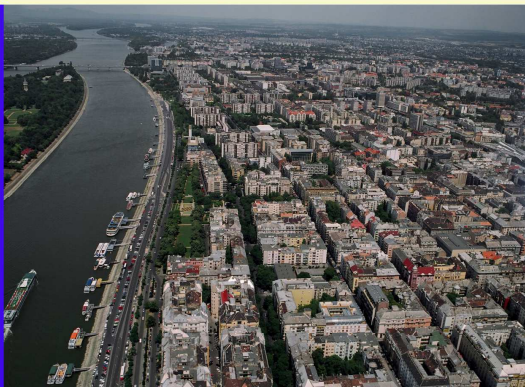

BUDAPEST XIII. KERÜLET INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

MONITORING ÉS FELÜLVIZSGÁLAT 2012

BUDAPEST XIII. KERÜLET INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

MONITORING ÉS FELÜLVIZSGÁLAT 2012

Készítette:

Városkutatás Kft.

Ekés András

Petrovác Rózsa Rita

Sipos Zsófia

Somogyi Eszter

Szemző Hanna

Megbízó:

Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat

Budapest, 2012. szeptember

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	3
Összefoglaló és előszó	5
A monitoring és felülvizsgálat városrészenkénti és akcióterületenkénti megállapításai.....	8
Monitoring és felülvizsgálat 2012	11
A monitoring és a felülvizsgálat alapjai	11
A monitoring és felülvizsgálat szellemisége és értékrendje	12
A monitoring folyamata és a feldolgozás módszerei, kapcsolódó egyeztetések.....	17
A felülvizsgálat során alkalmazott elvek.....	18
A monitoring és a felülvizsgálat tematikus és területi, valamint szervezeti vetületei	18
A tematikus programok monitoringja	20
Közlekedés.....	20
Zöldfelület és környezetvédelem	29
Lakásállomány és helyi lakáspolitiká	31
Szociális ellátórendszer	33
Helyi egészségügyi politika	37
Közművelődés és sport.....	40
Oktatáspolitiká	44
Közbiztonság és bűnmegelőzés.....	46
A városrészek programjainak monitoringja és felülvizsgálata	47
Újlipótváros - A városrész monitoringja	47
Újlipótváros –A városrész felülvizsgálata	51
Vízafogó – A városrész monitoringja.....	52
Vízafogó – A városrész felülvizsgálata.....	54
Váci út menti funkcióváltó területek - A városrész monitoringja.....	55
Váci út menti funkcióváltó területek – A városrész felülvizsgálata.....	60
Kertváros – A városrész monitoringja	61
Kertváros – A városrész felülvizsgálata	62
Északi lakótelepi terület – A városrész monitoringja	63
Északi lakótelepi terület – A városrész felülvizsgálata	65
Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész monitoringja.....	65
Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész felülvizsgálata.....	67
Középső Angyalföld – A városrész monitoringja	69
Középső Angyalföld – A városrész felülvizsgálata	71
Belső Angyalföld – A városrész monitoringja	71

Belső Angyalföld – A városrész felülvizsgálata	72
Margitsziget – A városrész monitoringja.....	73
Margitsziget – A városrész felülvizsgálata.....	73
Az akcióterületi programok monitoringja és felülvizsgálata	74
Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület monitoringja	75
Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	77
Városcsoponti akcióterület – Az akcióterület monitoringja	78
Városcsoponti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata.....	79
Vágány utca menti akcióterület – Az akcióterület monitoringja.....	80
Vágány utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	82
Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület monitoringja	82
Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	84
Duna-parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület monitoringja.....	84
Duna parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata	86
Rákospatak – Duna partok – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosó – Az akcióterület monitoringja	87
Rákospatak – Duna partok – Népsziget – ökológiai folyosók akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata	89
Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület monitoringja	90
Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	92
Az antiszegregációs terv monitoringja	93
Az Antiszegregációs terv felülvizsgálata.....	97
A partnerségi feladatok és az IVS eljárásrendjének monitoringja	98
Városfejlesztési Irányító Testület működésének legfontosabb tevékenységei 2010-2012 között. 100	

Összefoglaló és előszó

Budapest XIII. kerülete a főváros egyik **legkiszámíthatóbb és legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező** területe. Kiváló pozícióját a külső gazdasági körülmények változásai mellett is fővárosi léptékhez mérve kiemelkedően őrzi. **Angyalföld – Vizafogó – Újlipótváros értékrendjében a nyitottság és dinamizmus**, mint a 2008-ban jóváhagyott integrált városfejlesztési stratégia (IVS) jövőképében megfogalmazott kettős cél **ma legalább annyira hiteles és értékálló, mint megfogalmazásakor.**

A gazdasági, várospolitikai és adminisztratív környezet változásai folyamatos kihívásokat, külső és belső alkalmazkodási kötıtségeket jelentenek. Mindezen, **gyorsan változó feltételrendszer mellett is a kerület kiszámítható, folytonos és egyensúlyi nagyvárosi irányítása stabil befektetői és fejlesztői környezetet teremt és kínál.** A lakáspiac összvárosi visszazuhanása, a fővárosi és sok kerületre korábban jellemző nagyberuházások leállása, elhúzódása, vagy el sem indítása ellenére a XIII. kerület iránti kereslet főleg az irodai szektorban töretlen.

A stratégiai szemlélet és a változó körülményekhez igazodni képes várostervezés és –rendezés a kiszámítható lokális környezet egyik alappillére. Ennek egyik legfőbb elismerése, a fejlesztési stratégiák és átfogó gondolkodásmód sikerének visszaigazolása a 2012-ben elnyert Hild János díj.

A 2012-es monitoring a jelentősen megváltozott külső és belső gazdasági környezet változásait értékeli tematikus, városrészenkénti és akcióterületi bontásban. Megfogalmazza azokat a fejlődési pályában bekövetkezett változásokat, amelyek eltérő mértékben és módon, de érintik a XIII. kerület szinte egészét. Levonja azokat a következtetéseket, amelyek a 2008-as és 2010-es elemzésekhez és jövőkép-megfogalmazásokhoz képest módosításokat, irányváltásokat igényelnek. **Paradigmaváltás időszakát éljük, amely váltás leképezhető a városfejlesztés, a társadalmi berendezkedés és lakossági jólét szinte teljes vertikumára.** A kerületi városfejlesztési stratégiának a monitoring és felülvizsgálat révén is fel kell ismernie azokat a szempontokat, amelyek a korábbi, minden téren dinamikus és töretlenné tűnő fejlődési pályához képest új, mérsékeltebb igényeket és mérsékeltebb lehetőségeket mutatnak. Meg kell találni a kitörési pontokat, amelyek jelen környezetben is feltárják és kiaknázzák a XIII. kerület versenyelőnyét, ingatlanpiaci pozícióját, és építenek a kiszámítható, következetes városvezetésből adódó fejlesztői környezetre.

A kitörési pontok nem a mennyiségi, sokkal inkább a minőségi szempontok alapján érvényesíthetők. A nagy léptékű, összvárosi értelemben is arculatformáló elemek háttérbe szorulása mellett folyamatban van ezen léptékű beruházások előkészítése, a kapcsolódó településrendezési szerződések megkötése. A beruházásokkal kapcsolatos kivárás érthető, a fejlesztők számára nem elégséges a kerületen belüli kiszámítható gazdasági környezet, nagyobb léptékben is biztonság, világos jövőkép szükséges. Mindeközben **a léptékváltás, a közösségi környezet előtérbe helyezése a korábbinál sokkal komolyabb eredményeket hozott**, vagy hoz a soron következő beruházásoknál. A közösségi funkciók erősítése, a magas minőségű közterületek és közösség számára megnyitott magánterületek bővülése a jelentősebb magánfejlesztői beruházások részét képezik már. A nagyobb irodai fejlesztések már lokális alközpontokat is jelentenek, ahol az alapfunkciókon túl köztéri, zöldfelületi, kiskereskedelmi és szolgáltatói felületek is helyet kapnak, alkalmazkodva a városi élet és a városi léthez kapcsolódó igényekhez. A beruházások egyre nagyobb mértékben alkalmazzák a **zöld építési technológiákat.** Ennek nemcsak a környezettudatos és fenntarthatóságra törekvő szemlélet a magyarázata, hanem a pozíciók megtartása és a lépéselőny biztosítása. A Váci út mentén, vagy a

jelentősebb kerületi csomópontokban ezek nélkül már aligha lehet minőségi bérőket találni, így magát a beruházást piaci értékén tartani.

1. ábra: Megújult közterületek, attraktív zöldfelületek a XIII. kerületben

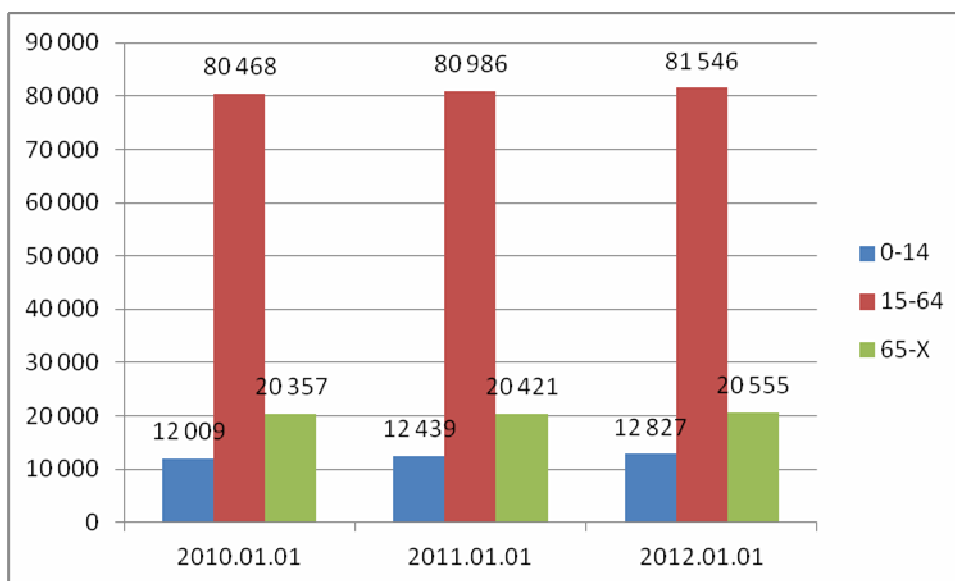
A közösségi funkciók és közterületek növelése, az információhoz való hozzájutás szabadsága, a kulturális programok bővítése és népszerűbbé válása mind azt a pozíciót erősíti, hogy Angyalföld – Vízafogó – Újlipótváros Budapest egyik legvonzóbb, legváltozatosabb és legnyitottabb kerülete tud lenni. Kész tervekkel és kiszámítható feltételekkel tudja a befektetőket fogadni, minőségi lépésekkel képes a meglévő lakókörnyezeteket fejleszteni, a humán közszolgáltatásokkal és közterületi arculatváltással pedig emberi léptékű és emberközpontú életminőséget biztosítani.

A kerület lakóinak életminőség javítását szolgálja a magas színvonalú humánszolgáltatások kialakítása és fenntartása. Az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a humánszolgáltatások az egyes korosztályok és társadalmi csoportok igényei szerint diverzifikálja, a rendelkezésre álló kapacitásokat az aktuális kereslethez igazítsa és a szolgáltatásokat mindenki számára elérhetővé tegye. Ezen kívül külön hangsúlyt fektet arra, hogy az esélyegyenlőségi szempontokat érvényesítse és segítse a leszakadó rétegek lehetőségeinek javítását. A humánszolgáltatások terén az állami és önkormányzati feladatmegosztások kormányzati szintű átalakulása jelentős változásokat fog okozni az önkormányzat által nyújtható szolgáltatások terén, szűkülni fog az önkormányzat kompetenciája, eszközrendszere. Ennek ellenére az önkormányzat fő feladatának tartja, hogy a lehetőségekhez képest minél szélesebb körben vegyen részt az ellátások, szolgáltatások nyújtásában, továbbra is biztosítva azok magas színvonalát. Ennek jele, hogy a kerület kezdeményezte, hogy az önkormányzat is lehessen oktatási intézmények fenntartója.

A 2012-es monitoring és felülvizsgálat alapja a 2008-ban Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat képviselő-testülete 132/2008. (X.16.) számú határozatával jóváhagyott Budapest XIII. kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiája, valamint a 134/2010. (XI.11.) számon jóváhagyott 2010-es monitoring és felülvizsgálat.

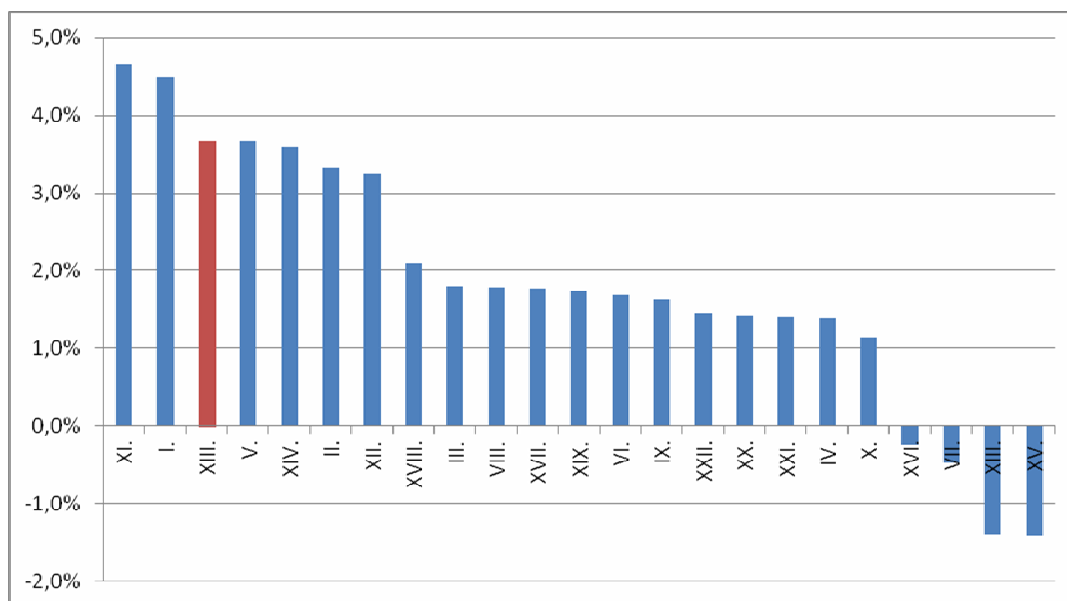
Az IVS monitoringja és felülvizsgálata, hasonlóan a 2010-eshez két eltérő, de egymásra épülő tevékenységből áll össze: a monitoring az IVS teljesülését teszi mérhetővé, és a stratégiában rögzített célok elérését segíti, valamint minden olyan külső és belső körülmény változását igyekszik figyelembe venni, amelyek 2008-2012 során jelentős szerepet játszottak a kerület gazdasági életében, fejlődési pályájában.

A felülvizsgálat célja, hogy a monitoring során felmért, adatszerűen alátámasztott, vagy folyamatában elemzett tevékenységek eredményei az IVS-be beépüljenek, a szükséges változtatások a stratégia egyes elemeiben megjelenjenek. A 2010-es felülvizsgálat óta érdemben nem változott a kerület lakás- és irodafejlesztéseinek alakulását meghatározó makrogazdasági környezet, és ennek megfelelően a válság továbbra is érezteti hatását. Ennek ellenére a fővárosban egyedülálló módon mind a lakásépítések, mind az irodafejlesztések ugyan a 2000-es évek építési volumenét nem érik el, de mégis jelentős, stabil növekedési pályán mozognak. A kerület élhetőségét és vonzerejét bizonyítja továbbra is, hogy folyamatosan nő a kerület lakossága. 2012. január elsején 114 928 fő volt a lakónépesség száma, mely az egy évvel ezelőttihez képest több mint 1000 fős növekményt jelent, továbbá folyamatosan növekszik a kisgyermekek száma, aránya is.

2. ábra: A kerület lakónépességének korösszetétele 2010., 2011., 2012.

(Forrás: Polgármesteri Hivatal – Okmányiroda)

3. ábra: A 14 éven aluliak száma közel 4%-kal nőtt 2010-ről 2011-re, így a kerületek közti rangsorban a harmadik helyen áll

(Forrás: www.ksh.hu – Budapest Statisztikai Zsebkönyve 2010, 2011)

A monitoring és felülvizsgálat városrészenkénti és akcióterületenkénti megállapításai

Az alábbi munkarész egy-egy mondatban összefoglalja városrészenként és akcióterületenként a legfontosabb megállapításokat, amelyek a 2010-2012 időszak monitoringját és a soron következő időszak lehetőséget mutatják be.

Újlipótváros továbbra is a XIII. kerület egyik legkedveltebb és ingatlanpozíció szempontjából legerősebb területe, amelyet jelentősebb közterületi és zöldfelületi megújulás jellemez. Az élénk közösségi élet és számos kulturális és közterületi rendezvény, valamint a 2010-ben átadott Radnóti Miklós Művelődési Központ egyre élhetőbb városrészé emeli Újlipótvárost.

Fontos, hogy a jövőben a parkolás lakossági érdekeket is szolgáló, de fenntartható rendezése mellett ütemezett és tudatos közterületi bővülés valósuljon meg a sűrűn beépített városrészben.

A **Vizafogó városrészben** a lakóépületeket és intézményeket feltáró forgalomcsillapított tengely valósult meg (Vizafogó sétány) összekötve a már korábban megvalósult Révész utcai új beépítések területét és a Dunavirág utca előtti sávot. Lakóépületeket illetően, az iparosított technológiával épült lakóépületek felújításának országos támogatása leállt, így korábban a Vizafogón is jellemző épület megújítások lényegében leálltak.

A **Váci út menti funkcióváltó területek** esetében a fejlesztési dinamika főleg a part menti területek lakásépítései terén mutat visszaesést, az irodapiac bővülése - összvárosi szinten is a legélénkebben - tovább folytatódik. A Váci út térségében parkosított közhasználatú tömbbelső kialakítását magában foglaló, intelligens és zöld technológiákkal megvalósítandó irodaépület-együttesek jönnek létre, élhetőbb közösségi és közterületi, zöldfelületi funkciókat megteremtve.

A Váci út menti dinamika a jövőben mind inkább ki kell, hogy egészüljön a nagyarányú közösségi infrastruktúra (feltáró utak, minőségi közterületek, zöldfelületek, vízzel való kapcsolatok, közösségi közlekedési infrastruktúra) és a humán közszolgáltatások tudatos fejlesztésével.

A funkcióiban stabil **kertvárosi területen** nem történt jelentős változás. Folytatódik a lakóépületek megújulása, amellyel a lakóépületek minősége és állapota sokat javul, de az egységes és hagyományos kertvárosi arculat fokozatosan kikopik.

Támogatandó a Kertváros arculatának és használatának olyan jellegű megtartása, amely az extenzív területfelélést (túlzott járműtárolási igények, zöldfelületek csökkenése) megfékezi, és a terület adottságaihoz és karakteréhez mérhető funkciókat tesz lehetővé.

Az **Északi lakótelepi terület** esetében a közterületek fejlesztése a lakótelepen az önkormányzat jóvoltából tovább folytatódott, legfontosabb új eleme az elmúlt időszakban a József Attila téri szökőkút megvalósítása volt, de jelentős felületen valósultak meg járdaépítések, közterületi akadálymentesítések is.

A jövőben kiemelt cél a lakóépület-állomány energiatakarékos felújítása, a minőségi közterületek további növelése, amely révén a városrész még vonzóbb lakóterületté alakulhat.

A kerület adminisztratív központját is magában foglaló **Keleti vegyes funkciójú** városrész dinamikus fejlődése, lakóépület-állomány megújítása tovább folytatódott. Jellemző a kisebb léptékű, de városias lakóépület-fejlesztés, valamint a korábbi bútorklaszter területének arculatváltás-előkészítése egy Váci úti irodafolyosó jellegű beépítés felé a Róbert Károly körút mentén és a főbb csomópontjaiban.

A beépítések és lakóterületi fejlesztések mentén fontos, hogy rendezett parkolást, és forgalomcsillapítást magában foglaló közútfelületek jöjjenek létre. A fasorok, igényesen burkolt járdák, növénykazetták, egységes utcabútorok, kerékpártárolók növelik a terület lakhatóságát és a közösségi életre alkalmas felületeit.

A **Középső Angyalföldre** is a stagnálás volt jellemző az elmúlt két évben, ugyanakkor a városrész hosszabb távon továbbra is jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik a kedvező városszerkezeti elhelyezkedésnek, a jó közlekedési kapcsolatoknak és a fejlesztésre alkalmas vagy könnyen felszabadítható területeknek köszönhetően.

A városrész funkciógazdagsága várhatóan hosszabb távon is megmarad, annál is inkább, mert a jövőben inkább a gazdasági funkciójú fejlesztések előtérbe kerülése lesz jellemző a lakófejlesztésekkel szemben. Az Országbíró sétány megépülésével és a környező terület agora funkciójának kialakításával a városrész kerületen belüli városszerkezeti jelentősége is megerősödik, összekötve és egységesítve a két városközpontot (Árpád hídi és Béke tér).

Belső Angyalföld fejlődése a válság hatására erőteljesen megtorpant, a városrészben található leromlott lakóterületek átalakulása leállt. Kedvező folyamatok a Kassák Lajos déli részének átalakulásával történnek, ahol jelentős irodafejlesztéseket terveznek a közeljövőben. A terület fejlődését nagyban segíti a Váci út közelsége. A városrész két akcióterülete is stagnált az elmúlt időszakban.

A városrész fejlődése hosszabb távon is kérdéses, a leromlott lakóterületek fejlesztése bizonytalan mivel az ingatlanfejlesztési piac korábbi ütemű növekedésének visszatérése nem várható a válság elmúltával sem. A meglévő alacsonystátuszú, sűrűn lakott, mára már dominánsan vegyes tulajdonú lakóingatlanok szanálásához szükséges tőke várhatóan nem, vagy csak igen korlátozottan fog rendelkezésre állni középtávon. Középtávon hiányoznak a kitörési pontok, hosszabb távon EU-s, valamint állami támogatással indulhat újra a leromlott lakóterületek megújítása. A társadalmi felzárkózást segítő, területileg koncentrált programok kialakítása és hosszabb távon való működtetése továbbra is lényeges feladatként jelenik meg a városrészben.

A **Margitsziget**, mint a kerület és a Főváros számára is kiemelkedő értéket jelentő, legnagyobb közösségi használatú zöldterület a kerületi lakossági szabadidős és rekreációs célú igények kielégítésének egyik legfontosabb célterülete, így a kerület elkötelezett a Margitsziget védelme iránt. A monitoring által vizsgált időszakában nőtt a Margitsziget zöldfelületeinek, útjainak fenntartási színvonala, a városrészhez kapcsolódó fejlesztési potenciál kiaknázásában a területet érintő fővárosi kompetenciák következtében érdemi előrelépés azonban nem történt.

A sziget zöldhálózati szerepének erősítése, rekreációs és kulturális funkciójának kerületi és fővárosi szintű erősítése, vízi megközelíthetőségének, illetve a kerülettel való kapcsolatának javítása továbbra is követendő cél a kerület számára.

A **Pozsonyi úti akcióterület** programjának első üteme, a közterületi megújítás 2011-ben megvalósult a Jászai Mari tér és a Radnóti Miklós utca között, a második ütem kivitelezése és a Wahrmann Mór köz közparkká alakítása jelenleg is folyamatban van. Az agora funkciókat erősítik azok a kulturális események és rendezvények (nyár esti koncertek a Szent István Parkban, Pozsonyi Piknik), a

gasztronómiai kínálat bővülése és a kiskereskedelmi helyiségek színvonalának tudatos fejlesztése, amelyek a Pozsonyi út vonalában évről-évre jobban kitapinthatóvá válnak.

A jövőben a csillapított forgalmú területek, a szolgáltatások és a vendéglátáson alapuló létesítmények (teraszok, utcabútorok, stb.) jelenléte igényes kialakítást és egységes arculatot igényel. Az autóhasználatához kötődő funkciók térhasználatát – annak rendezésével párhuzamosan – jelentősen csökkenteni kellene ahhoz, hogy igazán látványos lehessen a sűrűn beépített városrész közterületeinek közlekedési funkcióin túli használata is és a fenntartható városi környezet és városi mobilitás még jobban előtérbe kerülhessen.

A **Városközponti akcióterület** vonatkozásában elmondható, hogy a gazdasági folyamatok átrendeződése a nagy volumenű beépítési szándékokat részben spekulációs szándékokká, részben az építéstől való elállás irányába mozdította. A nagyléptékű fejlesztések kivitelezése, egy valóban összvárosi szinten jelentős városközpont kialakítása nem kezdődött meg, de jelentős tartalommal megkötötték a vonatkozó településrendezési szerződések a közösségi érdekű fejlesztések magánberuházások keretében történő megvalósítására.

A központi terület fejlesztésével középtávon elsőként jöhet létre olyan budapesti multifunkcionális és magas közterületi minőséget jelentő alközpont, amely nem pontszerű, hanem két fejlesztési tengely (Váci út – Róbert Károly körút és hídi felhajtó) metszéspontjában valósul meg. Ezzel a terület a főváros egyik legkomolyabb és legimpozánsabb központi területévé válhat.

A **Duna-parti beépítések akcióterületén** a part menti területek változása érdemben a Foka-öböl menti sportcentrum fejlesztésén és egy lakóépület továbbépítésének megkezdésén túl nem jelentős a gazdasági környezet jelenlegi állapota miatt. Jellemző a tervezett fejlesztések későbbre tolódása, a beruházások átütemezése, elállás, vagy az ingatlanfejlesztők portfólióinak cseréje. Nem valósult meg a Cserhalom utca átépítése és közösségi közlekedési ellátás biztosítása a területen.

A part menti fejlesztések elhúzódása, átütemezése, esetleg teljes elmaradása minden kára mellett új lehetőségeket nyit meg: a felértékelést a közeljövőben részben az adhatja, hogy a korábbi, rendkívül sűrű beépítést lazább, többfunkciós épületek, rekreációs zónák és további közösségi célú területek oldhatják fel.

A **Kassák Lajos utcai akcióterületen** jelentős változás nem történt. Előrelépést jelentett, hogy elkészült a Klapka Szolgáltató Ház építészeti terve, amely újabb építészeti színfoltja lehet a kerületnek és a tágabb környezet szolgáltatásokkal való ellátását is biztosítja. A Malom-házak és a közterületek fejlesztése egyelőre leállt.

Középtávon a terület lassú fejlődése várható, a befektetői fejlesztések elsősorban a Váci út mögöttes tömbjeit fogják érinteni. A főként társasház típusú lakóépületek felújításának fokozott támogatása szükséges ahhoz, hogy a területen a lakásviszonyok javuljanak, illetve területileg koncentrált, társadalmi felzárkózási programok kialakítása szükséges, melynek jó alapját jelenti a Prevenációs Központnak a Tűzér utcába való áthelyezése.

A **Rákos patak – Duna partok – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosók akcióterületét** tekintve fontos előrelépést jelent a *Rákos-patak* revitalizációjának 2010-ben elkészített terve, mely megteremti a patak ütemezett fejlesztésének lehetőségét. Közép, ill. hosszú távon a patak fejlesztését a teljes körű ökológiai rehabilitációt elősegítő megfelelő pályázati források megléte és kiaknázása szolgálhatja.

Az ökológiai folyosó *Duna-partot* érintő szakaszát tekintve, az önkormányzat által 2009-ben elkészített közel 8,5 km-es Duna-parti sétány városrendezési tanulmánytervének folytatásaként, 2011 végén készült el a Népszigeti híd és a Meder utca közötti tér területhasznosítási terve, mely a terület tájépítészeti rendezését, valamint egy multifunkcionális, természet közeli tér létrehozását vizsgálta a terület közlekedési kapcsolatainak javítása mellett. A Duna-parti fejlesztések vezérmotívuma továbbra is a főváros leghosszabb vízparti sétányának megteremtése.

A *Népsziget* rekreációs célú fejlesztésében jelentős előrelépés nem történt, 2010-ben civil lakossági kezdeményezés révén megkezdődött a sziget spontán rendbetétele. Az önkormányzat részéről a Népsziget erdő területére parkerdő építési terv készítése van folyamatban erdőtelepítéssel, felújítással.

Az **Országbíró lakótelepi akcióterület** az Országbíró sétány fejlesztésének köszönhetően, egy két évig tartó, közösségi tervezésen alapuló, komplex beruházás keretében újulhatott meg. Ugyan a beruházás 2012 nyarán véglegesen lezárult, de a fejlesztés során létrehozott eredmények fenntartása, a teremtett közösségi értékek megőrzése, a létrejött zöldfelületi rendszer minőségi színvonalának folyamatos biztosítása továbbra is állandó feladatot jelent és figyelmet kíván az önkormányzat és az érintett lakosság részéről. A fejlesztés komplexitása magában foglalta a közterületi és az intézményi fejlesztéseket, azonban a házigyári technológiával épült lakások korszerűsítése továbbra is az akcióterület egy kiemelt célja marad, melynek megvalósítása a pályázati források jövőbeni alakulásának függvénye.

Monitoring és felülvizsgálat 2012

A monitoring és a felülvizsgálat alapjai

Az integrált városfejlesztési stratégia monitoring és felülvizsgálatának célja, hogy feltérképezze azon, a városfejlesztés szempontjából, meghatározó erejű ágazati és területi jelenségeket és folyamatokat, melyek a jelen gazdasági környezetben értelmezve iránymutatást adnak arról, hogy a vizsgált két éves időszakban végrehajtott feladatok mennyiben járultak hozzá az IVS által kijelölt célok és irányok alkotta koordináta- és értékrendszer szellemiségéhez. A makrogazdasági folyamatokat tekintve jelentős változás 2010 óta nem következett be. Az első monitoring és felülvizsgálat óta eltelt időszakot főként a pozitív értelemben vett, értékmegőrző és értékálló stagnálás, a kerület korábbi dinamikus fejlődési pályájának stabil szinten tartása, a lassabb, de minőségi fejlődés jellemezte. Így a 2010-es monitoring és felülvizsgálati tevékenységtől eltérően jelen tanulmány az adatokon alapuló elemzések elsődlegessége helyett, főként a 2010 és 2012 közötti időszakban végbement folyamatok és trendek elemzésére fókuszál, melyek alapvetően meghatározzák, kitűzik az elkövetkező évek lehetőségeinek megfelelő fejlesztési irányvonalait. A monitoring és felülvizsgálat az IVS-ben meghatározott célrendszer hosszú távú teljesülését az elkövetkező időszakban, a **visszafogott fejlődési dinamika stabil szinten tartásában, az elmúlt két évet is jellemző, a fejlesztés volumenében ugyan csökkenő, de a stabil értékörzés, az átgondolt és következetes fejlesztési tevékenység fenntartásában** látja. Jelen időszak alkalmas arra, hogy a korábbi kedvező konjunkturális viszonyok közepette szerzett versenyelőnyt a kerület hosszú távon is képes legyen fenntartani, illetve növelni. Ennek megfelelően az „előre menekülés” stratégiájaként, a nagyobb volumenű, jelentős finanszírozási forrásokat igénylő beruházások helyett a stratégiai céloknak maximálisan megfelelő, élhető, részleteiben **átgondolt és szakmailag kidolgozott** projekteket készít elő, melyek a majdani kedvező finanszírozási és befektetői környezet jelenléte esetén **további**

versenyelőnyt képeznek azon kerületekkel szemben, ahol kevésbé átgondolt, vagy az éppen aktuális igényeket támogató fejlesztési tervek állnak rendelkezésre.

A monitoring és felülvizsgálat szellemisége és értékrendje

Az IVS 2012-es monitoring feladatainak elsődleges szerepe, hogy áttekintse a 2010-2012-es időszak városfejlesztési folyamatait, figyelembe véve a 2008-as IVS cél- és eszközrendszerét, valamint a külső és belső gazdasági környezet változásait.

A 2008-ban jóváhagyott IVS jövőképe a **„Nyitottság és dinamizmus: az értékőrzés és a megújulás stratégiája”** gondolatkörére épült, és ez az irány ma, 2012-ben is aktuális. Ahogy az IVS fogalmazott, a *„dinamizmus a múlt adottságainak átalakítását és átörökítését jelenti napjainkon keresztül a jövő generációk számára. A fenntartható városfejlesztés a XIII. kerületben magában hordozza e kettősség folyamatos alkalmazását: átalakítás és átörökítés. Míg az előbbi folyamatok a főként ipari és egyéb barnamezős tevékenységek funkcióváltását jelentik, addig az átörökítés a kerületi értékek (építészeti, emberi és lakókörnyezeti értékek) tudatos megőrzését szolgálja a folyamatos megújítás jegyében.”*

A jövőképben megfogalmazott értékőrzés ma is aktuális, hiszen a XIII. kerületben jellemzően sikerül városépítészeti és karakterében is megőrizni a hagyományos értékeket, Újlipótváros vagy Angyalföld arculatát. A megújulás pedig változatlanul olyan érték a kerületben, amely egyedülálló fővárosi léptékben is. Az átalakuló városrészek (pl. Váci út menti területek, keleti vegyes területek) léptéküknek megfelelően, de folyamatosan fejlődő, megújuló arcot mutatnak. A fejlődés jelentős áthangsúlyozást mutat. A nagy kapacitású lakóterületi fejlesztések lecsengése mellett erősek a kisebb léptékű lakóingatlan-, illetve társasházépítések, amelyek folyamatos tudatosan meghatározott paraméterű kínálatot jelentenek a főváros lakáspiacán. Irodaház építéseket tekintve, a 2010-ben megfogalmazottaknak megfelelően továbbra is állítható, hogy **budapesti viszonylatban sikerült megőrizni a befektetők vonzását**, a kerület pozíciója látványosan megőrizhető. Az értékőrzés és megújulás mellett az elmúlt években egyre erősebb fogalomká vált a mennyiségi kritériumok felől a minőségek felé történő eltolódás.

4. ábra: Fejlődés, átalakulás, minőségi léptékváltás

Másképp fogalmazva, a tudatos városfejlesztési és –rendezési elvárások, valamint a technológiai trendváltások következtében a közösségi funkciók és a közterületi fejlesztések egyre jobban előtérbe helyeződnek. A kapacitív fejlesztések (pl. új irodaházak) önmagukban már nem elég vonzóak akkor, ha a felvevőpiac számára mennyiségi tereket kínálnak, amelyek bárhol máshol is életképesek lennének Budapesten, vagy az agglomerációban. Vonzóak viszont akkor, ha olyan korszerű, **zöld technológiák alkalmazásával és magas közterületi mutatókkal, vagy közösségi használat számára megnyitott magánterületekkel épülnek meg**, amelyek túlmutatnak a közvetlen irodafunkción.

Egyre fontosabbá válik a **léptékváltás, amelyben a használó, az ember kerül a középpontba**. A XIII. kerületben a magánfejlesztések és az önkormányzati beruházások együttes szinergiája valósul meg a legtöbb beruházás esetén. A nagy léptékű irodai fejlesztésekhez tartozó közterületi kapcsolatok, valamint a közösségi (kerületi) forrásokból megvalósuló, átépült közterületek és zöldfelületek (pl. Pozsonyi út átépítése, Országbíró sétány, Vízafogó sétány) egyre hálózatosabbá és sűrűbbé teszik a humanizált közterületi rendszert, amely élhető és közösségi értelemben lakható környezetet teremt.

5. ábra: Közösségformáló elem az átépült Országbíró sétány

A léptékváltás több megközelítésben is végigkíséri az elmúlt évek városfejlesztését és a jelenlegi tervezési és előkészítési folyamatokat:

- A terület egészében a gazdasági környezet okozta, csökkenő beruházási intenzitás mellett egyre erősebb az új építésekkel szembeni minőségi elvárás. **A mennyiségi megközelítésű fejlesztési dinamika fokozatosan vált át a minőség irányába.** A beruházások zöldebbek, közösségi értelemben használhatóbbak lesznek, az emberi tényező sokkal inkább a középpontba kerül.
- A jól fókuszált **önkormányzati fejlesztések és magánkezdemenyvezések szintén a minőségi megújulás és megújítás melletti elköteleződést mutatják.** A kulturális paletta bővülése (RaM megépítése és megnyitása, évről-évre bővülő Pozsonyi Piknik), vagy a hagyományos események (pl. Angyalföldi utcabál, Nyár esti koncertek a Szent István parkban) a minőségi közösségi funkciókat erősítik.

A Magyar Urbanisztikai Társaság 2012-ben a XIII. kerületnek adományozta a **Hild János díjat az urbanisztika területén elért kiváló eredményei miatt.** Az indoklás méltán mutatja a kerület kiszámítható, hatékony és eredményes városspolitikájának és főépítési tevékenységeinek több évtizedes, visszaigazolt, stratégiai szemléleten és tudatos városfejlesztési programokon alapuló eredményeit:

6. ábra: A Magyar Urbanisztikai Társaság Hild János emlékérmé¹

„Budapest XIII. kerületének az elmúlt két évtizede olyan tudatos, összehangolt, az erőteljes befektetői-beruházói érdeklődést pozitív energiává alakító fejlesztési munkája annyira látványos, szembeötlő eredményt hozott, hogy sokan már nem is értik, mit jelentett húsz-harminc évvel ezelőtt az „Angyalföld”, a „munkásosztály fellelőre” fogalma, és hogy a Váci út korábban inkább a lepusztult, elavult szocialista nagyipar jelképe volt, mintsem világszínvonalú irodaépületeké, vagy modern, divatos lakónegyedeké. Mindez olyan több évtizedes kitartó, átgondolt, és visszafogottságában is határozott városvezetési és városfejlesztési munkának köszönhető, ahol a politikai vezetés mindig partnernek tekintette a szakmát, és ennek eredményeként a súlyos válsághelyzetből kiutat sejtető metróvonal, főútvonalaszélesítés rendszerváltozás-körüli átadását sikerült igazi húzóerővé fejleszteni. Nem a véletlen műve, hogy a fővárosi - és egyben országos lakásépítési listákat sok éven keresztül vezette Budapest XIII. kerülete, és az elmúlt évek köztérmegeújítási akciói fényes bizonyítékát adják annak is, hogy a privát beruházások mellett az önkormányzat is stratégiai gondolkodással, és színvonalas szakmai munkával segíti a városrész, és egyben az egész főváros élhetőségének, vonzerejének növelését.”

A kerület kiemelkedő lépéseket tesz a közösségi élet szabadságáért, a társadalmi érintkezési formák virtuális fejlesztéséért és az információ szabadságának erősítéséért is. A „Közösen a XIII. kerületért” című programban megfogalmazott célokat, többek között a digitális esélyegyenlőséget megvalósítva a kerület 2011 júniusa óta számos közterületen üzemeltet ingyenes WiFi elérési pontot (hotspot-ot).

7. ábra: A WiFi zóna elérését jelölő ikon

¹ <http://www.budapest13.hu/13kerulet/hild-janos-dij>

Ehhez Kerületi kártya kiváltására van szükség, amely számtalan kedvezményes lehetőség mellett a WiFi szolgáltatásra is jogosultságot biztosít. A szolgáltatás az alábbi helyeken vehető igénybe:

- 2011-től a Béke tér környéke, Gyermek tér, Gyöngyösi sétány, Hegedüs Géza Általános Iskola, a József Attila tér területe és a RaM térsége,
- 2012-től az Országbíró sétány, Jakab József utca, Vizafogó sétány és a Váci út 50.-ben található Civil Ház területe.

A közszolgáltatásokhoz való **egyenlő esélyű hozzáférés** az önkormányzat kiemelt céljai között szerepel, ennek megfelelően a Közép-magyarországi Operatív Program keretében került sor a Polgármesteri Hivatal ügyfélfogadási színtereinek teljes körű infokommunikációs akadálymentesítésére 2011 év végén. A kerület elkötelezettségét mutatja, hogy az értelmi fogyatékkal élők és a mozgáskorlátozottak életkörülményeinek, valamint a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésük javítását célzó, és a már korábban megvalósított fizikai akadálymentesítésen túlmenően, a látás- és hallássérültek információhoz való egyenlő esélyű hozzáférését, biztonságos közlekedését, tájékozódását is segítve valósította meg fejlesztését. A projekt az emberközpontú helyi közigazgatás továbbfejlesztése, a társadalmi szemléletformálás javításának szellemiségében egy olyan társadalmi környezet kialakításához és működtetéséhez járul hozzá, amely tiszteletben tartja és értéknek kezeli a sokszínűséget.

8. ábra: Az épületbe érkezőket speciális térkép fogadja, emellett táblák sora újult meg annak érdekében, hogy a vakok és gyengénlátók is a lehető legkönnyebben megtalálják a keresett ügyintézési helyszínt.

9. ábra: A Polgármesteri Hivatal liftjének új kezelőegysége is a teljes körű infokommunikációs akadálymentesség megvalósulását szolgálja - a tájékozódást a hang, illetve Braille írás segíti

Ugyancsak a gyengénlátókat segíti, hogy az új épületrészben vezetősávot alakítottak ki a padlóburkolaton.

A 2010-es IVS monitoring megállapítása a fejlődés dinamikájáról ma is helytálló: *megállapítható, hogy a kedvezőtlen külső folyamatok ellenére is folytatódik az önkormányzati hatékony működés, és a vállalt önkormányzati feladatok és a stratégiai vállalások teljesítése egyes ágazatokban jól nyomon követhetők. Azon területeken, ágazati fejlesztésekben, ahol a kerület nem függ más szereplőktől (pl. Fővárosi Önkormányzat, szomszédos kerületek, állami szereplők, magánbefektetők) ott aktívan lép és fejleszt a kerület, megteremtve a kiszámítható helyi gazdasági környezet és az élhetőség erősítésének alapjait.*

Az elmúlt két év során minden külső és belső feltételrendszer változása mellett is a XIII. kerület megőrizte tudatos és kiszámítható fejlesztési potenciálját. Az értékálló stratégiai városfejlesztési szemlélet és a következetes városirányítás megteremti azokat a lokális feltételeket, amelyek ahhoz kellenek, hogy fejlesztői szempontból stabil piaci környezet valósuljon meg.

A monitoring folyamata és a feldolgozás módszerei, kapcsolódó egyeztetések

A monitoring tevékenység alapvetően két lépcsős, egymást erősítő folyamat révén zajlott:

A monitoring és felülvizsgálati tevékenység egyrészt a Hivatal munkatársaitól kapott adat- és információszolgáltatásból tevődött össze, és járultak hozzá a sikeres felülvizsgálathoz.

Másrészt a monitoring alapját az **elmúlt két évben született ágazati, intézményi beszámolók, koncepciók**, illetve azok időarányos teljesülését vizsgáló elemzések, valamint az egyes tématerületekért felelős munkatársakkal mind ágazati, mind területi perspektívában folytatott **interjúk, egyeztetések, illetve a személyes területbejárások alkalmával szerzett tapasztalatok és ismeretek** szintézise képezi. Az elemző tevékenységet tovább mélyítette, kiegészítette a 2008-as IVS-ben meghatározott monitoring mutatók alapján számszerűsített – osztályonként, illetve az önkormányzat gazdasági társaságai szerint leválogatott – adatkérések feldolgozásából nyert eredmények, következtetések felhasználása.

Az egyeztetések eredményesnek tekinthetők, legalább is azon ágazatokban, melyek fölötti befolyást aktuálisan és a jövőben is az önkormányzat vagy közszolgáltatója végzi. Az oktatási és egészségügyi rendszert illetően azonban rengeteg bizonytalanság és az átszervezésekkel, tulajdonosváltással kapcsolatos kétely merült fel, amelyek főleg a felülvizsgálatra hatottak a még kevésbé kiforrott országos elképzelések miatt. A kerületi részről megküldött adatok jelentős része felhasználható, az elhangzott vélemények alapján a monitoring elvégezhető volt.

A felülvizsgálat során alkalmazott elvek

A felülvizsgálat célja a monitoring alapján levont következtetések továbbvezetése az IVS stratégiai részében. A felülvizsgálat eredményeként az IVS stratégiai alapelvei, célrendszere természetesen változatlan formában élnek tovább, hiszen ezen alapelvek és célok összessége közép- és hosszú távon került meghatározásra még 2008-ban. A felülvizsgálat a célrendszer és alapelvek alkotta koordinátarendszer továbbra is érték-és időtálló dimenziójában vizsgálja a monitoring során feltárt folyamatokat, eredményeket és az elkövetkező évek stabil együttműködést és jó helyzetfelismerést igénylő meghatározó kihívásait.

A megvalósult fejlesztések esetében annak felülvizsgálatára került sor, hogy azok az adott ágazat, illetve az IVS által meghatározott városrészek, valamint a 2010-es felülvizsgálat során aktualizált akcióterületek tekintetében meghatározott stratégiai jelentőségű célok megvalósulását milyen mértékben szolgálták. Ennek fényében a felülvizsgálat egy adott célt:

- a) a fejlesztések révén teljesültek,
- b) megvalósulását tekintve folyamatban lévőnek,
- c) vagy a teljesülést szolgáló fejlesztések elmaradása esetén a célt továbbra is változatlanul fontosnak tekinthet. Előfordulhat az is, hogy a megváltozott belső, ill. külső feltételeknek köszönhetően a célok közötti prioritások áthelyezésére is sor kerülhet.

A felülvizsgálat eredményességének szempontjából meghatározó jelentőségű az a tény, hogy a monitoring tevékenység során feltárt fejlesztési irányok megfelelőek-e, illetve az ismertett eredmények az elkövetkező időszakra milyen hatással bírnak. Ennek megfelelően szükséges annak megállapítása, hogy az adott célokat változatlan hangsúllyal kell-e szerepeltetni a továbbiakban is, vagy a már említett módon a hangsúlyok kisebb fajta átgondolására kerüljön-e sor.

A felülvizsgálat eredménye egy az IVS aktualizálása révén előállt, jelen dokumentummal együtt szerves egésznek alkotó, a jelenlegi környezethez adaptálódott stratégia megléte.

A monitoring és a felülvizsgálat tematikus és területi, valamint szervezeti vetületei

A monitoring, valamint a felülvizsgálat kiterjedt valamennyi az IVS-ben meghatározott ágazat, városrész és akcióterület vizsgálatára a fentiek szerinti módon, azaz az elemzéseken és kiegészítő jellegű adatszintű nyomon követésre, illetve a soron következő időszakra vonatkozó jövőkép aktualizálására, az IVS-ben nevesített akcióterületek ismételt áttekintésére, a szükséges hangsúly-áthelyeződések feltérképezésére.

A felülvizsgálat továbbá kiterjed az önkormányzat szervezeti rendszerének, mint a kerületi fejlesztési politikát megvalósító eszközrendszer egyik meghatározó elemének áttekintésére is.

2012. január 1-től a XIII. kerület közzolgáltatási feladatait új szereplő, a **XIII. Kerületi Közzolgáltató Zrt.** látja el². Az új szervezet célja, hogy hatékonyabb, racionalizáltabb formában lássa el a korábban több, önállóan működő önkormányzati cég feladatait, egyszerűsítve az adminisztrációt, illetve javítva a lakosság részére nyújtott közzolgáltatások színvonalát.

A XIII. Kerületi Közzolgáltató Zrt. vezérigazgatósága alá öt divízió tartozik.

10. ábra: A XIII. Kerületi Közzolgáltató Zrt. divízióinak felépítése

A divíziók a következő feladatokat látják el:

A **Beruházó divízió** az önkormányzati és a Közzolgáltató Zrt. tulajdonában álló ingatlanok karbantartásával és fejlesztésével foglalkozik.

Az **Ingatlan gazdálkodó divízió** az önkormányzati tulajdonú lakások, lakóházak, nem lakás céljára szolgáló helyiségek és telkek, valamint a Lehel Csarnok kezelésével és üzemeltetésével, hasznosításával, bérbeadásával kapcsolatos feladatokat végzi el, valamint előkészíti az e területekhez tartozó gazdálkodási és tulajdonosi döntéseket.

A **Kult13 divízió** öt kulturális színtéren és a kerület több szabadtéri helyszínén teremt és közvetít kulturális értékeket, valósít meg minden korosztály igényeit kielégítő programokat, rendezvényeket, szabadidős tevékenységeket. Kiállításokat, koncerteket, színházi előadásokat, játszóházi, gyermek- és családi programokat, tanfolyamokat, bálakat, ünnepi és művészeti eseményeket, nyugdíjas programokat szervez.

A **Közterületi divízió** három ágazatot foglal magában:

A Közterületi divízió a Közútkezelő, a Parkolási és a Környezetgazdálkodási ágazatai révén integráltan látja el az Önkormányzat közterületekkel kapcsolatos feladatait.

A **Sport divízió** a kerületi Önkormányzat sport- és szabadidős létesítményeit üzemelteti és hasznosítja, sportpályákat, sportcsarnokokat, tanuszodákat üzemeltet.

² <http://www.kozszolgaltato.bp13.hu/>

A tematikus programok monitoringja

Közlekedés

Az IVS közlekedési ágazati célkitűzései a 2010-es monitoring-tevékenység eredményei tükrében

A 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia az alábbi főbb fejlesztési irányokat fogalmazta meg a közösségi közlekedés és a közúthálózat **fővárosi szintű** fejlesztései terén:

- Rövidtávon kiemelt fontosságú az új beépítésű, part menti területek megfelelőbb feltárása közösségi közlekedéssel.
- Szegedi úti kötőtpályás és közúti átkötés megépítése Zugló felé, átvezetve a közút mellett a 3-as villamost (vagy annak egy elágazó járatát), összekötve a 14-essel, illetve a Béke tér és az Árpád híd pesti hídfője közti kapcsolat biztosítása.
- 2008. nyár végi és ősz eleji új BKV paraméterkönyv kerületi érintettségű járatai ritkításainak elkerülése, kisebb hálózati módosítások és átszámozások megvalósítása.
- A Körvasúti körút és az Aquincumi híd megvalósítása
- Alsó-rakparti út északi meghosszabbítása és környezetbe illesztett nyomvonalvezetése

Fővárosi hatáskört és szomszédos kerületet érintően:

- A XIII. kerületet érintően, de jelentős VI. kerületi és fővárosi (illetve fejlesztői) együttműködésre alapozva, az IVS kerületi hatáskörén túlmutatva megvalósításra javasolt volt a Vágány utca déli szakaszának megépítése a Dózsa György út és a Lehel tér között, Terézváros területén.

Kerületi hatáskörre és fejlesztői hozzájárulásra alapozva:

- A kerületi érintettségű fejlesztések terén kiemelt hangsúlyt kapott az észak-déli, lokális forgalom magasabb szintű kiszolgálását végző Cserhalom utca kiépítése.

Az IVS javaslatot tett a célforgalmú személyhajózás vizsgálatára, amely a belvárosi és az új beépítésű, vízparti területei között teremtené összeköttetést.

Az IVS a kerületi elemek fejlesztése terén a 2007-2010-es program célkitűzéseit vette alapul a közútfejlesztés, a forgalomtechnika és a parkolás területén:

- *A parkolás-szabályozás kiterjesztése, forgalomtechnikai eszközökkel való parkolóhely bővítés, illetve a díjfizető övezet kiterjesztése.*
- *Folyamatos karbantartással és tervszerű fejlesztéssel az úthálózat jó minőségének biztosítása, forgalomcsillapító küszöbök telepítésével a gyalogosközlekedés biztonságának fokozása.*
- *Évente 1000 m² gyalogátkelőhely és parkolási burkolatjel felújítása.*
- *Lakó- és pihenőövezetek területének növelése.*
- *Újabb sétálóutcák/forgalomcsillapított övezetek kialakítása az Újlipótvárosban.*
- *Főváros kezelésében lévő egyes kerületi közterületek megújítása.*
- *Térszint alatti parkolók, garázsok építésének lehetőségének vizsgálata.*
- *Kerületi kerékpárút hálózat bővítése*
- *Az egységes fővárosi parkolási rendszerhez való csatlakozás*
- *Településrendezési szerződésekben a közúthálózati fejlesztések rögzítése*

Az IVS közlekedési 2012-es ágazati monitoringja

Fővárosi léptékű ágazati monitoring

A közlekedés főbb feladatai jelentősen túlmutatnak a kerület feladatain és hatáskörein. A fővárosi közösségi közlekedés irányításában az IVS készítése és az első, 2010-es monitoring és felülvizsgálata óta jelentős változások történtek. A Budapesti Közlekedési Központ (BKK) létrejötte elősegíti, hogy a főváros területén mind a közösségi közlekedési, mind a közúti, mind a kerékpáros és vízi közlekedés irányítása, valamint a szolgáltatások fölött álló megrendelői funkciók egységesek legyenek. A BKK tehát olyan koordináló és megrendelő szervezetként működik, amely a stratégiai, előkészítési, beruházási, üzemeltetői és megrendelői feladatokat egy kézben tartja a Fővárosi Önkormányzat 100%-os tulajdonaként. A XIII. kerület számára a fővárosi szintű közlekedési változások abban mérhetők, hogy egy fővárosi szervezet illetékes a kerületet érintő közlekedési ügyekben a stratégiai tervezéstől az üzemeltetésen át a megrendelői funkciók gyakorlásáig.

A 2008-as IVS-ben megfogalmazott, Fővárosi Önkormányzati feladatok teljesülési mutatója rendkívül alacsony, és igaz ez a más stratégiákban megfogalmazott beruházásokra, szolgáltatás-fejlesztésekre is. A kerületet érintő közösségi közlekedés üzemeltetési problémái tovább erősödtek: az elmúlt időszakban olyan üzemeltetési problémák is megjelentek a XIII. kerületet érintő 3-as metrón, amelyek sebességkorlátozást igényelnek, illetve rendszeressé váltak a pálya- és járműoldali üzemzavarok is a vonal egészének évtizedes állapotromlása miatt.

2012 nyarán régi-új szolgáltatás jelent meg, a BKK elindította a vonali hajózást, a kerületet is érintő megállókkal.

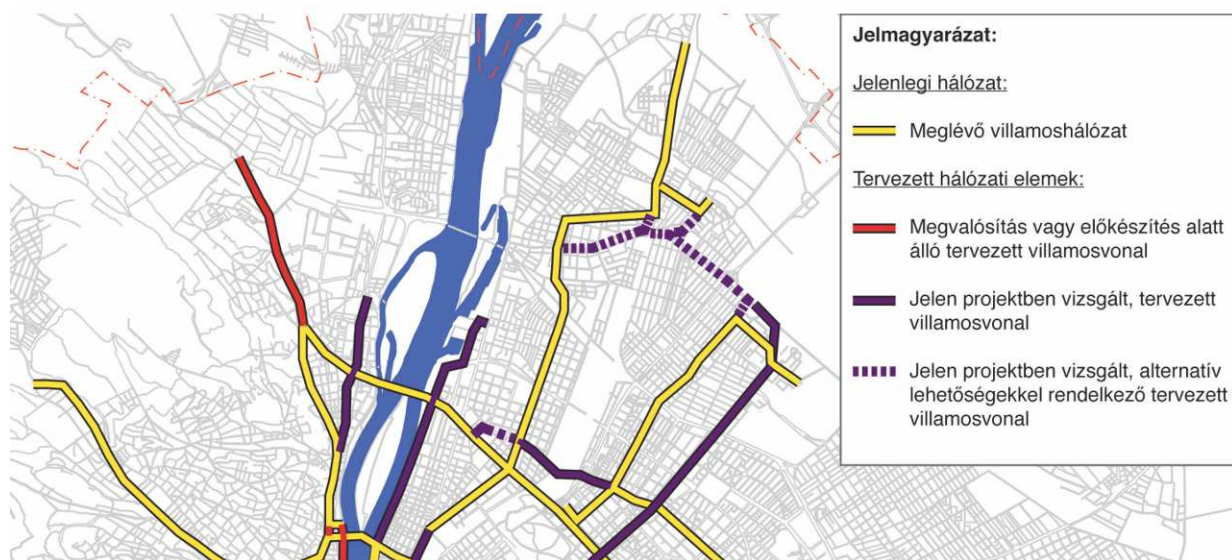

11. ábra: A BKK új hajójáratai³

³ http://www.bkv.hu/hajo/d11__2.pdf

A Jászai Mari téri, Dráva utcai, Népfürdő utcai, Meder utcai és mindkét margitszigeti kikötő a XIII. kerület területén van, a vonaljáratok kerületi érintettsége fővárosi szinten a legmagasabb. Az üdvözlendő szolgáltatás azonban menetrendi sűrűségi szempontból nem kielégítő, a hajók gyorsasága pedig nem felel meg a hivatásforgalomban elvárható sebességnek. A kikötések, ki- és beszállások ideje hosszú, így a vonali sebesség tovább lassul. A fejlesztés iránya azonban mindenképpen előremutató, a XIII. kerület számára pedig a város és víz kapcsolatát erősítő lépésnek tekintendő.

Folyamatban van több közlekedési nagyprojekt előkészítése, amelyek közül a „A fővárosi villamoshálózat és trolibuszhálózat egységes fejlesztési koncepciója” c. több tervezett helyszínen érinti a XIII. kerületet. A közbeszerzési kiírás előtt álló megvalósíthatósági tanulmány a XIII. kerületet érintően vizsgálni fogja a a Dózsa György úton északnyugat felé közlekedő trolibusz-járatok (75-ös, 79-es) továbbvezethetőségét, a Váci úton visszaépítendő villamosban rejlő lehetőségeket, a 3-as villamos Szegedi úti átvezetését és rendszerbe integrálását, valamint a 2-es villamos északi meghosszabbíthatóságát az új beépítésű területekig.

12. ábra: A fővárosi villamoshálózat és trolibuszhálózat egységes fejlesztési koncepciója XIII. kerületet érintő, tervezett beavatkozásai⁴

A közúti intézkedések terén az elmúlt időszakban rendszeresen felmerül a személyforgalmi behajtási díj kérdése, amely zónahatárától függő mértékben ugyan, de jelentősen érinti a XIII. kerületet. Mivel a személyforgalmi behajtási díj (dugódíj) kérdésében érdemi előrelépés a Városkutatás Kft. által 2009-ben készített „A fővárosi személyforgalmi behajtási díj megvalósíthatóságának előzetes vizsgálata” c. dokumentum elkészülte óta nem történt, így a konkrét megoldási változatok és bevezetési időpontok nem ismertek. A 2012 tavaszán és nyarán többször felröppent, majd gyorsan elvetésre kerülő behajtási díj ötletek nem tekinthetők érdemi változatoknak. Jelenleg megvalósíthatósági tanulmány szintű elemzések és forgalomfelvételek készülnek a BKK megbízásából, amelyek érdemi eredményei 2012 végére várhatók. A korábbiakban legvalószínűbb megoldásként javasolt Hungária gyűű (Róbert Károly körúti) zóna jelentősen felértékelheti a XIII.

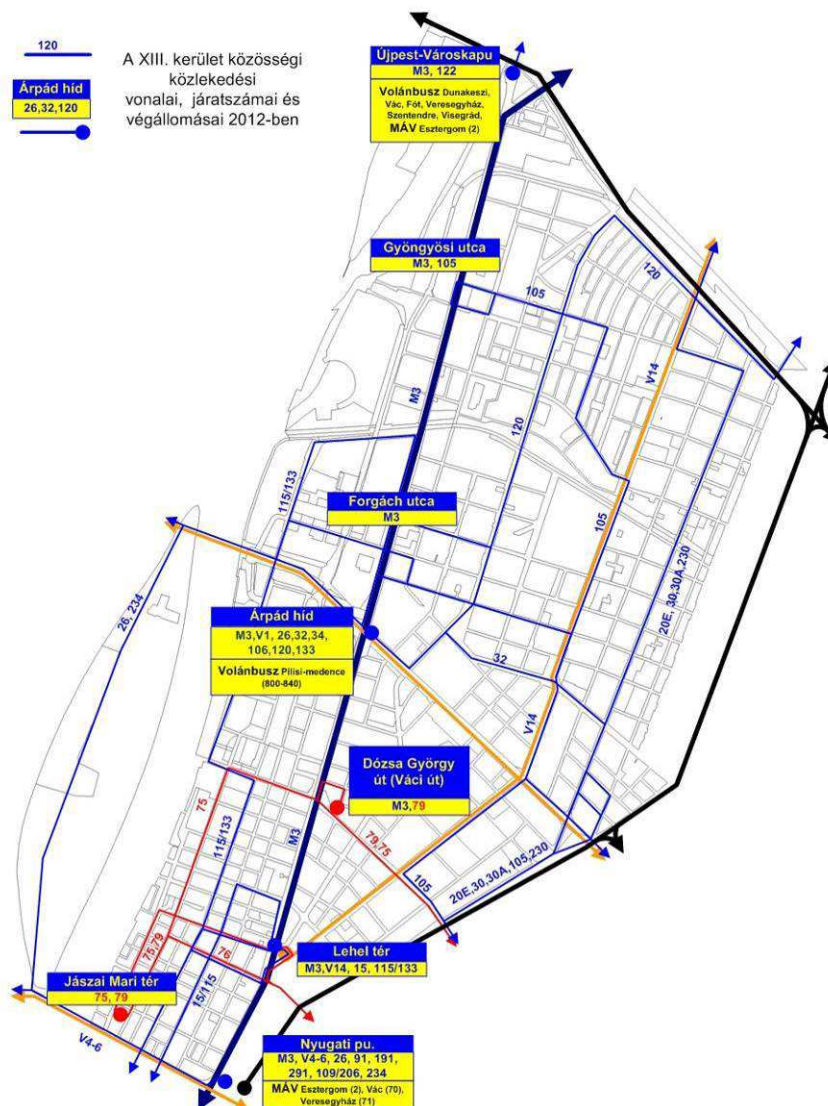
⁴ <http://www.bkk.hu/2012/08/elokeszitesi-projekt/>

kerület vonzerejét befektetői szempontokból, és segíti a zóna menti sáv területfejlesztését. Hozzájárul a(Róbert Károly körúti, második budapesti irodafolyosó kialakulásához.

A kerületet érintő közösségi közlekedési hálózat érdemben nem változott, kisebb menetrendi és hálózati korrekciókra került sor. A Margit híd felújításának befejezésével visszaállt a korábbi közlekedési rend, a sziget kiszolgálását ismét ellátja a 26-os autóbusz a Nyugati pályaudvar felől is. Hétvégi napokon új viszonylat létesült 234-es számon, amely a Nyugati pályaudvar, valamint Kaszásdűlő és Békásmegyer felől ad közvetlen margitszigeti elérhetőséget.

A 30-as és 30A járatok XIII. kerületi szakaszát nem befolyásoló közlekedési rend változásként 2012 tavasza óta az új, 230-as járat is közlekedik, amely a IV. kerületi Aqua World közvetlen elérését szolgálja a belváros és a XIII. kerület anyalföldi részei felől.

Az egyéb villamos, autóbusz és trolibusz közlekedésben érdemi változások nem történtek a 2010-es monitoring időszak óta. Jelenleg folyamatban van a közösségi közlekedési szolgáltatásokat meghatározó paraméterkönyv kisebb felülvizsgálata.

13. ábra: A XIII. kerület 2012-ben aktuális városi közösségi közlekedési hálózata

A 2010-es monitoring során megállapítottakkal egyezően **továbbra sem valósult meg a Duna parti, új beépítésű területek közösségi közlekedési feltárása** (kivéve a BKK D11-es D12-es hajójáratait). E hiányosság kerületi és fővárosi közlekedési kapcsolatokat tekintve is elfogadhatatlan, hiszen a távoli metró nem jelent vonzó alternatívát, annak gyalogos elérése a part menti épületekből akár 12-14 perc is lehet. Nem valósult meg, sőt, tervezési, előkészítési értelemben sem lépett 2008 és 2010 óta előre a Körvasúti körút és az Aquincumi híd ügye. Nem történt előrelépés a kelet- és észak-pesti kerületközpontokat összekötő Nagy Lajos király útja – Szegedi út vasúton történő átvezetésével. A folyamatban lévő, kiviteli tervezés alatt álló 1-3-as villamosok fejlesztését tartalmazó beruházás a Szegedi úti szakaszt nem érinti. A kérdéssel a kiírás előtt álló „A fővárosi villamoshálózat és trolibuszhálózat egységes fejlesztési koncepciója” foglalkozik majd. .

A pesti alsórakpart kérdésével a „A dunai partszakaszok rendezési és fejlesztési lehetőségei” c., várhatóan a Fővárosi közgyűlés elé 2012 őszén kerülő döntés-előkészítő tanulmány foglalkozik. A még nem jóváhagyott dokumentum több változatot vizsgál a pesti alsórakpart funkcióváltásával kapcsolatban a belvárosi szakaszon. Lényeges azonban, hogy az abban megfogalmazott elképzelések milyen módon hatnak a rakpart XIII. kerületi szakaszára, egy esetleges lezárás esetén pedig milyen forgalmi átrendeződés jelenne meg a kerület többi részén, a rakparttal párhuzamos úthálózaton.

Kerületi léptékű és érintettségű ágazati eredmények

Közút fejlesztés

A 2010-ben elvégzett monitoring időszak óta a közúti felújítási paraméterekre vonatkozóan az alábbi változások történtek:

Mutató	2010	2011	2012 (tervezett)
Újraburkolt utak hossza (kerületi és fővárosi tulajdonú) (fm)	2 870	2 534	2 365
Kerékpárút hálózat hossza(fm)	12 152	12 152	12 152
Kerékpáros nyommal ellátott útszakaszok hossza (fm)	3 050	3 050	3 050

Látható, hogy az évente újraburkolt utak hossza minimálisan ugyan, de csökken 2010 óta, a kerékpárút hálózat pedig stagnál. A kerületben az útburkolatok, kiemelten az aszfaltburkolatosak, többségükben jó minőségűek. Azonnali felújítást jellemzően a fővárosi tulajdonú és kezelésű útszakaszok igényelnek. A folyamatos karbantartás és a tervezett fejlesztések együttesen biztosíthatják utak burkolatállapotának jelenlegi jó megítélését.

Jelentős eredmény, hogy a kerületi útfelújítások, az előző monitoring időszak (2010) óta is a korábbival közel azonos mértékben folytatódnak. A Pozsonyi út átépítése és 2012-es folytatása egyszerre próbálja rendezni a korábbi, elburjánzott parkolási állapotokat, növelni a köz- és közösségi területeket, valamint a zöldfelületeket. A 2011-2014 és az azt követő időszakra vonatkozó fejlesztési

tervekben⁵ többek között szerepel csomópontok jelzőlámpás szabályozása (pl. Röppentyű u., Béke u. és Reitter Ferenc u.), egymást kiegészítő egyirányú utcapárok kialakítása (pl. Lőportár u. egyirányúsítása a Váci út irányába), új útszakaszok építése (pl. Agyag u. új szakasz épülése).

Parkolás

A kialakított parkolóhelyek és a különböző típusú lakossági várakozási engedélyek számát az alábbi táblázat tartalmazza:

Mutató		2010		2011		2012	
Kerületi üzemeltetés alatt álló fizető parkolóhelyek száma		14 000		13 940		13 900	
Kiadott, különböző típusú lakossági várakozási engedélyek száma	lakossági várakozási hozzájárulás	14 410	14 965	14 765	15 225	15 300	15 730
	gazdálkodói várakozási hozzájárulás	493		366		330	
	egészségügyi várakozási hozzájárulás	62		94		100	

A kiadott parkolási hozzájárulások számából látható, hogy az elmúlt két évben mintegy 5%-kal nőtt a kiadott lakossági engedélyek száma, miközben az engedélyköteles területeken 1%-kal csökkent a várakozóhelyek aránya.

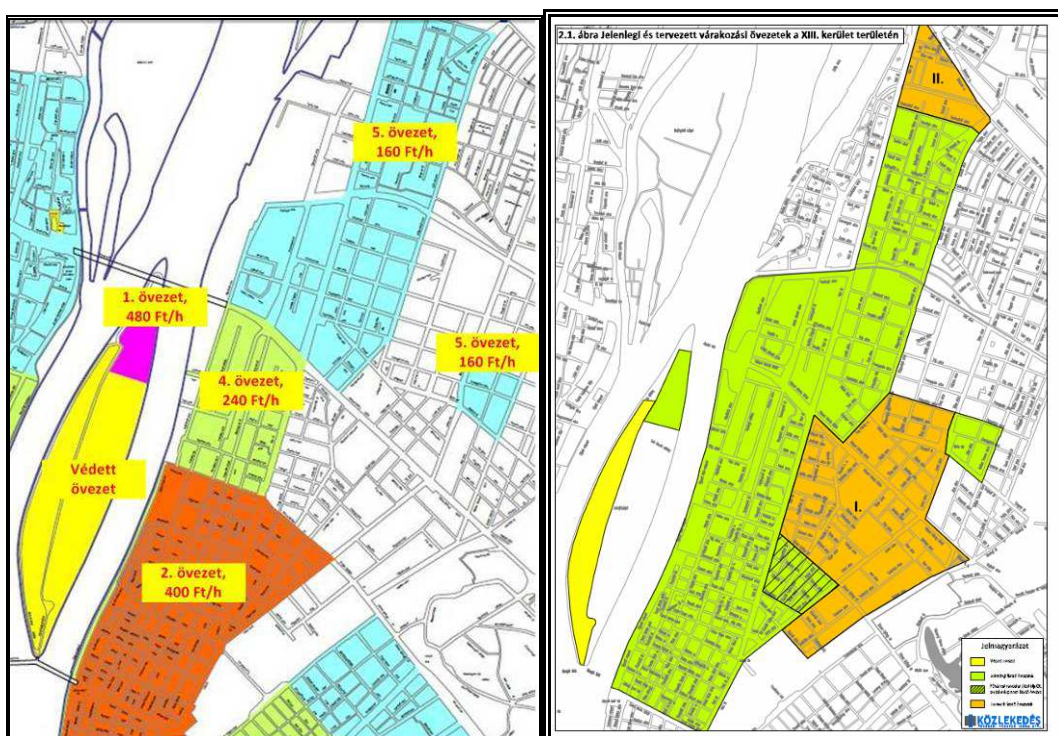
A kerületi tulajdonú, fizető **parkolási** övezetek díjszabása **2010 óta nem változott**. A fizető parkolási övezetek kiterjesztésére vizsgálat készült⁶, amely egyrészt a Váci út – Róbert Károly krt. – Pap Károly utca – Petneházy utca – Béke utca – Lehel utca – Róbert Károly krt. – Vasút – Bulcsú utca – Lehel utca – Dózsa György út által határolt területre (mintegy 6920 férőhellyel), másrészt a Váci út – Balzsam utca – Újpalotai út – Szekszárdi utca által határolt területre (270 férőhellyel) javasol fizető parkolási övezet létrehozást. A bővítés révén a jelenlegi, Béke tér környéki parkolási zóna összefüggő lenne a belvárosi és Váci út menti fizető parkolási övezettel. A javaslat a Bulcsú u. – Dózsa György út között 400 Ft/óra, a Dózsa György út – Róbert Károly krt. között 240 Ft /óra, a Róbert Károly körúttól északra pedig 160 Ft/óra parkolási díjat tervez, csatlakozva a már meglévő zónák fővárosi díjszabásához.

⁵ „Javaslat Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat négyéves útfelújítási programjára és forgalomtechnikai változtatásának programjára” Borszéki Gyula 2011. február

⁶ Budapest XIII. kerület Váci út – Róbert Károly krt. – Pap Károly utca – Petneházy utca – Béke utca – Lehel utca – Róbert Károly krt. – vasút – Bulcsú utca – Lehel utca – Dózsa György út, valamint a Váci út – Balzsam utca – Újpalotai út – Szekszárdi utca által határolt területek várakozási övezetbe vonása – Közlekedés Kft.

14. ábra: Felújított burkolat és kockakővel kirakott parkoló felületek a Jász utcában

15. ábra: A XIII. kerület parkolási övezetei 2012 augusztusában⁷ és Budapest XIII. kerület Váci út – Róbert Károly krt. – Pap Károly utca – Petneházy utca – Béke utca – Lehel utca – Róbert Károly krt. – vasút – Bulcsú utca – Lehel utca – Dózsa György út, valamint a Váci út – Balzsam utca – Újpalotai út – Szekszárdi utca által határolt területek tervezett várakozási övezetbe vonása. Forrás: Közlekedés Kft.

A gépjárműállomány növekedése, a parkolási igény emelkedése miatt a 2012-2014, illetve az azt követő időszakban lakóutcák, valamint zöldterületek és parkolóhelyek kombinált felhasználásával

⁷ <http://www.fkpt.hu/3uzemeltetes/images/2010-06/2010-06-05-bp.pdf> alapján

kialakított közterületek, illetve egyes esetekben közterület alatt illetve felett kialakított parkológarázsok kialakítását tervezik, ahogy ez korábban is az elképzelések között szerepelt. A piaci környezet jelenlegi helyzetében nehéz életképes konstrukciót találni, amely a parkolás közterületen kívüli rendezését tudja szolgálni. Az elmúlt két évben a Kárpát utca - Ipoly utca – Pozsonyi út által határolt terület új beépítésű ingatlana alatt, valamint a Radnóti Miklós Művelődési Központban is mélygarázs létesült, előbbinél megosztott lakossági és környékbeli bérleti használat mellett.

Kerékpáros közlekedés

A kerékpárút hálózat az IVS jóváhagyása óta kerületi szinten közel 22%-kal nőtt, de az elmúlt két évben hosszbeli változás nem történt. Ezért a kerület célja a kerékpáros közlekedés támogatása, fejlesztése, infrastruktúra bővítése, az alternatív közlekedési kultúra népszerűsítése. A kerékpáros forgalom növekedésével egyre nagyobb igény van a kerékpártárolókra, ezért a kerületben több helyen kerékpártárolókat alakítanak ki akár a parkolóhelyek rovására is. Ezen kívül évente 100 db kerékpár tárolót helyeznek el a közterületen. Támogatják a B+R (Bike and Ride) létesítmények kialakítását, melyek a kerékpárok hosszabb távú tárolására alkalmasak. Figyelmet fordítanak az egyirányú utcák kerékpárral történő ellenirányú, biztonságos közlekedésének megvizsgálására és kialakítására. Támogatják a városi kerékpárkölcsonzó szolgáltatás (BUBI=Budapest bike) 2013-ra tervezett bevezetését. A kerületben a Jászai Mari téren és a Pannónia utcában lesz kerékpárkölcsonzó telepítve.

16. ábra: Angyalföldi kerékpárutak találkozási táblákkal a Röppentyű utcában

Továbbra is megoldatlan a kerületközi kerékpáros kapcsolat a XIII. és XIV. kerület között. Bár területileg Zugló illetőségéhez tartozik, kezelésében pedig a MÁV Zrt. feladata lenne, de a Rákospatak menti és Szegedi út – Teleki Blanka utcai kapcsolatok minőségben, megvilágítottágban elfogadhatatlanok. A Nemzeti Infrastruktúra Tervező Zrt. (NIF) Nyugati I/a vasútfejlesztési projektje, amely jelenleg a Kohéziós Alap projektek tartalék listáján szerepel is csak Rákosrendező pályaudvar kapcsán a vasút közvetlen területeit érinti, a kerületi kapcsolódások jóformán nem változnának.

Gyalogos közlekedés

A XIII. kerületben gyalogos utca a Gergely Győző utca Hollán Ernő utca – Pannónia utca közötti szakasza, a Kassák Lajos utca Bulcsú utca és Lehel tér közötti szakasza, az Országbíró utca Röppentyű utca és Béke tér közötti szakasza, valamint a Hajdú utca az Országbíró utca és a Petneházy utcai parkolók kiszolgáló útja közt található, összességében mintegy 3200m² területen. A kerület gyalogos felületeinek bővülésében megemlíthető továbbá a Vígszínház melletti Ditrói Mór utca sétáló utcává alakítása, amelyre 2010. szeptemberében került sor, illetve a Marina-parti gyalogos és kerékpáros sétány kerületi kezelésbe kerülése 2012 év vége felé. Vegyes forgalmú útvonalként került kiépítésre a Frangepán köz, Fáy utca és Frangepán utca közti szakasza, folytatása a következő években várható. Jelenleg folyamatban van a Wahrmann Mór köz sétálóutcává alakítása a Pozsonyi út második ütemével párhuzamosan.

Forgalombiztonság

A kerületi önkormányzat nagy figyelmet fordít arra, hogy minél nagyobb mértékben biztosítsa a biztonságos közlekedést. Az utóbbi három évben mintegy 8,5 millió Ft értékben, saját beruházásban, kb. 1300 m² burkolatjel felfestést végeztetett el. A gyalogosközlekedés biztonsága mellett az út és járda állagának védelmét is szolgálja a forgalomcsillapító küszöbök telepítése és a parkolást gátló oszlopok elhelyezése.

Az elmúlt években számos olyan lépés történt, amely a kerületben közlekedők közlekedésbiztonságának javítását szolgálta. Ilyen intézkedések például: 30 km/órás sebességcsillapított útszakaszok kijelölése, forgalomlassító küszöbök létesítése, az oktatási intézmények környékén a gyermekek és szüleik közlekedésbiztonságát növelő forgalomtechnikai és egyéb eszközök (gyalogátkelőhely – esetleg lámpával vagy figyelmeztető fényjelzővel –, sebességcsillapító küszöb) kihelyezésére került sor.

A forgalom csillapítására sebességmérő táblák kerültek kihelyezésre a kerület több utcájában (Újpesti felsőrakpart, Fiastyúk utca, Gyöngyösi út, Reitter Ferenc utca, Béke út, Tatai út). A jelenleg meglévő sebességjelző táblák mellé a Dévényi utcában is tervezik a műszer kihelyezését.

Akadálymentesség

Fontos feladat a fejlesztés területén a **mozgáskorlátozottak** számára az akadálymentes közlekedés feltételeinek biztosítása. A leggyakoribb akadályt a gyalogos átkelőhelyen és a tömegközlekedés megállóhely szigetein a kiemelt szegélyek okozzák. A mozgáskorlátozottak útvonalain, a gyalogos átkelőhelyeken a szegély lesüllyesztése, a biztonságos átkelés elősegítésére pedig a középső gyalogos védősziget nyújt megfelelő megoldást. Jelenleg a gyalogos útvonalak közel kétharmada akadálymentesített.

Zöldfelület és környezetvédelem

Az IVS környezeti ágazati célkitűzései a 2010-es monitoring-tevékenység eredményei tükrében

A fővárosban egyedülálló módon létrejött fenntartható zöldhálózat-fejlesztési program, az AngyalZÖLD stratégia mind a 2008-2010-es, mind a 2011-2014-es időszakra vonatkozó programtervének céljai és fejlesztési elképzelései szorosan illeszkednek az IVS által felvázolt célrendszerhez.

A kerület folyamatosan növekvő népességszáma, ezen belül a kisgyermek és fiatalok, valamint a 25-49 éves lakosság arányának növekedésével fokozottan jelenik meg a szabadidő minőségi eltöltése, a rekreáció, a humanizált közösségi terek használata iránti igény, melynek kielégítésére a kerület igen kedvező feltételekkel rendelkezik a közösségi tervezésen alapuló, 2008 óta sikeresen működő zöldfelületi stratégiájának és zöldhálózat-fejlesztési programjának köszönhetően. A közhasználatú zöldterületek minőségi és mennyiségi fejlesztését, és fenntartását célzó program a következő beavatkozási területeket határozta meg:

- Közpark és közkert fejlesztési program
- Zöldfolyosó- és fasorfejlesztési program
- Intézményi udvar program
- Településkörnyezeti, környezetgazdálkodási program
- Partnerségi és kommunikációs program

Az IVS környezeti 2012-es ágazati monitoringja

Az ágazat 2010-es monitoringja óta bekövetkezett egyik legfontosabb változás, a 2012 januárjában létrejött XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt., melynek megalakulásával a közterület-használattal és fenntartással kapcsolatos feladatokat (parkolás, a közútkezelés és a környezetgazdálkodás) ellátó, eddig külön gazdasági szervezatként működő feladatellátók teljes körű integrációjára kerülhetett sor. Ez a szervezeti átalakulás kedvezően hat az egyes ágazatok közötti együttműködés javulására, a fejlesztések szervezeti szinten is integrált megközelítési lehetőségére, azaz az egyes tématerületek sikeres működésére. A fővárosi átlagot meghaladó közparki, zöldfelületi körülmények állnak a növekvő kerületi lakosság rendelkezésére, és ehhez mérten a folyamatosan növekvő igények kielégítése, a rendelkezésre álló finanszírozási források korlátainak ismeretében egyre nagyobb kihívások elé állítja a kerület közterületi feladataiért felelős szervezeti egységeket. A zöldhálózati gazdálkodás finanszírozására fordítható összeg, ha kis mértékben is, de folyamatosan növekedett, 2011-ben 1,2 Mrd Ft volt.

17. ábra: Virágos erkélyek a XIII. kerület különböző részeiről

Az AngyalZÖLD programok eredményei

A kerület zöldterületeinek száma és volumene érdemben nem változott 2010 óta, de jelentős zöldfelületi minőségi váltást hozott a 2011-ben átadott, felújított Pozsonyi út első üteme. A Pozsonyi út, Radnóti Miklós utca és Szent István körút közötti szakaszának humanizálása révén közel 20%-kal nőtt a terület zöldfelülete, 2 900 négyzetméternyi új növénykazetta kihelyezésére került sor. A fejlesztés következő ütemét 2012 végén adják majd át, mely során a Pozsonyi út Radnóti Miklós utca és Szent István park közötti szakasza újul meg.

A kerület jelentős hányadát, közel 65%-ot képviselnek a házigyári technológiával épített lakótelepek előkertjei, zöldfelületei, melyek a kerület legfontosabb tartalék zöldterületei. Ezen tartalékterületek fejlesztési potenciálját is bizonyítja az idén átadott komplex beruházás, az Országbíró sétány felújítása. A 2010-2012 közötti időszak legfontosabb közterület-fejlesztései és felújításai közé tartoznak továbbá a 2010-ben átadott Ditrói Mór utca sétálóutcává történő átépítése, melyet a Magyar Urbanisztikai Társaság szakmai elismeréssel díjazott, illetve a Dagály parkban új szökőkút létesítése. Érdemi fejlesztés továbbá a 2011-ben megkezdett Debrecen park sétányhálózatának felújítása és pótlása, valamint a József Attila téren új szökőkút kialakítása. A Pozsonyi út közterületi minőségének javításának folytatását célozza a jelenleg kivitelezés alatt álló Wahrmann Mór köz rendezett, parkosított közterület-alakítása, mely során elsődleges cél, egy a városi nyüzsgés elől elzárt, nyugodt pihenőpark kialakítása csobogóval a Pozsonyi út-Victor Hugo utca kereszteződésénél, kiemelt növénykazettákkal, nagy gyepfelületekkel, faburkolatú napozó terasszal, mely a lakosság hétköznapi szabadidős igényeit szolgálja, de ugyanakkor biztosítja a gyalogosforgalmi igények rendezett formában történő kielégítését is.

A 2009 októbere óta működő, a kerület egészét lefedő – a www.angyalzold.hu-n megtalálható – **játszótérkataszter**, továbbra is magas színvonalon, képpel illusztrált formában, kellő részletezettséggel (korosztály, játszószerkezetek ismertetésével) informálja az érdeklődőket.

A kerület közterületein található közel 60 játszótér több mint 400 játszószerének mindegyike szabványos, ennek ellenére 2010-ben is sikeresen folytatódott az AngyalZÖLD koncepció **park- és játszótér fejlesztési programja**, mely során a kerület számos területén valósult meg fejlesztés, többek között megtörtént a Szobor utcai játszótér felújítása, a Forgách közti játszótér átépítése, valamint a Hun-Tüzér játszótér új játszószerzet kapott, és az ELMŰ támogatásával új játszószer került kihelyezésre

a Vízafogó lakótelepen. 2011-ben pedig a Jász és Paszomány utca sarkán található „Kőtár” zöldfelületi kialakítás valósul meg.

A **lakótelepek komplex fejlesztési programja** 2010-ben és 2011-ben is sikeresen folytatódott, melynek keretében jelentős felújítási munkák elvégzésére került sor a Tahi-Fiastyúk lakótelepen, a Vízafogó lakótelepen, a Béke-Tatai lakótelepen, az Árpádhídő lakótelepen, valamint a Csángó lakótelepen, továbbá a 2011.év legnagyobb beruházásának számító Országbíró lakótelep zöldterületi megújítása is megkezdődött, melyet 2012 júliusában, a Lakótelep Napok nyitó rendezvényeként adták át.

A 10 éves kerületi intézményfejlesztési program keretében 2010-ben a Hétszín Tagóvoda, a futár Tagóvoda és a Pannónia Tagóvoda udvarainak felújítása történt meg, míg 2011-ben az udvarfelújítások és udvarkialakítások az Esküvő közí és Petneházy Családi Napköziket, valamint a Hegedűs Géza Általános Iskolát, a Napsugár Tagóvodát és a Csupa-Csoda Tagóvodát érintették.

A zöldterületek fejlesztésében és gondozásában már 10 éve sikeresen működő **lakossági partnerség** egyik programja, a Lakossági Zöldfelület Védnökségi Pályázat, melynek keretében 2010-ben 105, 2011-ben 117 közösség nyert támogatást a lakótelepi előkertek és zöldfelületek önkéntes gondozására. 2011-ben a lakosság által gondozásba vett területek meghaladták a 100 000 nm-t.

Lakásállomány és helyi lakáspolitiká

Az IVS-ben a helyi lakáspolitiká céljaként a kerület lakásállományának és ezzel együtt a lakókörnyezetnek a modernizálása, élhetőbbé tétele került megfogalmazásra. Az önkormányzat fejlesztés-politikájában a lakásállomány modernizálása és új lakásépítések ösztönzése a fő prioritások között szerepel hosszú évek óta. A lakásfejlesztések ösztönzésére, elősegítésére az alábbi eszközöket alkalmazzák:

- lakásépítések ösztönzése megfelelő KSZT-k és építési telkek kialakítása révén,
- az önkormányzati lakásállomány átstrukturálása, aktív bérlakás-politika folytatása,
- a lakóház felújítások támogatása.

A 2010-2012-es időszak azonban nem kedvezett a lakásberuházásoknak. Országos és fővárosi szinten is **a válság egyik legjobban érintett ágazata a lakásépítés volt, ezen kedvezőtlen hatás elől a kerület sem tudott kitérni.** A lakásépítések drasztikusan csökkentek, új beruházásokat szinte nem kezdtek meg a fejlesztők, leginkább a megkezdett beruházásokat fejezték be, de nem egy esetben előfordult az is, hogy megkezdett építkezéseket leállítottak.

A kedvezőtlen trend az adatokban is tükröződik: míg a 2009-es évben 1606 lakás építését fejezték be, 2010-ben 447 db, 2011. évben pedig 259 db lakás épült. Az épülő projektek, legalábbis amiről a fejlesztők jelezték, hogy megkezdik az építkezést, 2009-ben még 30 db volt 1313 lakással, 2010-ben hivatalosan már csak 19 db 1120 lakással, azonban ebből 533 lakás építése abbamaradt. 2011-ben az épülő lakások száma 766 db volt. Ugyanebben az évben 19 lakóépület 1480 lakásának építési engedélye járt le, mert a kivitelező nem kezdte meg az építkezést. Az adatok mutatják azt is, hogy a kivitelezők bizonytalanok a piac alakulásában, magas az elkezdett, de abbamaradt fejlesztések száma, illetve az ún. virtuális projekteké, melyek esetében a fejlesztők annak érdekében jelentik be a beruházás megkezdését, hogy ne veszítsék el az építési engedélyt. Az építési engedélyt kérelmezők száma is csökken, 2009-ben még 6, 2012-ben 2 kérelmet nyújtottak be.

Érdekes a vizsgált időszakban **befejezett lakóépületek területi megoszlása** is. Tovább erősödött az a trend, hogy az **átadott épületek inkább kisebb lakóépületek**, melyek a 2010 és 2011-es években kizárólag a Keleti vegyes funkciójú városrészben épültek. Hasonló vonatkozik a kivitelezés alatt lévő épületekre is, mind a Keleti városrészben található két jelentősebb projekt kivételével, melyek Középső Angyalföldön épülnek (Teve utca – 328 lakás és Rozsnyai utca – 144 lakás). Az elkészült épületek átlag lakásszáma tovább csökkent, 2010-ben átlag 75-80, addig 2010-ben 28, 2011-ben 37 lakás volt egy épületben. Ez arra is enged következtetni, hogy egyrészt a nagy volumenű projekteket sok fejlesztő kockázatosnak tartja, másrészt pedig, a kisvárosias, csendesebb, több zölddel rendelkező városrészek növekvő vonzerőt jelentenek sok családnak. Ugyanakkor a leállított nagy projektek jelentős része a Középső és Belső Angyalföldön volt, míg egy nagyobb projekt építése folyik a Vízafogón (167 lakás).

Sajnálatos módon a lakáspiac pangása és a kedvezőtlen lakásfinanszírozási feltételek még hosszabb ideig fenn fognak állni és a **lakásépítési piac várhatóan csak hosszabb távon, fokozatosan fog magához térni**. De ekkor sem lehet számítani olyan mértékű lakásépítési boomra, mint ami a 2000-es évek közepét jellemezte. Ez azzal is jár, hogy a kerületben a nagy fejlesztési területek átalakulása lelassul és a lakásállomány megújítása terén előtérbe kerül a meglévő lakásállomány rehabilitációja, megújítása, illetve ennek segítése. A meglévő állomány megújítási folyamatában ösztönözni kell az energiatakarékos és alternatív energiákat hasznosító technológiákat.

A **magántulajdonban lévő lakóépületek felújítását** régóta kamatmentes hitellel támogatja az önkormányzat. A helyi programot kedvezőtlenül befolyásolta az országos „panel program” leállása. A 2008-2009-es időszakban kedvező növekedés történt a helyi támogatások tekintetében, jelentősen megnövekedett a támogatásban részesülő hagyományos és iparosított technológiával épült társasházak száma. A 2010-es évben azonban már jelentősen csökkent a támogatott épületek száma és a támogatás összege: összesen 9 db lakóépület 84,5 millió Ft támogatásban részesült, míg 2009-ben az önkormányzat 423,2 millió Ft összegű kamatmentes hitelt ítelt meg. Ezt követően a kamatmentes hitelek nyújtása teljesen leállt, bár az önkormányzat 2011-ben és 2012-ben is rendeletet alkotott a lakóépületek megújításának támogatási feltételeiről, új pályázat nem került kiírásra, mivel a központi panel program sem folytatódott az adott időszakban. Ugyanakkor emiatt a hagyományos építésű társasházak is elesetek a támogatástól.

Az **önkormányzati bérlakás-gazdálkodás** továbbra is a már korábban kialakított elven működik. Támogatják az állomány megújítását a felújítási, szanálási és bérlakás építési programon keresztül. Az erre a ciklusra tervezett 200 bérlakás megépült, ugyanakkor a szanálási és a felújítási program a már jelzett okok miatt lelassult. Az önkormányzat egyre kevesebb esetben tudja a leromlott épületeket fejlesztői források bevonásával szanálni (a bérlők elhelyezésére a vételár előlegből biztosították), erre leginkább csak a Váci úton, illetve a hozzá kapcsolódó tömbök utcáiban van lehetőség. Ennek ellenére folytatják a programot, a Szabolcs utcai akcióterületen jelenleg befejezés alatt áll az utolsó önkormányzati tulajdonú épületek bontása, a közel jövőben megkezdik a Dagály utcában is két nagyobb épület bontását. Az önkormányzat továbbá megkezdte egy 100 lakásos bérház építésének előkészítését, mely a „passzív-ház” koncepcióját szeretné érvényesíteni: nap és geotermikus energia használatával a hagyományos technológiával épült lakóépületek fenntartási költségéhez képes 30%-os költségmegtakarítást kíván elérni.

Az állomány nagysága az adott időszakban enyhén csökkent, 2011-ben 6694 bérlakás volt az önkormányzat tulajdonában, melyből 6247 lakás volt bérbe adva. Az üresen álló lakások egy része

(202 db) újra bérbe adható, másik részük szanálásra illetve értékesítésre van kijelölve (238 db). A bérbe adható lakásokat az önkormányzat megpályáztatja, az irántuk mutatkozó hatalmas igényt jelzi, hogy a legutóbb 28 db megpályáztatott kiírt bérlakásra 656 db pályázatot nyújtottak be. Az állomány összetétele az adott időszakban, kismértékben, de tovább javult. Jelenleg 19,5% az összkomfortos és 55,1% a komfortos lakások aránya, míg a komfortnélkülieké 15,4%.

Szociális ellátórendszer

Szociális szolgáltatások terén történt fő változások a válság elhúzódó hatásaihoz és a központi szabályozásban történt változásokhoz köthetők. A fő cél továbbra is az maradt, hogy a rászorultakról gondoskodjanak és a kerület lakóinak számára megteremtsék a szociális biztonságot, magas színvonalú szolgáltatások, ellátások nyújtása révén. Ugyanakkor a külső feltételek kedvezőtlen változása nyomán az elmúlt két évben egyre inkább a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelem kapott hangsúlyt. A törvényi változások bizonyos támogatás fajták megszűnését, jogosultsági feltételek szigorúbbá válását, illetve a támogatási összegek csökkenését eredményezték. A csökkenő központi finanszírozás mellett az önkormányzat a szolgáltatások színvonalát fent tudta tartani, valamint megpróbálta a rászorultak számára a negatív változásokat ellensúlyozni.

A kerületi **lakosság rászorultságának növekedését** jól mutatja, hogy a kerületben a szociális támogatásokra fordított összeg évek óta, így az elmúlt két évben is folyamatosan nő: 2010-ben 1,07, 2011-ben pedig 1,18 milliárd Ft-ot fordított pénzbeli és természetbeni támogatásokra, ami 10%-os növekedést jelent. Ugyanakkor a 2009-es évhez képest támogatások teljes összege 30%-kal növekedett. A támogatások majd 70%-át lakhatási, munkanélküiségi és gyógyszerellátással kapcsolatos juttatások teszik ki, továbbá elsősorban ezekben a támogatás típusokban nőtt a jogosultak száma. A támogatást kérelmezők összetétele is megváltozott, az összes kérelmező mintegy 20-25%-a új kliensként jelent meg az ellátórendszerben, a rendszerbe kerülés legfőbb oka pedig a munkanélkülivé válás volt. A segélyezési rendszert az önkormányzat továbbra is két fő elv szerint alakítja: családalapú segélyezés és a célzott támogatások erősítése. Az ellátórendszer családcentrikusságát tükrözi, hogy megalkották a Családbarát Programot, mely kiemeli a gyermekek érdekeinek prioritását, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy fontos a nemzedékek közötti szolidaritás kialakítása, a családok működő képességének megőrzése érdekében pedig a prevenció, illetve a krízis helyzetek kezelése. Hangsúlyozza, hogy a családpolitika több ágazat hatékony és összehangolt működését kívánja meg.

A segélyezési rendszer rugalmasságának biztosítása érdekében, indokolt esetben a **Szociális és Egészségügyi Bizottság élhet a méltányossági jogkör gyakorlásának** lehetőségével több támogatásfajta esetében is. Így a bizottság 2010-ben 2792 esetben gyakorolt méltányosságot, míg 2009-ben csak 1972 alkalommal. A növekedés részben a normatív támogatások szigorítására vezethető vissza.

A **lakhatás biztonságának megőrzése** az egyik legégetőbb szociális problémaként jelenik meg a kerületben is, a válsággal azonban a probléma összetettebbé vált, már nemcsak a munkaerőpiacon tartósan kívül rekedtek, az alkalmi munkából élők, a hagyományosan sérülékeny csoportok vannak veszélyeztetve, hanem a hitelválság miatt a középosztály alsóbb rétegei is. A hitelek problémáira az önkormányzat eszközrendszere nem tud megoldást nyújtani, ugyanakkor azt sem érzékelték, hogy a családok átmeneti otthona iránt emiatt megnőtt volna az igény. A **lakásfenntartási támogatás** 2011-es évben átalakult, mivel a gázár támogatás megszűnésével a központi szabályozás a lakásfenntartási támogatást szélesítette ki. Ez a támogatást igénybe vevők számán is jelentkezik: míg 2010-ben

havonta átlagosan 2890, addig **2011-ben 3813 család** részesült a lakhatási terheket csökkentő támogatásban. Az önkormányzat továbbra is kiegészíti a lakásfenntartási támogatás összegét, sőt emelte a kiegészítés összegét 6500 Ft-ról 7000 Ft-ra. Azoknak, akik rászorultak, de a jogosultsági kritériumoknak nem felelnek meg, fűtési támogatást nyújt, havi 5000 Ft összegben. Lényeges változása volt a törvényi szabályozásnak, hogy megszüntette az önkormányzat által méltányossági alapon nyújtható lakásfenntartási támogatást.

Az adósságkezelési szolgáltatás eddig is igen szigorú feltételei lényegében nem változtak, ennek ellenére jelentősen **nőtt a támogatásban részesülők száma**. 2010-ben 513 háztartás részére lett megállapítva jogosultság, míg 2009-ben 183 háztartás részesült a támogatásban. A bevontak száma a 2011-es évben visszaesett 425 háztartásra. Az elutasítások számából látszik ugyanakkor, hogy a kérelmezők száma nem csökkent jelentősen: 2010-ben 665, 2011-ben 543 kérelmet utasítottak el. Az elutasítások oka leginkább a kérelmezők a jogosultsági küszöbértéknél magasabb jövedelme. Ez vonatkozik sok lakáshitelével bajba jutott családra is. Náluk viszont a tartozás összege is olyan magas, hogy az adósságkezelési támogatás azt nem tudja kezelni. A megítélt támogatások összértéke 40,7 millió Ft volt 2011-ben, emellett azonban a Hálózat Alapítványhoz beadott kérelmekhez (összesen 155 db kérelem) kapcsolódóan további 42 millió Ft segítette a kerület lakosainak lakhatási problémáinak megoldását. Az adósságkezelési támogatásban részesülők továbbra is kapják a támogatás mellé járó lakásfenntartási támogatást és részt kell venniük a Prevenció Központ által biztosított tanácsadáson. A hátralékosságba ismétlődően visszaeső ügyfelek esetében szorgalmazza a kártyás villany és a gázóra felszerelését, melyet a szolgáltatók védett fogyasztó esetén ingyen biztosítanak. A kártyás órák száma bár folyamatosan nő, de még mindig alacsony kb. 50 db alatt van. A közszolgáltatókkal a védett fogyasztókra kialakított rendszer működik továbbra is. Ezen felül a Fővárosi Gázművek küldi meg a jegyzőnek havonta a hátralékosok listáját, azonban ez olyan formában történik, hogy használható adatot kinyerni belőle csak nagy ráfordítással lehetne. A bérlakásokat működtető kerületi Ingatlangezsdalkodó Divízióval az együttműködés napi szintű: a bérleti szerződés felmondása után, a bírósági eljárás megkezdése előtt tájékoztatják a bérelőket a lehetséges támogatásokról. Az adósságkezelés egyik legnagyobb problémája továbbra is az, hogy minden erőfeszítés ellenére a háztartások túl későn veszik igénybe a felkínált segítséget, mikor az eladósodottságuk mértéke már nagyon jelentős.

A **munkanélküliség** szintje **emelkedett a kerületben is a válság hatására**. A regisztrált álláskeresők számában 2010-ben volt tapasztalható 9%-os emelkedés az év eleji sinthez képest, ekkor 3005 főre nőtt 2749 főről, 2011-ben azonban már csak minimális növekedés volt tapasztalható, az év végi statisztika 3048 fő regisztrált álláskeresőt tartott nyilván. Ez a munkaképes korú népesség 4,4, illetve 4,3%-a. A tartós munkanélküliek aránya némileg nőtt, míg a 12 hónapon belül állást keresők aránya 26% volt 2011 év végen, addig 2010-ben 22,5%. Ez azonban az **országos összehasonlításban még mindig alacsony szintű munkanélküliségnek számít**, a fővárosi munkanélküliség szintjével pedig közel azonos⁸. A központi szabályozás révén a munkanélküliek ellátása kedvezőtlenül változott: az álláskeresői járadék ideje 9 hónapról 3 hónapra csökkent, összege kevesebb lett és a rendelkezésre állási támogatást felváltó foglalkoztatás helyettesítő támogatás is csökkent. A közfoglalkoztatás rendszerét úgy átalakították, hogy a bérek csökkentek. További kedvezőtlen változás volt, hogy az

⁸ Országos adatok az álláskereső arányára a munkaképes korú népességben: 2011 januárjában 10,2%, 2011 decemberében 8,2%, fővárosi adat: 2011 januárjában 4,4%, 2011 decemberében 3,9%.

addigi 8 órás közfoglalkoztatás helyett nagyobb részt csak 4, illetve 6 órás közfoglalkoztatásra nyílik lehetőség.

A közfoglalkoztatás szervezésében is csökkent az önkormányzat szerepe, illetve kedvezőtlenebb lett számára a szabályozás. Korábban az önkormányzat egyéni igények/szükségletek/képességek alapján szervezte a közfoglalkoztatottak számára az állásokat, most azonban a munkaügyi központnak nincsen személyes kapcsolata a potenciális közfoglalkoztatottakkal és így azok egyéni sajátosságait sem tudja figyelembe venni. Másik fontos változás, hogy korábban a Sima Út Kft. látta el az összes közfoglalkoztatott munkáltatói szerepét, most azonban annak az intézménynek a feladata ez, amely ténylegesen foglalkoztat. Ez többlet adminisztratív terhet ró mind az intézményekre, mind pedig a munkaügyi központra mivel az eddigi egy szerződés helyett jelenleg 18 szerződést kell kötnie.

Mindezek következtében míg 2010-ben átlagosan 291 főt tudott 8 órában foglalkoztatni az önkormányzat, addig 2011-ben 271 főt, melynek többsége (214 fő) csak 4 órás közfoglalkoztatási programban. A közfoglalkoztatásban elérhető bér drasztikus csökkenését jelzi az is, hogy a közfoglalkoztatottak eddig nem folyamodtak segélyért, most már azonban azt az önkormányzat kénytelen plusz támogatásokkal kiegészíteni. A csökkent bérszint mellett gondot okoz annak heti kifizetése, ami lehetetlenné teszi, hogy a családok gazdálkodjanak és a nagyobb összegű kiadásokat (pl. lakásrezsi) fedezni tudják. Mindeközben nőtt az aktívkorúak ellátására jogosultak száma: 2011-ben 783, 2012-ben már 1217 fő, melyből előző évben 621 fő, idén 927 fő részesült foglalkoztatást helyettesítő támogatásban. Az önkormányzat a tervek szerint 2012 során 639 főt szeretne a közfoglalkoztatásba bevonni, mintegy 400 álláshelyre. Azoknak, akik az új szabályozás miatt kiestek a munkanélküli ellátásból megpróbálnak mástípusú segélyt, támogatást adni.

A méltányossági közgyógyellátás jogosultsági körét is bővítette az önkormányzat, így 2010-ben 3194 fő, 2011-ben pedig már 4976 fő részesült ebben a támogatástípusban. Ugyanakkor gondot okoz, hogy egyre szűkül a gyógyszerek köre, amihez a támogatást fel lehet használni.

A gyermekekkel kapcsolatos egyik legfőbb támogatás a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény**, mely mind a kérelmezők, mind pedig a jogosultságot nyerők számát tekintve nőtt az utóbbi két évben: 2010-ben 1350 gyermek, 2011-ben 1980 gyermek részesült a kedvezményben. A gyermekekhez kapcsolódó átmeneti segélyek 2010-ben 2780 esetben, a rákövetkező évben 3185 esetben kerültek folyósításra.

A szociális szolgáltatásokat biztosító intézményrendszer részben átalakításra került. Megszüntették az Egyesített Bölcsődék intézményét és a bölcsődék illetve a családi napközik a **Prevenációs Központ** szervezeti rendszerébe épültek be a Családsegítő és Gyerekjóléti Központ mellé, annak érdekében, hogy a gyermekekkel kapcsolatos ellátások, szolgáltatások minél inkább integrált rendszerben történhessenek. A Prevenációs Központ megkapta a Tüzér utcában egy volt általános iskola épületét, amely lehetőséget ad arra, hogy egy helyen nyújtsa komplex szolgáltatásait, és jelentősen bővítse azok körét.

A HÍD Családsegítőben a kliensek száma az elmúlt két évben 1825 főről (2010) 1693 főre, az újonnan belépők száma majd a felére csökkent. A rendszerben bent lévők viszont több alkalommal keresték meg az intézményt, mint az előző évben (12643 vs. 11244 alkalom), mely azt mutatja, hogy a problémájuk mélyült. A kliensek többsége szociális és mentális gondozásban részesült (1595 fő), míg jogi tanácsadásban 273 fő vett igénybe 2011-ben. A családsegítő 12 féle csoportfoglalkoztatást szervezett, illetve a tartós munkanélküliek részére beilleszkedési programot, a lakhatási problémákkal küzdőknek pedig adósságkezelési tanácsadást működtetett. Az adatok azt mutatják,

hogy a legtöbb ember anyagi (2011-ben 1263 fő) és /vagy munkanélküliséggel (530 fő) kapcsolatos problémákkal fordul a családsegítőhöz, az intézménynek tehát ez a két legnagyobb súlyú tevékenysége. Az adósságkezelési tanácsadást 837 fő vette igénybe, a támogatottak 70%-a betartja az előírt együttműködési megállapodást. 2011. év során 707 aktívkorú nem foglalkoztatottnak nyújtottak szolgáltatást, a tapasztalat azonban az, hogy egyre kevesebb ügyfél rendelkezik valamilyen szakmával és így nehezebb őket az álláskeresésben segíteni. Iránytű Ifjúsági és Információs Iroda, mely eddig a családok számára nyújtott alacsony küszöbű szolgáltatást különösen drog és szenvedélybetegségekkel kapcsolatban megszűnt, és a feladata is a központhoz került.

A **Gyerekléti Központ** irányítja a helyi gyermekvédelmi jelzőrendszert a törvényi szabályozás értelmében, mely koordinátori feladatokat jelent a jelzőrendszer és a szakmai munka területén (kórházi szociális munka, utcai szociális munka és a jelzőrendszer tagjainak koordinálása). Az elmúlt időszakban gyakrabban került megszervezésre a jelzőrendszer tagjainak közös megbeszélése, közös szakmai tevékenységek (esetkonferenciák, esetmegbeszélések, közös családlátogatások), továbbá különböző munkacsoportok alakulnak a hatékonyabb együttműködés kialakítása érdekében.

A 2010. évben a Gyerekléti Központ 1384, 2011-ben 1445 gyermek esetében látott el családgondozást. Az intézmény családgondozásában lévő gyermekek száma 2009-hez képest 2010-re jelentősen, 44%-kal nőtt. 2010 év végén összesen 923, 2011. év végén 9041 gyermek állt kapcsolatban a Gyerekléti Központtal. Nagyrésztük alapellátásban részesült, 2010-ben 588, 2011-ben 500 gyermek, tehát számuk csökkent az adott időszak alatt. A védelemben lévő gyermekek száma viszont nőtt 95-ről 164-re, elsősorban annak a jogszabályi változásnak köszönhetően, mely szigorúbban veszi az iskolai hiányzásokat. Ezt az is mutatja, hogy leggyakrabban az iskolák jelzik a gyermekek veszélyeztetettségét a Gyerekléti Központ felé. A gondozott gyermekek döntő része a jelzőrendszeren keresztül kerül az ellátórendszerbe. Egyre jelentősebbek a rendőrség felől érkező jelzések, amely utal arra, hogy bűnelkövetés egyre jelentősebb probléma kiskorúak körében. A bűnelkövetések jelentős része a megromlott szülő-gyermek viszonyra vezethető vissza. A gondozott gyermekek 47%-a súlyos anyagi és lakhatási gondokkal küzdő családban él (2010-es adat), közülük 27%-nak a szülei munkanélküliek, 45%-uk esetében a szülőknek csak alkalmi munkája van.

Bölcsődei ellátás iránti igény folyamatosan nő a kerületben, itt érződik a legjobban a beköltözések hatása. A monitoring időszakban került átadásra egy új, 112 férőhelyes bölcsőde, és két helyszínen (Esküvő köz és Petneházy utca) összesen 11 telephellyel családi napközi került kialakításra. Így a gyermekek napközbeni ellátására 1039 férőhely áll rendelkezésre a kerületben. A családi napközi beváltotta hozzá fűzött reményeket, olcsóbb és rugalmasabb, családiasabb ellátási formát nyújt. A gyermekek felvételénél előnyt élveznek a munkahellyel rendelkező szülők gyermekei, illetve azok a gyermekek, melyek felvételét veszélyeztetettség miatt az ellátórendszer javasolja. 2011 decemberében majd 900 gyerek volt beíratva, 13%-uk szociális, egészségügyi ill. gyermekvédelmi okokból került felvételre. Az ellátás is ingyenes a kerületi gyermekek számára.

Az **idősgondozás** továbbra is az önkormányzat egyik fő preferenciája, hiszen a kerületben magas az idősök, köztük is az egyedülállók aránya. Az önkormányzat megalkotta az Időügyi Stratégiáját, melyben célként az aktív idősor elérését jelölte meg. Ennek érdekében a támogatások és szolgáltatások széles körét nyújtja. A kerületben 10 idős klub működik, egy új a Radnóti Miklós Művelődési Központban. A klubok szabadidős közösségi foglalkozásokat biztosítanak. Az önkormányzat továbbra is támogatja az idősök testmozgását, torna és az úszás támogatásával, illetve többek között nyelvtanulási lehetőséget is biztosít. Az idősök számára év végén 5000 Ft-os, az

alacsony jövedelmű nyugdíjasok számára 15 ezer Ft-os egyszeri támogatást ad. A Szociális Szolgáltató Központ feladata a házi segítségnyújtás, az étkeztetés, jelzőrendszeres segítségnyújtás, illetve a szervezet működteti a gondozóházat is.

A **hajléktalanellátás** terén nappali melegedőt működtet az önkormányzat, melyet az elmúlt időszakban kibővített. Az ellátást rendszeresen igénybe vevők száma 153 fő, ami teljes kihasználtságot jelent. A tisztálkodási, csomagmegőrzői és étkezési lehetőség biztosítása mellett, segíti a hajléktalanokat az ügyeik intézésében is.

A szociális szolgáltatások terén nagy szerepet kap a különféle **civil szervezetekkel való együttműködés**. A civil szervezetekkel olyan szolgáltatások nyújtására szerződnek, melyek speciális szaktudást igényelnek, illetve kis igény mutatkozik irántuk. Így kisserződésre kerül pl. a pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása, a családok és gyermekek átmeneti otthona. A helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal való együttműködés a tartósan munkanélküli roma emberek közfoglalkoztatási programokba való bevonását segítette.

Jövőbeni irányok

2011-ben új Szociális Szervezési Konceptiót alkotott az önkormányzat, melynek átfogó céljaként „Az állampolgárok életminőségének javítását” határozta meg, az operatív beavatkozásokat pedig négy fő kihívás mentén alakította ki:

- a szegénység megelőzése és visszaszorítása
- demográfiai trendeknek megfelelő ellátórendszer kialakítása
- a munkalehetőségek hiánya és az alacsony képzettség összetett problémájának kezelése a hátrányos helyzetű csoportok felemelése érdekében
- szolgáltatások terén az esélyegyenlőség biztosítása.

Azonban az állami és önkormányzati feladatok megoszlásának változása a szociális ellátórendszert is érinti, éppen ezért még bizonytalan, hogy a koncepcióban meghatározott operatív feladatok elvégzéséhez mire lesz jogosultsága és pénzügyi forrása az önkormányzatnak. A jelenlegi állapot szerint az állam biztosítaná a rendszeres normatív alapon járó támogatásokat, míg az önkormányzatnak krízis támogatások nyújtására nyílna csupán lehetősége. A szolgáltatások terén még bizonytalanabb a helyzet a jövőbeni kompetenciák kérdésében.

Helyi egészségügyi politika

Az XIII. kerületi önkormányzat egészségügyi alapellátási feladatait a tulajdonában lévő Egészségügyi Szolgálat Közhasznú Nkft. segítségével végzi, mely magában foglalja a kerületi lakosság házi és házi gyermekorvosi ellátásának biztosítását, az orvosi ügyeleti ellátást, a járóbeteg szakellátást, illetve a védőnői ellátást, végezetül pedig az iskola-egészségügyi és ifjúsági orvosi ellátást és a házi ápolás biztosítását.

A 2008-as IVS legfontosabb egészségügyi célkitűzéseinek megfelelően:

- Egészséges életmódra nevelés (primer prevenció) erősítése
- A korai diagnosztika elősegítése (szekunder prevenció)
- A járóbeteg-ellátás fejlesztése
- Ingatlanfejlesztések
- Informatikai fejlesztések

A kerület egészségügyi ellátását több tényező is befolyásolja: egyrészt a növekvő lakosságszám és ezen belül a kisgyermek korú népesség növekedéséből adódó új igények kiszolgálása, mely összefügg a korábbi ingatlanfejlesztések kapcsán bekövetkezett nagyarányú beköltözésekkel, másrészt az általános trendnek megfelelő, a folyamatosan idősödő kerületi lakosság ellátásnak biztosítása.

Az elmúlt évek lakáscélú fejlesztéseinek, beruházásainak köszönhető beköltözések révén megemelkedett a gyermeklétszám, ennek megfelelően került sor 2010-ben 2 új védőnői körzet kialakítására, mely a Béke u. 7. sz. és a Révész u. 10-12. sz. alatt működő védőnői körzeteket érintette. A házi gyermekorvosoknál 2010-ben (619 fő) és 2011-ben (655 fő) nőtt az egy praxisra jutó lakosságszám, a 0-14 év közötti korosztályt tekintve.

2010-ben emelkedett, - majd 2011-re stabilizálódott - a járóbeteg szakellátás kapacitása, 2009-hez viszonyítva 257 óra/hét szakorvosi órával mely következtében sor kerülhetett a korábbi elvonással érintett szakrendelések (pl. nőgyógyászat, ideggyógyászat) helyzetének rendezésére és 201.06.01-től megkezdhatték működésüket az új szakrendelések:

- gasztroenterológia	30 óra/hét
- proktológia	30 óra/hét
- audiológia	18 óra/hét
- oszteoporózis-menopausa	15 óra/hét
- általános belgyógyászat	15 óra/hét
- aneszteziológia	3 óra/hét
- infúziós terápia	30 óra/hét

Az új szakrendelések belépésével már 30 féle szakterületen, 43 szakrendelésen (Szegedi út 29., Visegrádi utca 14.) biztosított a magas színvonalú járóbeteg szakellátás. A 2007-ben bevezetett betegirányítási és előjegyzési rendszert ezen új szakrendelésekre is kiterjesztették. Az előjegyzési rendszer működése sikeresnek mondható, 2011-ben a betegek mintegy 60%-a élt ezzel a lehetőséggel csökkentve a várakozási időt.

A kerület egészségügyi stratégiájának alapvetően kettős célja van, mely elsősorban az **egészségügyi ellátás színvonalának és feltételeinek folyamatos javítását, illetve ezzel párhuzamosan a prevenciós tevékenység megerősítése**. Ezzel párhuzamosan folyamatos figyelmet kap a gyógyítás hatékonyságának növelését célzó eszközpark és intézményrendszer modernizációja, mely keretében 2010-ben és 2011-ben a Tátrai utcai Gyermekorvosi Rendelő Ipoly utcai új építésű rendelőbe költöztetésével befejeződött a teljes egészségügyi ingatlanállomány megújulását célzó program. Azonban a kerület 2011-2015-ös időszakra szóló Egészségügyi koncepciójának megfelelően a folyamatosan jelentkező fenntartói kötelezettséget ellátva, a Nővér utcai Gyermekorvosi Rendelő és a Pap Károly utcai Háziorvosi rendelőket betervezett felújításával újra indulnak az intézményi felújítások.

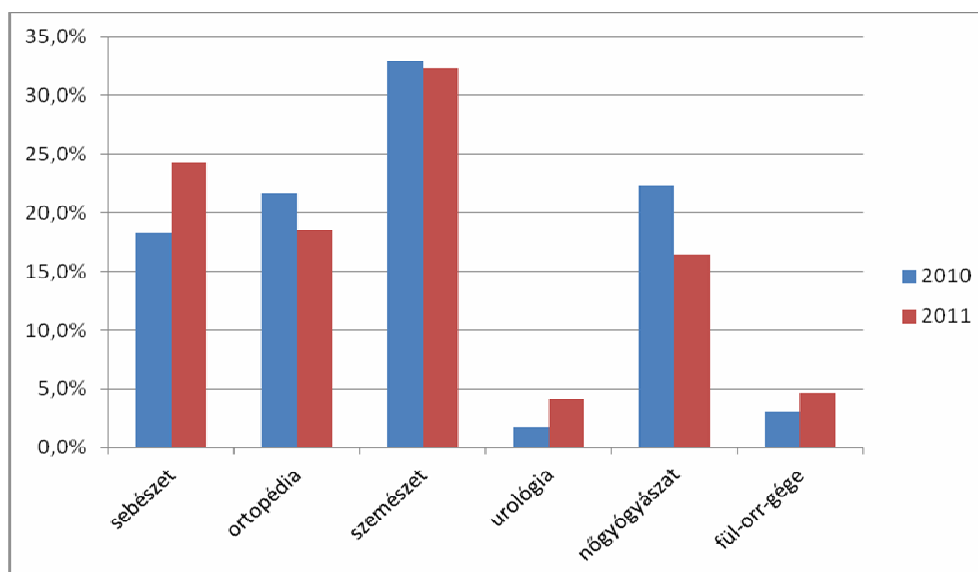
A kerületi egészségügyi intézmények eszközparkját a fővárosi átlagot meghaladó műszerezettség jellemzi.

2010. jelentős eseménye volt, hogy 7 kerület (IV., V., VI., VII., XIII., XIV., XV.) együttműködésével megszervezésre és 2010. 02. 01-vel beindításra került a központosított gyermekügyeletet, a Révész utcai háziorvosi komplexum területén.

18. ábra: Az építészeti nívódíjjal jutalmazott Révész utcai háziorvosi komplexum gyermekorvosi rendelője

A kerület által biztosított egészségügyi szolgáltatások közül kiemelkedik az egynapos sebészet, melyen 2010-ben 1 116 műtét, 2011-ben 1 120 műtét elvégzésére került sor, a kismértékű növekedés oka, hogy sajnálatos módon az ún. teljesítmény volumen korlátok (TVK) rendszere nem tesz lehetővé nagyobb teljesítményt, annak ellenére, hogy a kerületi egészségügy képességei révén erre lenne lehetőség.

19. ábra: Az egynapos sebészet keretében elvégzett műtétek száma szakterületi bontásban 2010-ben és 2011-ben

A prevenció területén végzett tevékenységek közül kiemelkedő fontosságúak a minden évben megrendezésre kerülő szűrési akciók, melyeket az önkormányzat az Egészségügyi Szolgálattal együttműködve biztosít. A szűrési akciók során (ún. szűrőszombatok) évente 4 alkalommal, tanácsadással egybekötött ingyenes (6 féle) szűrővizsgálatokon vehet részt a kerületi lakosság, melynek finanszírozását az önkormányzat fedezi.

Az ágazat jövőjét egyelőre bizonytalanság jellemzi, hiszen még előre nem látható, hogy 2013.január elsejével az alapellátáson (házi orvos, gyermekorvos, fogászat, védőnői szolgálat,

iskolaorvos) kívül az önkormányzati feladatellátás körében maradhat-e a szakellátás is. A szakterületet érintő változások ellenére, a kerület továbbra is elkötelezett amellett, hogy az eddigiekhez hasonló magas színvonalon nyújtsa egészségügyi szolgáltatásait a jövőben is a lakosság számára, a gyógyító munkához szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításával.

Közművelődés és sport

Közművelődés

A kerület közművelődési feladatainak megszervezéséért 2010-ben és 2011-ben még a XIII. Kerületi Közművelődési Nonprofit Kft. volt a felelős. 2012 január elsejétől megalakult a már említett XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt., mely magába integrálta a közművelődéssel kapcsolatos feladatokat és Kult13 Divízió néven létrehozott egy a - 2011 júliusában aktualizált - kerületi Közművelődési koncepció végrehajtásáért felelős külön szervezeti egységet.

A 2008-as IVS közművelődési vonatkozású célkitűzései között kiemelten szerepelt a kerületi lakosság differenciált kulturális igényeinek minél magasabb színvonalú kielégítése, melyet sokszínű, értékes művelődési alkalmak, magas színvonalú színterek biztosítása révén kíván elérni. A kerületi szervezésű programokon résztvevők számának növelése is a kitűzött célok között szerepelt, melynek alapvető eszközét a kulturális alapszolgáltatások minőségének javításában, a kulturális szolgáltatások elérhetőségének, a közösségi terek számának és a kulturális infrastruktúra bővítésében látta az önkormányzat.

A 2011-ben aktualizált Közművelődési koncepció továbbra is magában hordozza a fent említett célkitűzéseket, és fontosnak tartja az alábbiak érvényesülését is:

- *„az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek megteremtését,*
- *a XIII. kerület környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárását, megismertetését a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása érdekében,*
- *az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetését, a megértés, a befogadás elősegítését, az ünnepek kultúrájának gondozását,*
- *az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatását,*
- *a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítését,*
- *a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítését,*
- *a szabadidő kulturált eltöltéséhez a feltételek biztosítását,*
- *egyéb művelődést segítő lehetőségek megteremtését.”*

A vizsgált időszak legfontosabb eredménye, hogy 2011 áprilisában átadták Újlipótvárosban a 3,5 milliárd Ft-os beruházású Radnóti Miklós Művelődési Központot (RaM), mellyel hétre⁹ bővült a

⁹ A szervezet az alábbi intézményeket fogja jelenleg össze: Angyalföldi József Attila Művelődési Központ, Angyalföldi Gyermek- és Ifjúsági Ház Újlipótvárosi Klub-Galéria, Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény, Radnóti Miklós Művelődési Központ, Tücsöktanya Családi Játsszóház, VilágCsücsök Közösségi Tér. A szervezet által kínált programok többek között a www.kult13.hu oldalon is megtalálhatóak részletesen.

kerület művelődési, kikapcsolódási színtereinek száma, több mint tízezer négyzetméter összterületen. A RaM átadásával új kulturális értékek jöttek létre, új és népszerű programokkal, rendezvényekkel bővült a kulturális kínálat, mely hozzájárult kerület lakóinak lokálpatriotizmusának erősödéséhez. A XIII. kerületet színvonalas közösségi élet, gazdag közművelődési-, művészeti hagyományok és tevékenységek jellemzik. Kiemelkedően magas az önszerveződő közösségek száma, amelyek jelentős kulturális-közéleti szerepet töltenek be a kerület lakosainak mindennapi életében.

A 2010-2012 közötti időszakban is érvényesült az az elv, miszerint a művelődési létesítmények programjai a lakossági igényekre és a civil szervezetek kezdeményezéseire való tekintettel kerültek kialakításra. A vizsgált időszakban a művelődési, szórakozási és kikapcsolódási lehetőségeket továbbra is sokrétűen és színvonalasan biztosította a kerület a lakosság számára, a hagyományok, a kerület történeti értékeit megőrzése, ápolása, gyarapítása és minél szélesebb körben történő megismertetése révén. Mind a 2010.évi, mind a 2011.évi működést célcsoport-specifikus és értékőrző programstruktúra-kínálat jellemezte.

Az Angyalföldi Gyerme- és Ifjúsági házban 2010 őszétől nyitotta meg kapuit a Tücsöktanya Családi Játsház és Kisdedóvó.

Közművelődési programok önkormányzati támogatása 2010-2012 között:

		ezer Ft		
Támogatás	2009.	2010.	2011.	
Kerületi rendezvények, kerületi napok	16 000	20 503	13 183	
Emléktáblák, kiadványok	1 500	2 500	1 670	
Közművelődési érdekeltségnövelő pályázat önrésze	10 092	5 684	4 360	az elnyert támogatással azonos nagyságú önrész
Civil szervezetek támogatása	8 000	8 000	8 000	
XIII. Kerületi Közművelődési Közalapítvány	2 000	2 000	2 000	
Közművelődési Nkft.	220 146	195 000	226 644	
Láng Közművelődési Egyesület	15 000	15 000		
Szabó Ervin Könyvtár	1 000	1 000	1 000	
összesen	273 738	247 187	254 857	

A költségvetés struktúrája mutatja, hogy a Közművelődési Nkft. működtetése mellett, az önkormányzat jelentős forrásokat fordított 2010-ben és 2011-ben is a kerületi események megrendezésére (pl. az Életmódnapp, a Lakótelepi Napok, a Szent Mihály napi búcsú, a minden évben a Népszigeten megtartott Vízimajális, a Nemzetiségi Fesztivál, a Szent István parki hangversenysorozat, az Angyalföldi Utcabál, Nyár Esti koncertek stb.), amelyek továbbra is erősítik a helyi identitás kialakulását. Továbbra is kiemelt célként szerepel olyan fővárosi intézmények, mint a Szabó Ervin Könyvtár kerületi fiókjainak támogatása, a megfelelő ellátottság biztosítására.

Továbbra is hangsúlyos, az IVS-ben vállalt kötelezettségének megfelelően a **kerületi civil kezdeményezések támogatása**. Ezek egyik példája a 2012 szeptemberében negyedik alkalommal megrendezésre kerülő Pozsonyi Piknik.

Az önkormányzat intenzív kapcsolatot ápol a civil szférával, ahogy azt a következő tábla is mutatja. Sok a lakossági kezdeményezésű helyi rendezvény és a civil kezdeményezések is teret kapnak. Ezen felül minden évben sikeresen kerül megrendezésre a Civil Nap.

Civil szervezetekkel való kapcsolattartás

	2009.	2010.	2011.	2012 (tervezett)
Kerületi kezdeményezésű lakossági rendezvények száma	13	399	613	700
Civil kezdeményezésű, kerületi megvalósulású lakossági rendezvények száma	10	8	13	13
Támogatott civil szervezetek száma	44	60	65	65-70
Civil szervezeteknek megítélt össz. támogatás nagysága	8 millió Ft	8 millió Ft	8 millió Ft	8 millió Ft

Sport

Az önkormányzat 2011 decemberéig a Sport- és Szabadidő Közhasznú Nonprofit Kft. (Sport Nkft.) segítségével működtette a tulajdonában lévő, folyamatosan újuló sport- és szabadidős létesítményeket (egy-egy füves és műfüves labdarúgó pályát, valamint három műfüves 40x20 méteres labdarúgó pályát, az Angyalföldi Sportközpont „A” és „B” csarnokát, valamint a Csata Csarnokot, a kerület Nővér és Radnóti utcai tanuszodáit, valamint a margitszigeti, népszigeti és velencei tábort). A már említett, 2012 januárjában létrejövő új közszolgáltatás-szervezeti struktúra, a XIII. Kerületi Községi Szolgáltató Zrt. Sport Divízió néven integrálta magába a korábbi Nonprofit Kft-t.

A társaság működési költségeit egyrészt az önkormányzattól kapott támogatásból (mely 2010-ben 200, 2011-ben közel 220 millió Ft-ot jelentett), másrészt a létesítmények bérbeadásából fedezi.

A 2008-as IVS az alábbi stratégiai célok megvalósítását tűzte ki:

1. Diáksport és diáksport versenyrendszer támogatása
2. Nevelési intézményekben a sportolási lehetőségek biztosítása és az intézményi diáksport szervezetek, sportcsoportok támogatása
3. A saját fenntartású oktatási intézményekben a sportolás és az egészségmegőrzés feltételeinek biztosítása (tornatermek és sportudvarok felújításának folytatása)
4. Szabadidősport lehetőségeinek megteremtése (szabadidősport események, természetbarát mozgalom támogatása) differenciáltan az egyes korosztályok szerint (gyerekek, fiatalok, felnőttek, idősek).
5. Önkormányzati tulajdonú létesítmények felújítása és karbantartása
6. Utánpótlás-nevelés támogatása (kiemelkedő jelentőségű egyesületekkel kétoldalú együttműködési megállapodás megkötése)
7. Fogyatékos sportolók esélyegyenlőségének folyamatos biztosítása
8. Sport népszerűsítése

A fenti célok elérése érdekében az alábbi, jelentős forrásokat fordítja a kerület:

Mutató	2010	2011	2012
A sportélet támogatására elköltött összeg nagysága	54,7 millió Ft	56,7 millió Ft	46,6 millió Ft
A kerület által támogatott sportrendezvények száma, típusa	62	65	56
A kerületben működő sportklubok/egyesületek száma különböző szinteken (amatőr, iskolai, hivatásos)	56	54	54
A saját fenntartású intézményekben a sportlétesítmények karbantartására költött összeg nagysága	29.489.644 Ft	37.702.632 Ft	Terv: 39.581.000 Ft Megvalósult: 9.163.000 Ft
A fogyatékkal élő sportolók támogatására költött összeg nagysága	125 000 Ft	220 000 Ft	125 000 Ft

2010-ben fejeződött be az Angyalföldi Sportközpont teljes körű rekonstrukciója, az új főépület, valamint az óvodás foglalkozásoknak, kézilabda-edzéseknek és kispályás labdarúgó mérkőzéseknek helyet adó „B” csarnok átadásával, utóbbi heti 2000-2200 fő rendszeres sportolását szolgálja. 2011-es évet is a kerületi sportlétesítmények kihasználtságának szinten tartása jellemezte, főként kisebb léptékű állagmegóvási és fejlesztési feladatok elvégzésére került sor, illetve befejeződött egy étterem, squash, edzőtábori szálláshely üzemeltetésre irányuló Lomb utcai projekt is.

A kerület elkötelezett az utánpótlás-nevelés iránt, ennek megfelelően, ezen tevékenységre a képviselő-testület 2010-ben 16 millió, 2011-ben pedig 26 millió Ft felosztását hagyta jóvá, mely közel 4000 utánpótlás-korú sportoló felkészítését és versenyeztetését segíti elő. A 2011-ben elfogadott, 2015-ig tartó sportkoncepció alapján az önkormányzat kiemelt törekvése, hogy anyagi lehetőségeinek függvényében bővíti és támogatja a kerületi egyesületek szakmai és utánpótlás-nevelő tevékenységét, valamint a vállalt feladat mértékének megfelelő átadott pénzeszközökkel támogatja az önkormányzati testnevelési és sportfeladatok végrehajtásában közreműködő sportegyesületeket, szervezeteket, intézményeket. Ennek megfelelően 2011 novemberében a képviselő-testület jóváhagyta az összesen 28 szakosztályában 193 edzőt foglalkoztató, valamint 3738 igazolt sportolóval (melyből az utánpótláskorúak száma 2994 fő) rendelkező Budapesti Honvéd SE-vel és Vasas SC 5-5 millió Ft-tal történő támogatását.

A mindennapi, így a hétfégi sportélet feltételeinek támogatására is figyelmet fordít a kerület, ennek megfelelően hat általános iskola és egy gimnázium üzemeltetésére, valamint az ATTE 2010-ben kettő, 2011-ben már három kondicionáló termének működtetésére biztosít forrást az iskolák hétfégi nyitva tartásával, mely 2011-ben 2100 főt érintett.

A közművelődéssel és sporttal kapcsolatos feladatok ellátását várhatóan nem érintik a 2013 januárjától életbe lépő közigazgatási változások, az önkormányzat továbbra is kiemelten támogatja a kerület sokszínű közművelődési és sport tevékenységeinek magas színvonalon történő biztosítását. Azonban az oktatás területét jelentősen átalakító változásoknak köszönhetően egyelőre nem ismert, hogy az állami feladatkörbe kerülő alapfokú és középfokú oktatás tekintetében, az iskoláknak milyen

lehetőségei lesznek az eddig térítésmentesen, vagy kedvezményes díjakon igénybevett közművelődési és sportfelületek jövőbeni használatára.

Oktatáspolitikai

Az IVS olyan magas szintű oktatási rendszer megvalósítását tűzte ki célul, mely egyszerre biztosítja a tehetséggondozás az esélyegyenlőség feltételeit és az élethosszig tartó tanulást is szolgálja. Ezt az iskolarendszer hatékonyabbá tételével, a modernizálásával kívánja elérni mind az oktatási infrastruktúra modernizálásán, mind pedig a korszerű pedagógia módszerek alkalmazásán keresztül. Az önkormányzat a kötelező feladatai mellett jelentős mértékű önként vállalt feladatokat lát el az oktatás terén. A magas színvonal biztosítása érdekében, mind az infrastrukturális, mind pedig szakmai programokat tekintve, jelentős saját forrással járul hozzá az oktatási szektor működtetéséhez.

A vizsgált időszakban az oktatás állami szintű szabályozásában alapvető fordulat következett be, az általános iskolai oktatás állami feladatkörbe kerül át, ami azt jelenti, hogy a pedagógusok bérének finanszírozása, az iskolaigazgatók kinevezése és ezzel együtt a szakmai, pedagógiai program alakítása állami hatáskörbe kerül, míg az önkormányzatok feladata marad továbbra is az oktatási infrastruktúra, technikai személyzet biztosítása. Mivel a törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendeletek még nem születtek meg, azt hogy mindez a gyakorlatban mit is fog jelenteni, még nem világos az önkormányzatok számára, így a jövőre vonatkozó feladataikat sem tudják egyelőre meghatározni.

Az **óvodáskorú** gyerekek számának növekedése miatt, illetve az óvodáztatási kötelezettség 3 éves korra való leszállítása miatt az óvodai férőhelyek bővülése vált szükségessé. Az Egyesített Óvoda 2010-ben két új tagóvodával bővült (Visegrádi köz és Üteg utca), mely 275 új férőhelyet jelent. 2011-ben további 172 férőhelyet hoztak létre már működő két tagóvodában. Tehát összesen 442 férőhely bővülés következett be az elmúlt két év során a jelenlegi 18 tagóvodában, ami 41 álláshely bővítéssel járt együtt.

Az **általános iskolai** oktatást jelenleg 9 általános iskola (ebből 1 enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását végzi) biztosítja. Három iskolának van egy-egy tagiskolája is. A negyedik tagiskola (Tüzér utcai Berzeviczy tagiskola) ettől az iskolaévtől szűnt meg az alacsony gyerekszám miatt, az oda járó gyerekek az Ének-zeni és Testnevelési Általános Iskolában folytatják tanulmányaikat. Bár jelenleg nő az általános iskolába járó gyerekek száma az egyre több első osztályba lépő gyereknek köszönhetően, mégis a túlzott kapacitások jellemzik az intézményrendszert, jelenleg mintegy 4500 fő az általános iskolások létszáma, miközben az intézményrendszer kb 7500 fős oktatására rendelkezik férőhellyel. A legtöbb általános iskolában évfolyamonként 2 osztály a jellemző, de a pl. a Számítástechnikai általános iskolában, az alsó tagozatban három párhuzamos osztályt indítanak, míg a tagiskolákban általában 1-1 osztály. 2011 elején elfogadott Köznevelési Intézkedési Terv további intézményi racionalizálásokat is lehetővé tesz, hangsúlyozva, hogy az összevont intézmények szervezeti kultúráját, pedagógiai programját fejleszteni kell.

Jelenleg az önkormányzat három **középfiskolát** működtet a kerületben (4, 6 és 8 évfolyamosak) önként vállalt feladatként: Berzsenyi Dániel, Németh László és az Ady Endre gimnáziumokat. A Kassák Lajos gimnázium már most tagiskolaként működik és kimenő rendszerben megszűnőben van (már nem indíthat első osztályt), vagyis a Németh László Gimnáziumba integrálódik. A megmaradó három gimnázium mindegyike magas színvonalú oktatást biztosít, melyet jelez az is, hogy mindhárom

iskolában alacsony a tanév végén elégtelen osztályzatot elérő tanulók száma/aránya. Feladatként a nyelvi évfolyamos oktatás értékelése és amennyiben szükséges korrekciója, illetve a pályázati forrásokból a tehetséggondozás továbbfejlesztése lett meghatározva a Köznevelési Intézkedési tervben.

A terület oktatási programja továbbra is kiemelten támogatja a középiskolások **nyelvtanulását**, a nyelvvizsgák megszerzését. Ezen kívül a területi sportegyesületek és közművelődési intézmények teret adnak az iskolák által szervezett sportfoglalkozásoknak és kulturális eseményeknek, ami nagyban színesíti a tanulók szabadidős tevékenységének lehetőségeit.

Esélyegyenlőségi szempontból döntő fontosságú, hogy mindegyik óvoda és általános iskola alapfeladatává tette a sajátos nevelési igényű gyerekek együtt nevelését. Az egyes intézmények pedagógiai programjának az esélyegyenlőség biztosítása érdekében kell alakítaniuk pedagógiai programjukat, mind a hátrányos/ halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mind pedig az SNI-s , BMT-s gyerekek eredményes oktatásának érdekében. Jelenleg a szakszolgáltatást, illetve a szakmai szolgáltatást a PRIZMA EGYMI intézmény gyógypedagógiai és módszertani részlege végzi. Itt 49 szakember (logopédus, gyógypedagógus, nevelési tanácsadó, óvoda és iskolapszichológus, gyógytestnevelő) látja el a területi oktatási intézményekben a rászorulókkal fejlesztésével és segítségével kapcsolatos feladatokat, illetve felkészíti a pedagógusokat az SNI-s és BMT-s gyerekek tanítására. A szakemberek folyamatosan vesznek részt szakmai képzéseken. Az önkormányzat fontos feladatának tekinti, hogy az intézményrendszer meg tudjon felelni a folyamatosan növekvő számú SNI-s tanulók oktatására.

Jövőbeni irányok

Önkormányzat az oktatást továbbra is stratégiai fontosságú ágazatnak tartja, és a magas színvonalú oktatást a terület egyik fő vonzerejének tekinti. Éppen ezért keresi a lehetőséget annak érdekében, hogy a jövőben is részt vehessen a minőségi oktatás alakításában. Azonban ehhez a jogi feltételek egyelőre nem látszanak. Az biztos, hogy az infrastruktúrát és a technikai személyzetet az önkormányzatnak kell biztosítani, azonban jelentős források kerültek elvonásra az önkormányzattól (kisebbségi arányú SZJA visszaosztás, a gépjármű adó „államosítása”). Az még a szabályozás szintjén sem dőlt el, hogy a jövőben mennyire lesz lehetősége az önkormányzatnak beleszólni az oktatás minőségébe, milyen jogosítványokhoz jutnak az oktatási rendszer terén. A bizonytalanság ellenére egy az önkormányzat által aláírt nyilatkozatnak megfelelően a terület elkötelezett abban, hogy saját feladatkörében tartsa fent az oktatási intézményeket a jövőben is.

Az esélyegyenlőség terén fontos változás, hogy az önkormányzatok elveszítik a szak- és szakmai szolgáltatások működtetésének jogát, ilyen intézményt a jövőben csak az állam, illetve az egyházak tarthatnak fenn. Szak- és szakmai szolgáltatásokat megyei/fővárosi szinten kívánják megszervezni. Mindez újabb bizonytalanságot teremt a terület oktatási rendszerében, mely eddig nagy hangsúlyt helyezett ezen szolgáltatások fejlesztésére.

Közbiztonság és bűnmegelőzés

A XIII. kerület önkormányzata nagy hangsúlyt fektet a kerületen belüli közbiztonságra és bűnmegelőzésre, a lakosok testi és erkölcsi védelmére. Alapelvük, hogy minden itt élő embernek alkotmányos joga és érdeke az élet- és vagyonbiztonság teljes körű védelme. Ezen irányelvek alapján kiemelt hangsúlyt fektetnek a következő célok megvalósulására:

- a lakosság élet- és vagyonbiztonságának javítása, az egymásért érzett felelősség és szolidaritás erősítése
- a köztulajdon, közös értékek védelme
- a bűnmegelőzés az önkormányzati politika integrált részévé válásának biztosítása
- a partnerség megőrzése és hatékonyságának növelése a bűnmegelőzés szereplői között¹⁰

Ezen irányelvek segítenek a különböző részfeladatok helyes megoldásában és érvényesítésében. Ilyen részfeladatok például:

- videokamerás térfigyelő rendszer bővítése, fejlesztése, mely során 2010 augusztusától 2011 év végéig 84 db kameráról 177 db-ra, jelenleg pedig 187 db-ra bővült a kamerák száma. A 2014-ig elérendő célérték 250 db-ból álló térfigyelő rendszer megteremtése.
- a közvilágítás javítása, az útburkolati jelek láthatóságának fenntartása a közlekedési veszélyhelyzetek szempontjából kiemelt csomópontok biztonságosabbá tétele érdekében
- a helyi lakosok közbiztonsággal kapcsolatos véleményének rendszeres megismerése céljából reprezentatív és célirányos felméréseket végzünk (kutatással, közmeghallgatással, lakossági fórum szervezésével, célzott kérdőíves vizsgálattal).
- ismeretek átadása (helyi közszolgálati médiumokban, tanintézményekben – pl. D.A.D.A. program, ismeretbővítő előadások idősek részére)

A vizsgált időszakban a katasztrófavédelem átszervezésére, központosítására is sor került.

2012. április 12-én rendelet született Budapest Főváros XIII. Kerületi Közterület-felügyelet létrehozására. A Közterület felügyelet létrejöttének célja, hogy egy integrált, szorosan és hatékonyan együttműködő egységekből álló közrendvédelmi, közbiztonsági, bűnmegelőzési központ jöjjön létre. Működését július hónapban kezdte meg, a korábbi létszám közel duplájával, 30 fővel működik a felügyelet.

A XIII. kerületi Rendőrkapitányság 2011. évi beszámolója szerint a fokozott ellenőrzések és járőrözések a bűnözés visszaszorítását és a feladatok hatékonyabb elvégzését eredményezték. Munkájuk eredményességéhez nagyban hozzájárult a térfigyelő-kamera rendszer; több alkalommal is a rögzített felvételek alapján sikerült elkapni egy-egy bűncselekmény elkövetőjét. Nagy figyelmet fordítottak a bűnmegelőzésre is: folytatódott a kerület oktatási intézményeiben már több éve szerepet kapó D.A.D.A. program; tájékoztató előadásokat tartottak a rendőrség munkájáról, feladatairól; folyamatos volt a bűncselekményekkel, bűnmegelőzéssel, áldozatvédelemmel kapcsolatos kiadványok terjesztése.

¹⁰ XIII. kerületi Bűnmegelőzési Konceptió

A városrészek programjainak monitoringja és felülvizsgálata

Újlipótváros - A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A színesedő és átalakuló városrész reneszánszának támogatása, a civil és önerős kezdeményezések felkarolása, a terület fizikai megújulásának elősegítése

Újlipótváros jelenleg is a XIII. kerület egyik legkedveltebb területe és egyben a legnépesebb városrésze. Állandó lakossága a 2012. január elsejei adatok alapján 32854 fő, ami közel háromszázzal magasabb a 2010-es adathoz képest.

A 2008-ban elfogadott IVS törekedett arra, hogy az önkormányzat forrásai a helyi kezdeményezéseket kiegészítve erősítsék a közösségi befektetések katalizátor szerepét. A városrész fejlesztésének stratégiai célja is ezt tükrözi, **élhető lakókörnyezet kialakítását (tovább fejlesztését), a minőségi közterületek és a zöldfelületi rendszer megújításával és az építészeti örökség megőrzésével** kívánta elérni. A részletesen megfogalmazott alcélok a 2008-as IVS-ben a következők voltak:

- Agora funkció erősítése: forgalomcsillapított utcák kialakítása
- Közterületi fejlesztések: zöldfelületi fejlesztések, köztisztaság javítása és a parkolási probléma enyhítése
- Társasházak megújításának ösztönzése
- Újlipótvárosi közösségi funkciók erősítése – közösségi ház építése.

A 2010-es monitoring megállapításait erősítve látható, hogy az önkormányzat tudatosan és szisztematikusan valósította meg a kijelölt célokat, és segítette, hogy a **világgazdasági negatív környezet, majd az elhúzódozó hitelezési és gazdasági válság ellenére a terület nagyjából megőrizze ingatlanpiaci pozícióját.**

2011-ben és 2012-ben megvalósult a Pozsonyi út első, Jászai Mari tér és Radnóti Miklós utca közti szakaszának emberközpontú átépítése. A beruházás közúti részét a Fővárosi Önkormányzat, a járdák és egyéb közterületek átépítését Budapest XIII. kerületi Önkormányzat valósította meg. **A megvalósítás nyit az újlipótvárosi kulturális, gasztronómiai és kiskereskedelmi kínálat bővülése irányában.** A vonzó közterületek oldják a Pozsonyi út közútcentrikus léptékét, erősítik az agora jelleget. A közterületek emberléptékűbbé tétele felértékeli a közösségi felületek használhatóságát, az ingatlanok értékét. A beruházás azonban magában hordozza mindazokat a kompromisszumokat, amelyek a parkolás és egyéb célú közterület-használat örök dilemmáján alapulnak. A parkolási problémák hosszú távú megoldatlansága (mélygarázsok, vagy parkolóházak hiánya)¹¹ csak kisebb mértékben tette lehetővé a parkolóhelyek számának csökkentését, jobbra a szabálytalan parkolófelületek tűntek el és váltak járda-, vagy zöldfelületekké. A növénykaszották révén tovább nőttek zöldfelületek és térben, vizuálisan is jól elkülönülnek a közúti burkolatoktól, járdáktól. Közkedveltek a vendéglátó teraszok. Koncepciótervet készített az önkormányzat 2011-ben a Palatinus házak udvarán, pincéiben létrehozható parkoló és garázskialakításra több megoldási változatban.

¹¹ Leszámítva a Radnóti Miklós Művelődési Központ 100 férőhelyes, sportpályák alatti teremgarázsát, valamint az Ipoly utca 3. alatti épület új mélygarázsát.

20. ábra: Felújított Pozsonyi úti járda növénykazettával. Apró lépés a közterületek humanizálása érdekében

A parkolási problémák részbeni megoldását jelenti, hogy fővárosi közgyűlési rendelet alapján a pesti alsó rakparton lehet lakossági várakozási engedéllyel parkolni. Ennek ellenére a lakossági gépjármű tárolási igény magas, a járműveket pedig mind inkább a lakóhely közelében kívánják tárolni.

Nehéz olyan, össz-társadalmilag is elfogadtatható megoldást találni, amelyben úgy létesülnek újabb közterületek és zöldfelületek Újlipótvárosban, hogy mellette a parkolás is megoldható marad komolyabb érdeksérelem nélkül. Hosszú távon azonban újragondolandó összvárosi szinten is a belvárosi életforma, a családonkénti több autó használata és jóformán ingyenes tárolása, miközben a közterületeket megfojtó járműtárolás épp elsősorban ugyanezen lakosság számára okoz napi szintű konfliktusokat.

21. ábra: Ellenirányú kerékpáros nyom és használói a Pozsonyi út Radnóti Miklós utca sarkán

Folyamatban van a Pozsonyi út, Radnóti Miklós utca és Szent István park közötti szakasz felújításának előkészítése, a beruházás kivitelezés előtt áll. A Wahrmann Mór közig tartó közterületi fejlesztés parképítést is magában foglal a korábbi gyenge minőségű parkolófelület helyén. A Pozsonyi út ezen szakaszán megmarad a kétirányú autóforgalom, amely nem teszi lehetővé sem a komolyabb kerékpáros infrastruktúra, sem az érdemben növekvő közterületek kialakíthatóságát.

22. ábra: A leendő Ruttkai Éva park koncepcióterve a Wahrmann Mór közben

Forrás: http://www.angyalzold.hu/web/uploads/projektoldalak/wahrmann/wahrmann_mor_koncepcioterv_2012.jpg)

A Pozsonyi Piknik kiemelkedő kulturális és gasztronómiai rendezvény, amely az évek során jelentősen túlnőtt Újlipótvároson. A szomszédsági kapcsolatokat erősítő, minden év utolsó nyári szombatján megvalósuló esemény már Budapest egészéből vonzza a látogatókat, népszerűsége évről-évre nő. A piknik a városi közösségformálás értékeinek erősítésén túl kifejezi azokat a közterület-használati szándékokat is, amelyek a sűrűn beépített városrészek újraosztható közterületeit igényelnék. Olyan közterületeket, amelyek közösségi felületek, a mindennapi találkozások és városi kapcsolatok helyszínei is.

23. ábra: A Pozsonyi Piknik

Jelentős újlipótvárosi fejlesztés a 2011-ben átadott Radnóti Miklós Művelődési Központ a Pannónia utca 88-90-ben. A 6000 négyzetméteres építészeti remekmű legfőbb eleme a 600 férőhelyes Colosseum, amely számtalan kulturális produkció színhelyeül szolgál. Ezen felül az épületben könyvtár, idősek klubja, étterem, kiállítótér is működik.

24. ábra: A Radnóti Miklós Művelődési Központ

Újlipótváros –A városrész felülvizsgálata

Újlipótváros területén továbbra cél az identitást őrző karakter megtartása az épületállomány folyamatos megújulásával. Meg kell őrizni a kamatmentes önkormányzati hitel alapú épület-megújítást és a vissza nem térítendő értékvédelmi támogatásokat is. **Ezek jelentik továbbra is az értékes újlipótvárosi épületállomány megújulásának egyik biztosítékát.** Az önkormányzat az eltelt 2008-2012-es időszakban összesen bruttó 32.517.057 Ft-ot fordított jogszabállyal védett, – jórészt újlipótvárosi - épületek építészeti értékeinek megővására és helyreállítására.

Az Európa szerte egyre inkább terjedő **fenntartható városi mobilitás-tervezés** (SUMP – Sustainable Urban Mobility Planning) kultúráját Újlipótvárosban is fontos lenne tovább erősíteni. Az emberközpontú közlekedéstervezési filozófia célja, hogy mind inkább a lágy közlekedési módok (kerékpár, gyalogos közlekedés) és a közösségi közlekedés kerüljön előnyben részesítésre, miközben a közösségi felületek, minőségi közterületek aránya jelentősen emelkedik. Ennek két sikeres példája a

2010-ben átadott Hollán Ernő és Ditrói Mór utcák sétáló utcává fejlesztése is. A Pozsonyi út további átépítése és humanizálása úgy kell megtörténnie, hogy a gyalogos felületek, zöldfelületekkel és vízfelülettel borított közterületek aránya növekedjen.

Eközben fontos kezelni a parkolási kérdéseket. A részben szabályozás oldali korlátozás, részben mélygarázsok és parkolóházak létesítése továbbra is kiút lehet Újlipótváros belső részein. Ismételve a 2010-ben megfogalmazott javaslatokat, a kerületi (és nem kizárólag újlipótvárosi) parkolási gondok enyhítésére kijelölt korábbi három felkínált helyszín – Népfürdő utca, József Attila Színház mellett és a Hotel Héliával szembeni terület – megtartása indokolt továbbra is a finanszírozási konstrukció újragondolásával. Rövidtávon fontos erősíteni azokat az alternatív közlekedési lehetőségeket, amelyek fenntarthatóbb, kevésbé hely- és tárolásigényes eszközökkel biztosíthatók. Ilyen a közösségi kerékpárkölcsonzó rendszer, a leendő BuBi, amely a XIII. kerület újlipótvárosi részén – a jelenlegi ismeretek alapján – a következő helyszíneken létesít dokkolóállomásokat:

- Jászai Mari tér, a Margit híd pesti hídfő északi oldalán, a parkban a lépcső melletti beugróban - 10 férőhely
- Szent István park, a park Pozsonyi út felőli oldalának déli részén – 15 férőhely
- Váci úton a Victor Hugo utcánál, a belváros felé vezető oldalon, az aluljáró mögötti járdán – 10 férőhely
- Pannónia utcában a járdán, Raoul Wallenberg utcánál – 10 férőhely¹²

Fontos a ma is már meglévő kulturális, zenei és gasztronómiai események folytatása, a közösségi köztérhasználat népszerűsítése újlipótvárosi és Újlipótvároson túlmutató célközönség vonzásával.

Vizafogó – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: Az alapvetően lakóövezeti terület élhetőségének növelése, a folyamatos megújulás támogatása. A panel-rehabilitáció erősítése és támogatása.

A Vizafogó városrészt túlnyomórészt lakótelepi területek alkotják. A városrész arculatát meghatározó lakótelep két ütemben épült, 1982-1984 között illetve a második üteme éppen a rendszerváltás előtt, 1989-re fejeződött be. A 2012. január elsejei adatok alapján a területen 12 356 fő él, amely mintegy kétszázzal magasabb a 2010-es értéknél.

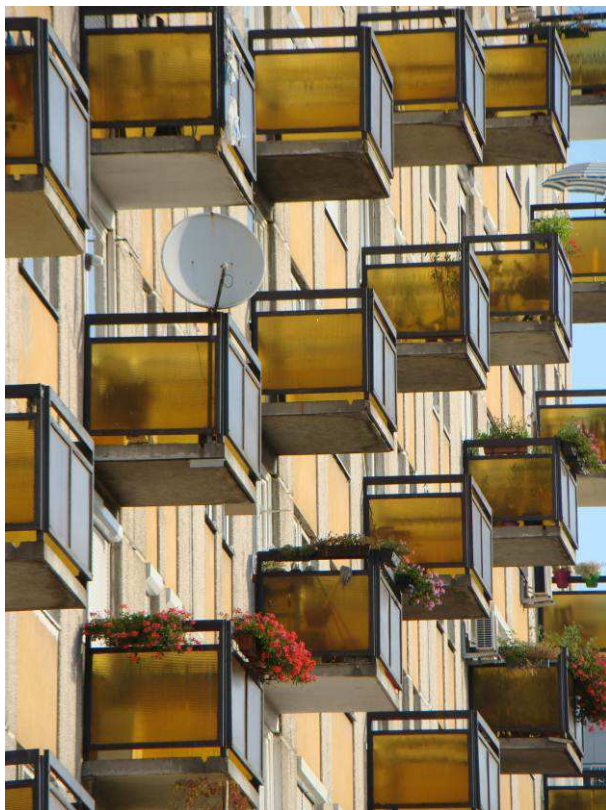
A 2008-ban elfogadott IVS az elsősorban lakóövezetként funkcionáló terület arculat és épületállomány megújítását tűzte ki célul, növelve ezzel a városrész attraktivitását és élhetőségét. Ennek alapján a következő részcélokat határozta meg:

- A Vizafogó lakótelep rehabilitációjának elősegítése
- A közlekedési eredetű szennyezések minimalizálása
- Vizafogó és a tervezett városközpont kapcsolata
- Vizafogó és a Duna kapcsolata

¹² <http://www.bkk.hu/bubi/allomaslista/>

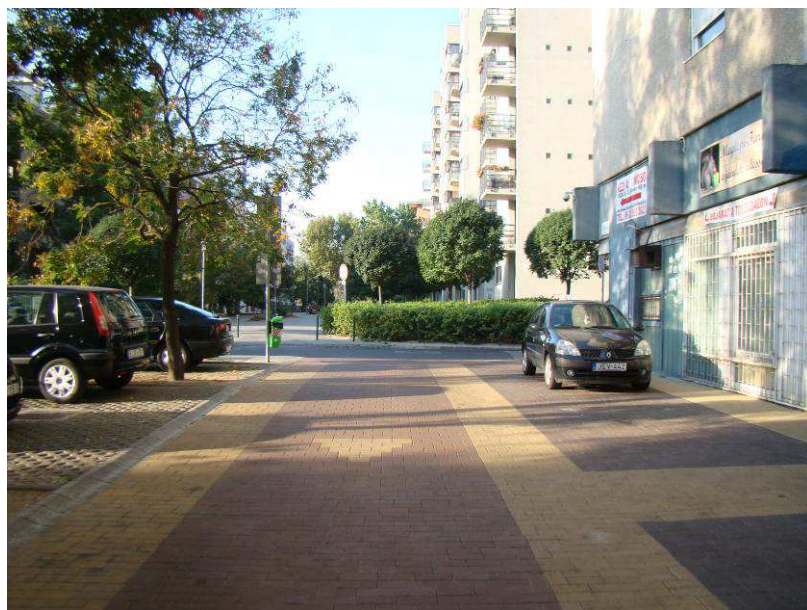
A legjelentősebb beépítés a már korábban megkezdett lakóterület-fejlesztés volt a Viza utca – Párkány utca – Révész utca – Népfürdő utca közötti területen.

Az iparosított technológiával épült lakóépületek felújításának országos támogatása leállt, így korábban a Vizafogón is jellemző épület megújítások lényegében leálltak.

25. ábra: Nem felújított, iparosított technológiával épült lakóépület a Párkány utcában, Vizafogón

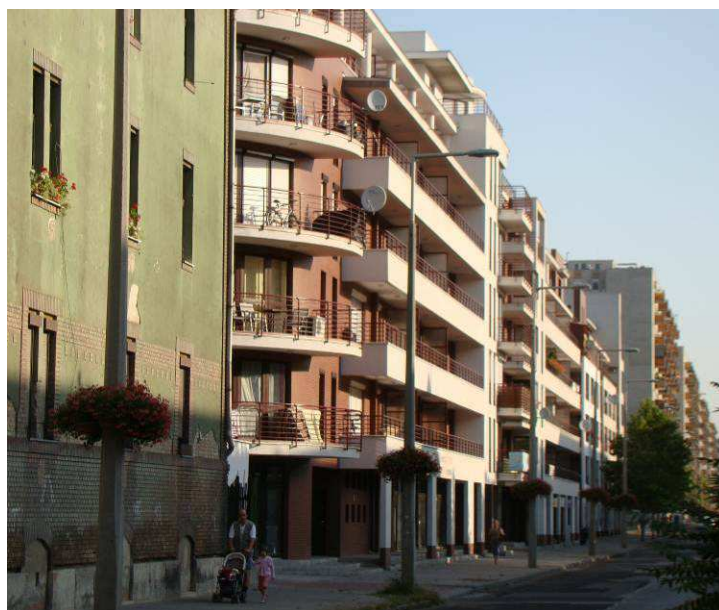
Elkészült a Vizafogó sétány, amely a lakótelep súlyvonalában a korábbinál kulturáltabb közterületeket hozott létre, rendezve a parkolás, a gyalogos és kerékpáros közlekedés problémáit is. A lakóépületeket és intézményeket feltáró forgalomcsillapított tengely összeköti a már korábban megvalósult Révész utcai új beépítések sétányát és a Dunavirág utca előtti sávot, így kialakult egy, a Népfürdő utcával párhuzamos, védettebb zóna is.

26. ábra: Vizafogó sétány új szakasza a déli végénél

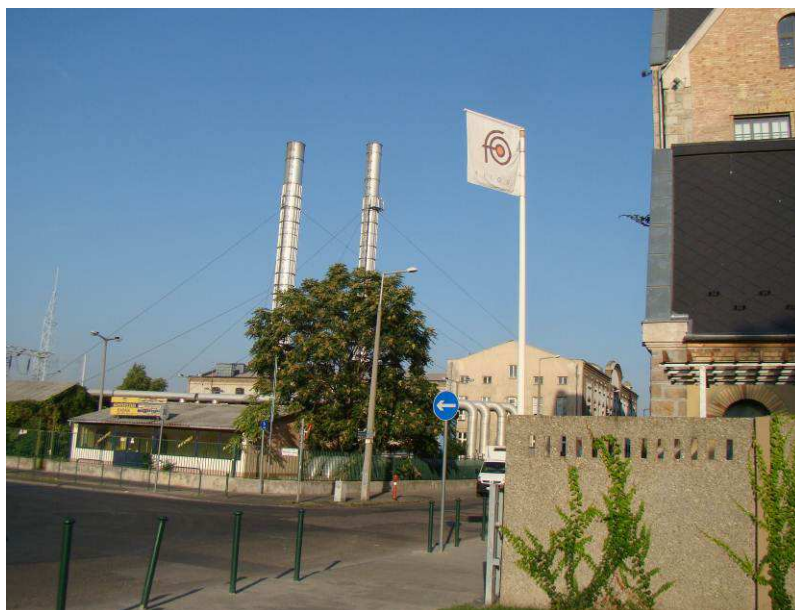
Vizafogó – A városrész felülvizsgálata

Az iparosított technológiával épült lakótelepi épületek megújítása továbbra is jelentős cél Vizafogón. A kerületi kamatmentes felújítási hitel fontos, de érdemi hatását a panel épületek esetén csak egy országos felújítási programmal érheti el.

27. ábra: Korok és beépítési módok egymás mellett élése a Párkány utcában

A közterületek felújításának folytatásaként a Népfürdő utcai sáv, valamint a városközponti terület és Vizafogó lakótelepi tengelye közti zóna felértékelésére van szükség. Ennek első lépéseként meg kell oldani a Népfürdő utca lakótelepi oldalán a parkolási és közterületi problémákat. Erre jelenleg KSZT készül, amely célja, hogy rendezett közúti, parkolási és kerékpáros felületek jöjjenek létre, kezelve a lakótelepi, nehezen kielégíthető mennyiségű parkolási igényeket. A Révész utcai fűtőmű leállításával és az ingatlan teljes funkcióváltásával további minőségi lakóterületek jöhetnek létre, kivéve ezzel az egyik utolsó part menti zárvány ipari területet a lakózóna egységéből.

28. ábra: A Révész utcai fűtőmű jövőbeni lebontásával a Népfürdő utca utolsó ipari zárványterülete is funkciót válthat

Váci út menti funkcióváltó területek - A városrész monitoringja

Stratégiai cél: Élhető városrész kialakítása a jövő nemzedékek életkörülményeinek és a rekreáció összvárosi igényeinek figyelembe vételével; a Váci úti térség átalakult karaktereinek minőségi továbbformálása

A Váci út menti térség fővárosi léptékben a legkeresettebb irodai területek közé tartozik, fejlesztési potenciálja pedig változatlanul jelentős. Az IVS e területre 2008-ban az alábbi stratégiai célokat határozta meg:

- A rakparti út és a Cserhalom utca kiépítése (a Váci út és a belvárosi területek forgalmi többletterhelése nélkül).
- A parti térségből közösségi közlekedési kapcsolatainak kialakítása, illetve javítása
- Az ingatlanfejlesztés során az építészeti értékteremtés erősítése.
- Egybefüggő közterületként megnyíló Duna partok (zöld partok) kialakítása, gyalogos övezetek kialakítása, amelyek vonzáskörzete nem kizárólag az új ingatlanok lakóira, hanem Budapest egészére vonatkozik.
- A fejlesztőkkel való együttműködési és tárgyalási folyamatok menedzselése, irányítása
- A Váci út térségében a szakképző intézmények fejlesztésével, a képzőhelyek közti együttműködés erősítésével erős szakképzési tudásbázis kialakítása.
- A part mentén a Váci út kerékpárút élhetőbb alternatívájaként, a rakpart, illetve a FOKA-öböl környéki zöldsáv mentén új, teljes hosszban kiépülő kerékpárút létrehozása.
- A terület parkolási igényeinek a közterületek helyett mélygarázsokban történő kielégítése, rendezve a már megépült területeken tapasztalható parkolási zavarokat.
- A Népszigeten javasolt a GANZ területének funkcióváltása, szállodák, üdülők kiépítése az árvízvédelem területén, fokozva a terület rekreációs adottságait. Meg kell teremteni az új lakóterületekhez tartozó pihenősziget funkciót.

A 2010-es monitoring során megállapított tényekkel összhangban változatlanul állítható, hogy az IVS-ben megfogalmazott célok jelentős részben kívül esnek a közvetlen kerületi feladatokon, szerepvállaláson. A 2008-ig tartó ingatlanpiaci fellendülés a válság hatására lelassult, a beruházások mennyisége csökkent.

A fejlesztési dinamika 2010-hez képest főleg a lakásépítések terén mutat visszaesést, az irodapiac bővülése tovább folytatódik. A Váci út térségében jelentős az előkészítés, vagy kivitelezés alatt álló irodaépületek száma. A gazdasági válság építőiparra gyakorolt hatása fővárosi szinten jelentős, de a XIII. kerületben a korábbi kedvező adottságok (metró jelenléte, jó elérhetőség, stabil és fejlesztőbarát környezet) és a hasonló funkciójú területek kritikus tömegének megléte miatt érdemi fejlesztések zajlottak, vagy zajlanak jelenleg is. Olyan beruházások valósulnak meg, amelyek a településszerkezettől a funkciók harmóniáján és közösségi területek képzésén keresztül az épületek üzemeltetéséig teljes szinergiát alkotnak. A kerület és a fejlesztők által megkötött településrendezési szerződések tartalmazzák az irodafejlesztéseknél meghatározó, parkosított közhasználatú tömbbelső kialakítását, amelyek révén élhetőbb, közösségi terek alakíthatók ki, oldva az irodaépületekhez társított monofunkcionális használatot.

A Green House és a Váci Greens két jelentős, kivitelezés alatt álló intelligens irodafejlesztés a Váci út térségében. Ezt egészíti ki a leendő Váci Corner irodaegyüttes, amely várhatóan 2014-re készül el. A 2010-ben megkezdett Green House beruházás a Kassák Lajos utca – Tüzér utca – Lőportár utca által határolt területen közel 18 000 négyzetméter össz-alapterületű irodával és 270 mélygarázs férőhellyel jelenik meg 2013 elején. A fenntarthatóság jegyében az irodaház belső kerttel és kerékpártárolóval is rendelkezni fog, miközben az építés során jelentős mértékben alkalmazták a zöld technológiákat.

29. ábra: Tervezett Green House irodaház¹³

¹³ <http://www.skanska.hu/hu/Projektek/Project/?pid=7319>

30. ábra: A Green House építés alatt

A Váci Greens négy épülettel a Főveny utca és Fiastyúk utca között, mintegy 85 000 négyzetméter irodaterülettel és 1400 mélygarázs hellyel, közel 800 kerékpártárolóval fog rendelkezni. Az első ütemben a 2010-ben megkezdett, 2013 elején átadandó épület közel 16 000 négyzetméter irodai össz-alapterületet foglal magában. Az épületek jelentős mértékben energia-hatékony építészeti megoldásokat és fenntartható energetikai rendszereket foglalnak majd magukban. A nívós építészeti képviselő irodaházak egy "Campust" vesznek körül, melyben a zöldfelület lesz az úr, s innen a tömbbelsőben vezetett gyalogostengely vezet a Rákos-patakig.

31. ábra: A Váci Greens látványterve¹⁴

¹⁴ <http://vacigreens.hu/gallery/>

A 2012-es beruházás indítás mellett 2014-re átadni tervezett, közvetlen metrókapcsolatot biztosító Váci Corner Offices irodaegyüttes 19000 négyzetméter iroda alapterülettel, mélygarázzsal és kereskedelmi, szolgáltató területekkel valósul meg jelentős közterületi beruházások és zöldfelületi fejlesztések mellett.

32. ábra: A leendő Váci Corner Offices látványterve¹⁵

Folyamatban van, és várhatóan 2014-re épül meg az egykori Volga Szálló helyén létesítendő, közel 20 000 négyzetméteres irodaépület. A fejlesztő itt is törekszik a BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), nagyon jó energetikai és környezeti minősítést megszerezni.

A part menti területeken, a Foka-öböl északi oldalán megnyílt a Marina part melletti sportcentrum épülete, kapcsolódva a már jelen lévő vízi sport és rekreációs felületekhez.

33. ábra: Marina parti sportcentrum átadott épülete

¹⁵ <http://hg.hu/blog/14546-ujra-bovul-a-vaci-uti-irodafolyoso#>

Az öböl déli részén a sportlétesítményen kívül jóformán nem történtek változások, leszámítva, hogy az évek óta szerkezetkész, legdélebbi leendő lakóépület várhatóan befejezésre kerül.

34. ábra: A szerkezetkész lakóépület várhatóan 2013-ban átadásra kerül

A 2010-es IVS monitoring folyamat idejében került átadásra a Duna Terasz lakóépület-együttes a Turóc utcában, a lakóingatlanok egy komoly része még mindig értékesítés alatt áll.

A lakosság száma az elmúlt 10 év során a következőképp alakult: a 2001-es népszámlálás alapján 3492 fő, 2008-ban 3983 fő, 2010-ben már 6139 fő élt a területen. Ugyanakkor a 2012-es adatok alapján 5722 fő lakja a területet. A csökkenés oka elsősorban a Váci út 127-133 alatti nagy lakóingatlan lebontásával indokolható, ahol több száz fő élt alacsony státuszú lakásokban. A lakosság csökkenése e területen tehát a Váci úti bontással magyarázható, amely kedvező folyamat, mivel a Váci út vonala minőségi lakókörnyezetként nem megfelelő.

Az IVS-ben javasolt, a városrészre vonatkozó főbb fejlesztési javaslatok teljesülése az alábbiak szerint történt:

A 2010-es monitoring során megállapítottakkal egyezően az Esztergomi út fejlesztése és **a Cserhalom utca átépítése nem valósultak meg.** Ugyanakkor a Cserhalom utcában végighúzódnó 120 kV-os légvezeték föld alá vitele várhatóan kerületi forrásokból megvalósulhat. A beruházás kapcsán a területen fejlesztő befektetők jelentős mértékben haszonélvezőkké válnak. A Cserhalom utca ezzel egyidejű, hosszú távú rendezése viszont nem történik meg, az érintett magánfejlesztők részéről erre továbbra sincs szándék, a korábban beruházók pedig már nem érdekeltek a területen. A Cserhalom utca Meder utca és Rákospatak közötti szakaszának ideiglenes burkolattal való ellátása megvalósulhat kerületi források révén.

A térségben a BKK D11-es és D12-es hajójáratának beindítását és Meder utcai rendszeres kiszolgálását leszámítva továbbra **sem valósult meg még a legminimálisabb közösségi közlekedési ellátottság sem.** A fővárosi és BKK feladatként jelentkező versenyképes közösségi közlekedési alternatíva érdemben tudna az egyéni közlekedésre hatni.

A parkolás változatlanul problémát okoz az intenzívebb beépítésű part menti területeken. A felszíni parkolás kapacitásai szűkösek, a mélygarázsok kapacitása kihasználatlan. A parkolás több szempontú

rendezése (fizetős övezetek kijelölése, P+R jellegű parkolás kezelése) előkészítés szintjén folyamatban van.

Váci út menti funkcióváltó területek – A városrész felülvizsgálata

A lakófunkció bővülésének megtorpanása mellett az irodai beruházások továbbra is nagyon keresettek, fővárosi szinten az intenzitás kiemelkedő. **A térséget továbbra is a rossz minőségű lakókörnyezetet ellensúlyozó jelentős, magas színvonalú, új építészeti arculatváltás jellemzi az irodafejlesztések terén.** A part menti területek korábbi erőteljes bővülése és benépesülése áttolódott még inkább a Váci út tengelyébe, valamint az első határoló, párhuzamos utcák tengelyéig (pl. Madarász Viktor utca). A 2010-es felülvizsgálati javaslatokat kiegészítve, továbbra is fontos, hogy **a már megépült és az előkészítés előtt, vagy előkészítés alatt álló fejlesztések megfelelő közösségi infrastruktúrával és közszolgáltatásokkal rendelkezzenek.** Elsősorban a part menti lakóterületek esetében szükséges a közösségi közlekedési feltárás, a Váci út menti irodafolyosó a metró révén könnyen elérhető.

Az irodafolyosó legújabb tagjai esetén jól érzékelhető az az irányzat, amely közterületi és zöldfelületi értelemben is értéket teremtett, túlmutatva az irodai kapacitás kizárólagosságán. **A jövőben is erősíteni kell az irodaépítés fenntarthatóságát (környezetbarát technológiák és építőanyagok alkalmazásával), valamint a városi kapcsolatokat adó belső felületek közösségi terekként, zöldfelületi hálózati elemekként való kiépítését.** A kiváló közösségi közlekedési kapcsolatokkal rendelkező Váci út menti irodafejlesztések (pl. a leendő Váci Corner Offices) olyan közösségi használatra megnyitott magánterületekkel és kapcsolódó kiskereskedelemmel kell, hogy rendelkezzenek, amelyek felértékelik az épületek használhatóságát a lakosság számára is, valamint sokkal több városi funkciót kínálnak a 2000-es évek elején épült társaikhoz képest.

Megerősítve a 2010-es felülvizsgálatban foglaltakat, a **Váci út menti dinamika a jövőben mind inkább ki kell, hogy egészüljön a nagyarányú közösségi infrastruktúra** (feltáró utak, minőségi közterületek, zöldfelületek, vízzel való kapcsolatok, közösségi közlekedési infrastruktúra) és a **humán közszolgáltatások tudatos fejlesztésével.** Ilyen megközelítés mellett képes a terület megőrizni az ingatlanpiaci pozícióját és továbbra is vonzó fejlesztői környezetet biztosítani a lehetőségekhez mérten felülemelkedve az aktuális gazdasági környezet és nehezen kiszámítható ingatlanpiac hektikus adottságain. A legújabb fejlesztéseknél már megjelenő magas minőségű, közösségi használat számára megnyitott, vagy valódi közterületként bejegyzendő felületek, belső passzázsok révén a munkahelyi környezet, a kiskereskedelmi és szolgáltatói szektor, a minőségi, rendezett közterületek és zöldfelületek együtt jelennek meg és hoznak létre a városi élet egyre több elvárásának megfelelő környezetet.

Megerősítve a 2010-es felülvizsgálati állításokat és igényeket, a Duna-parti területek korábbi közlekedési és megközelíthetőségi problémái jellemzően máig nem rendeződtek, így ezek megoldására kell törekedni a jövőben, főként az önkormányzati hatáskörben elvégezhető kerületi jelentőségű feladatok tekintetében (pl. Cserhalom utca önkormányzati és fejlesztői költségvetésből történő megvalósítása)

A továbbiakban is jelentős fejlesztési javaslatok:

- A Duna-part elérésének javítása a meglévő hálózati elemek javításával, valamint újak kiépítésével (rakparti út, Cserhalom utca).
- A beépített Duna-parti területek megfelelő közösségi közlekedéssel való ellátottság iránti lakossági igény jövőbeni fokozódásával lehet számolni (a jelenlegi hajó szolgáltatáson túl).
- Az újonnan megépült minőségi part menti zöldfelületek növelése, hálózatba integrálása a kerület ökológiai folyosóinak megteremtésére.
- A part menti terület felszíni parkolási problémáinak kezelése mélygarázsokkal és azok igénybe vételének jobb kielégítésével.

Kertváros – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A városrész karakterének megőrzése, a társasházak megújulásának támogatása és a szolgáltatások modernizálása a helyi lakosság igényeihez igazítva

A 2008-ban jóváhagyott IVS szerint a városrész stratégiai célja a hagyományos lakóterületi arculat megőrzése az épületállomány állapotának javításával. Olyan jövőkép került meghatározásra, amely alapján a beépítés karaktereinek megőrzését elő kell segíteni, a besűrűsödés azonban kerülendő, miközben a területre jellemző zöld karakter (Rákos-patak zöldpartjai, ötvenes évek lakótelepi beépítése, kertvárosi előkertek) továbbra is értékként szolgál.

A megfogalmazott, városrészre vonatkozó célok az alábbiak voltak:

- Zöld karakter megőrzése a közösségi zöldfelületek arányának megtartása, színvonalának emelése mellett.
- Építészeti identitás megőrzése a fővárosi munkáslakás-építés egyik jelentős emlékeként, amely beépítésében, középületeiben és a lakóépületek minőségében is példaértékű.
- A társasházak minőségi felújítása, a homlokzati elemek megőrzése mellett, figyelembe véve a társasházi önkormányzati támogatási programokat.
- A szolgáltatási spektrum modernizálása
- A leendő Körvasúti körút városszerkezeti hatásainak menedzselése

A 2010-es IVS monitoringban megállapított tendenciák érdemben nem változtak az elmúlt két év során. A lakosság száma enyhén csökkent a vizsgált időszakban, a 2010-es 4642 főhöz képest jelenleg 4544-en laknak a Kertvárosban. **A funkcióiban stabil kertvárosi területen nem történt jelentős változás.** Folytatódik a lakóépületek megújulása, amellyel a lakóépületek minősége és állapota sokat javul, de az egységes és hagyományos kertvárosi arculat fokozatosan kikopik. Sajnálatos módon jelenleg alacsony építészeti minőségben kerül sor a sorházak, családi házak felújítására, bővítésére. Továbbá problémát jelent a közterületek parkolási célú terhelése, mivel a jellemzően kis alapterületű, keskeny telkeken nincs elég garázs és parkolóhely. Az utcákat, fasorokat az elmúlt két évben felújította az önkormányzat. A kis előkertek eltűnése és járműtárolásra történő átrendezése vizuálisan és hangulatában jelentősen ront a Kertváros hagyományos világán. Ezen problémák jövőbeni kezelése érdekében jelenleg folyamatban van a területre hatályos KSZT felülvizsgálata.

35. ábra: Kertvárosi épületek átalakított, parkoló előkerttel

Kertváros – A városrész felülvizsgálata

A terület jellemzően kis léptékű átalakulása és beállt szerkezeti adottságai miatt a jövőbeni átalakulással kapcsolatban továbbra is fontos, hogy a kertváros megőrizze a jelenlegi arculatát, ne jöjjön létre besűrítés és a társasházak túlépítése. A társasházak műszaki felújítása indokolt, de az arculat megőrzése érdekében az egyediség és karakteres beépítés megőrzésére kell törekedni, amely az épületek forma- és színvilágát, a zöldfelületek bőségét és utcafrontról való láthatóságát is jelenti.

Megegyezve a 2010-es felülvizsgálat iránymutatásával, törekedni kell arra, hogy az épületállomány visszafogott és hagyományőrző fejlesztése mellett sor kerüljön a közterületek megújítására. Folytatandó a már megkezdett úttest és járda (ill. kocsibeállók) újraburkolás, de az alkalmazott építőanyagok színvilága és minősége szabályozandó az egységes városkép érdekében. Fontos a Kertváros arculatának és használatának olyan jellegű megtartása, amely az extenzív területfelélést (túlzott járműtárolási igények, zöldfelületek csökkenése) megfékezi, és a terület adottságaihoz és karakteréhez mérhető funkciókat enged csak meg.

36. ábra: Hagyományos kertvárosi épület megőrzött és ápoltság előkerttel

Északi lakótelepi terület – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A lakótelepi épületállomány korszerűsítése és a közterületi rendszer fejlesztése

Az IVS célja 2008-ban a lakótelep ingatlanpiaci pozíciójának emelése volt két eszközzel: a lakóépület felújítással és a közterületek minőségi fejlesztésével. Az Északi lakótelepi terület ugyanakkor nem kezelhető egy egységes lakótelepként, egyes részei különböző korszakokban épültek és jelenleg is eltérő ingatlanpiaci státusszal rendelkeznek.

A városrészben a bejelentett lakcímmel rendelkező lakosság száma erőteljesen megugrott a vizsgált időszakban, míg 2010-ben 8047 fő, 2012-ben már 9573 fő volt a bejelentkezettek száma. Ezt az adatot óvatosan kell kezelni, mivel nagyon valószínű, hogy nem tényleges mobilizációs folyamatok állnak a növekedés hátterében.

A közterületek fejlesztése a lakótelepen az önkormányzat jóvoltából tovább folytatódott, új esztétikailag és funkcionálisan is gazdagabb élhető közterületeket kialakítva.

37. ábra: Új szökőkút és közterületi arculati fejlesztés a József Attila téren

A József Attila téren a kerületi szökőkút program révén új vízfelület létesült. Nagyon jelentős közterületi arculati elem és a klimatikus hatásokra reagáló fejlesztés minden városi vízfelület, csobogó, szökőkút létrehozása. Egyben közösségformáló funkciója is van, hiszen az esztétikusabb környezet és a hűsítőbb mikroklíma vonzza a lakosságot.

38. ábra: A Gyöngyösi sétány egynyári virágkiültetése fővárosi szinten is egyedülálló

A lakótelepi környezet egyik ékköve a Gyöngyösi sétány virágkiültetése, amely évről-évre üde színfoltot varázsol a területre. A városrészben új ingatlan fejlesztések megvalósítására csak nagyon kis lehetőség nyílik, elsősorban csak az északi részekben, ahol a lakótelepi beépítések már véget érnek. Ilyen terület a Tomori utca – Szekszárdi utca térsége, ahol már az elmúlt időszakban megkezdődtek a fejlesztések, melyből egy irodaház építése jelen monitoring időszakban befejeződött, illetve építési engedély van érvényben egy további irodaépület építésére ugyanezen a területen. Belsőbb területen, a Babér utcában szintén rendelkezik egy ingatlan irodaépítésre engedéllyel, míg lakásépítés terén, az Újpalotai úton egy közepes méretű társasház építése kapott zöld utat. Jelentős a járdaépítések aránya is a lakótelepi területen, az új burkolatok akadálymentesek és esztétikusabbak a korábbi, töredezett és elhasznált járdáknál.

39. ábra: Járdafelújítás a Völgény utcában az északi lakótelepi területen

A városrész közintézményekkel (óvoda, iskola, orvosi rendelő) jól ellátott és itt, az Esküvő közben hozta létre az önkormányzat az egyik 3 telephelyből álló családi napközit.

40. ábra: Felújított lakóépület a Madarász Viktor utca 25-27-ben

Északi lakótelepi terület – A városrész felülvizsgálata

Az Északi lakótelepi terület beállt városrész, ahol új fejlesztésekre, különösen lakóterületekre csak minimálisan van lehetőség. A lakóépület-állomány energiatakarékos felújítása, a minőségi közterületek létrehozása azonban a kerület vonzó lakóterületévé tehetik a városrészt, mivel jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik és magas a zöldfelületek aránya, ami további jelentős előnyévé válhat.

Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A lakófunkció erősítése és a gazdasági funkciók területi átrendezése

A XIII. kerület adminisztratív központját magában foglaló városrész dinamikus fejlődése tovább folytatódott, a lakásépítések a 2006 óta, és a 2010-es monitoring időszakát is figyelembe véve erre a városrészre, ezen belül is a déli részre koncentrálnak legerőteljesebben a kerületben. A lakosság száma is jól mutatja a növekedést: 2010-ben 16 719 fő, 2012-ben már 17 256 fő lakott a keleti vegyes városrészben.

Alapvetően kétféle folyamat figyelhető meg, amelyek közös jellemzője a profilok tisztulása és az arculat minőségi fejlesztése. Az egyik a kisebb léptékű, de városias lakóépület-fejlesztés, a másik a

korábbi bútorklaszter területének arculatváltása egy Váci úti irodafolyosó jellegű beépítés felé a Róbert Károly körút mentén.

41. ábra: Beépítésre váró telek a Jász utcában

A városrészben továbbra is leginkább kisebb lakásszámú házak épülnek, követve ezzel az érvényes KSZT-ket, mely a terület belső utcáiban a kisvárosias jelleget preferálja és csak a határoló utak mentén teszi lehetővé a nagyobb lakásszámú, intenzívebb beépítésű fejlesztések kivitelezését.

42. ábra: Folyamatban lévő lakóház építés a Tahi utcában

A lakóterületek és korábbi, vegyes hasznosítású városrészek átalakulása, minőségi megújulása jobbra spontán folyamat, amelyet az önkormányzat a közterületek (közutak, zöldfelületek) rendezésével, megújításával katalizál. Jellemző a kis lakásszámú épületek megjelenése (földszint + 3-4 szint), amelyekben lévő lakások az érvényben lévő szabályozások alapján minimum 35 m²-esek, a jellemző lakásméret pedig 50 m² körüli. A versenyképesebb árak miatt még a hitelezés nehézségei

mellett is kelendőek az ingatlanok, a kis forgalmú utcák (pl. Jász utca, Szent László út) vonzóak a nyugodt lakókörnyezet szempontjából.

43. ábra: Jász utcai jellemző utcarészlet építési telkekkel és a háttérben már megvalósult beépítésekkel

A korábbi erős bútorklaszter a gazdasági válság és a városhatár mentén megépített hipermarketek, vagy szakáruházak, valamint az internetes kereskedelem széles kínálata miatt valamelyest átrendeződt, több áruház (pl. Domus, Material Center, illetve egyes bútóráruházak a Reitter Ferenc utcában) bezártak. A Róbert-Károly körút – Lehel utca sarkán a korábbi régi KIKA épület lebontásával jelentős irodaépület és szálloda valósulhat meg, előre vetítve a bútorklaszter profilbővülését és a Váci úti irodafolyosó duplikálódását a Róbert Károly körút és a Hungária gyűrű egésze felé.

A városrész keleti oldalán továbbra is rendezetlen a XIII. kerület területén kívüli Rákosrendező sorsa, és nem történt előrelépés a zuglói gyalogos, kerékpáros és közúti kapcsolatok rendezése terén. A Nyugati I/a (Nyugati pu. Dózsa György út felőli vége – Rákosrendező – Rákospalota-Újpest) vasúti beruházás valamelyes rendezné a vasúti területeket, visszabontaná a zuglói és angyalföldi oldalon is a vágányok jelentős részét, de egyelőre bizonytalan, hogy az építési engedéllyel rendelkező fejlesztés finanszírozható-e a pénzügyi értelemben 2015 végéig tartó jelen uniós programozási időszakra.

Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész felülvizsgálata

A 2010-es monitoring során megfogalmazottaknak megfelelően a keleti vegyes funkciójú városrész továbbra is az egyik legdinamikusabban fejlődő városrész. A kétféle fő tevékenység, a kisebb méretű lakóépület-fejlesztés és a második budapesti irodafolyosó előkészítése várhatóan egyre inkább jellemző lesz. A laza beépítésű, rosszabb minőségű lakásállomány felszámolása és a megszűnő ipari-telephely funkciók révén tovább erősödik a kisebb befektetési kockázatok és hitelfelvételi nehézségek között is megvalósítható lakásépítés. Erre példa a Fáy köz folytatásaként meghosszabbítandó Frangepán köz, amely meglévő épületek bontásával és rendezett, városias, zárt beépítésű arculattal valósulna meg a következő években.

44. ábra: A Frangepán köz jelenlegi arculata és háttérben a folytatásra alkalmas tömb

A beépítések és lakóterületi fejlesztések mentén fontos, hogy rendezett parkolást, és forgalomcsillapítást magában foglaló közútfelületek jöjjenek létre, hasonlóan a Jász utcához. A fasorok, igényesen burkolt járdák, növénykazetták, egységes utcabútorok, kerékpártárolók növelnék a terület lakhatóságát és a közösségi életre alkalmas felületeit. Ezzel Angyalföld egyik legvonzóbb, átlagos jövedelmű családok számára elérhető lakóterületi egysége alakulhat ki, fejlődhet tovább.

A második budapesti irodafolyosó kialakulása az Árpád híd felhajtója – Váci út csomópontja felől, illetve a Lehel utca – Róbert Károly körút csomópontja felől indulhat el, két irányban, egymáshoz közelítve. A Kassák Lajos utcai lakótelepi és Honvéd kórházi sávot leszámítva a Róbert Károly körút felértékelése fontos eleme lehet az irodapiacnak, különösen akkor, ha egy potenciális, ma még nem látható paraméterű behajtási díj is ezt a zónát tekinti határának. A közeljövőben megvalósítandó 1-es villamos felújítása valamelyest előidézheti a Váci úti metró pozitív hatásainak körgyűrűs változatát.

45. ábra: Lehet-e aktív irodafolyosó a ma még funkciószegény Róbert Károly körút?

Az elkövetkező időszak során több figyelmet kell fordítani mind az önkormányzati, mind a magántulajdonban lévő beépítetlen, vagy beépítésre váró telkek átmeneti hasznosítására, állagmegóvására. Az elkészült kerületi kataszter révén meghatározható, hogy az egyes üres telkek milyen állapotúak, illetve ismerhető, hogy milyen fejlesztési szándékok vannak akár közösségi, akár magánberuházói oldalon. A keleti vegyes területen építési telkek átmeneti, vagy hosszú távú zöldfelületi hasznosítását (közpark, közterület, játszótér, kutya-futtató, stb...) célszerű végiggondolni, bővítve a zöldhálózat elemeit és rendezve a gyakran nem megfelelő állagú, elhanyagolt területeket.

46. ábra: Önkormányzati és magán építési telkek és beépítésre váró területek a keleti vegyes városrészben

Középső Angyalföld – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A lakó- és az egyéb (ipari, szolgáltató, iroda) funkciójú fejlesztések térbeli polarizálása

Középső Angyalföld funkcionálisan két jól elkülöníthető részre tagolódik: míg a déli részen a lakó, addig az északi részen az ipari-kereskedelmi funkció dominál. A rendszerváltás után a városrészben elsősorban a kereskedelmi célú fejlesztések valósultak meg, majd az ezredforduló után egyre erőteljesebben jelentek meg a lakásépítések. Annak érdekében, hogy az eltérő funkciójú fejlesztések ne zavarják egymást, az IVS a városrész céljaként a különböző típusú fejlesztések térben harmonikus elrendezését jelölte meg.

A városrész lakossága az elmúlt két évben enyhén növekedett, 2010-ben 12385 fő, 2012-ben 12468 fő volt a bejelentett lakosok száma. A lakosság számának emelkedése nagyrészt a korábbi nagyléptékű lakásépítéseknek köszönhető.

A 2010-es felülvizsgálatnak a városrészre vonatkozó eredményeit a jelenlegi monitoring sajnos csak megerősíteni tudta: annak ellenére, hogy **a városrészt nagy fejlesztési potenciál jellemzi**. Az elmúlt két évben az elhúzódó válság hatására ezek a potenciálok továbbra is kihasználatlanok maradtak. Szemben a 2010. előtti lendületes lakócélu fejlesztésekkel, melyek a városrész déli, illetve a Rőppentyű utca menti területekre koncentráálódtak, a 2010-2011-es időszakban csak egy lakóépület került átadásra: 2011-ben készült el a rendkívül jó adottságokkal bíró (Rákos patak partja,

zöldterületre néző) 144 lakásos társasház a Rozsnyai utcában. Ugyanakkor a szomszédos telken lévő 257 lakásos beruházás nem valósult meg, az építési engedély is hatályát veszítette, két másik kisebb lakásszámú lakóépülettel együtt. Egy nagyobb fejlesztés folyik még a Teve utcában, egy 328 lakásos ház építése. Jelenleg 5 db lakóépületnek, összesen 194 db lakásnak van építési engedélye, vagy áll engedélyezés alatt, a jelenlegi tapasztalatok alapján azonban nagy kérdés, hogy várható-e ezeknek a beruházásoknak a megkezdése a közel jövőben. Az elmúlt évekhez viszonyítva az építési engedéllyel rendelkező lakáscélú beruházások száma is drasztikusan csökkent a negyedben. A nem lakócéllú fejlesztések terén csak egy kicsivel jobb a helyzet: Róbert Károly körúton épült meg egy irodaház és egy logisztikai központ van épülőben a Teve utcában, továbbá építési engedéllyel rendelkezik a Fáy utcában a Vasas Egyesület székháza, mely vegyesen tartalmazna iroda és sport funkciókat. Ezen kívül a viszonylag sok üresen álló telken nem indulnak el a beruházások, és építési engedély is kevés telekre van érvényben, kivételt képez egy Papp Károly utcai irodaház és az Árpád hídi városközponti akcióterülethez tartozó Raiffeisen székház.

47. ábra: Épülőben lévő lakások a Rákospatak partján – egyike a kevés megvalósult fejlesztéseknek
<http://nanetteharmony.blog.hu/>

48. ábra: Az elkészült épületek
<http://www.nanette.hu/nanette-harmony>

A városrész egyik meghatározó fejlesztése az önkormányzati beruházásban valósult meg: elkészült az Országbíró lakótelepen a két városközpontot összekötő sétány, mely nemcsak a lakótelep minőségét emelte, hanem jelentős agora és városszerkezeti funkcióval is bír.

2010-ben az Üteg utcában került átadásra egy új óvoda, a Hajdú utcában pedig egy bölcsőde, melyek tovább növelték a városrésznek a szolgáltatások nyújtásában betöltött már eddig is fontos szerepét. A szolgáltatások terén kiemelkedő szerepet tölt be a sportfunkció terén, itt találhatóak a megújult sporttelepek nagy része.

Középső Angyalföld – A városrész felülvizsgálata

A városrész funkciógazdagsága várhatóan hosszabb távon is megmarad, különösen, hogy úgy néz ki, a közeljövőben inkább gazdasági funkciójú ingatlan fejlesztésekre van inkább lehetőség, mivel a lakásfejlesztések piaca, a finanszírozási nehézségek és a keresleti oldalon mutatkozó korlátok miatt várhatóan csak hosszabb távon fog magához térni. Ugyanakkor a városrész közlekedési kapcsolatai és intézményi, illetve szolgáltatásokkal való ellátás továbbra is jó, ami hosszabb távon is vonzóvá teszi a városrészt.

Mindezek ellenére az elhúzódó gazdasági válság miatt a városrész stagnálása várható az elkövetkező néhány évben. A potenciálisan jelentős fejlesztési területek a Petneházy utcától északra koncentrálódnak, fő vonzerejük a Váci úthoz való közelségük (Váci út háttér zónája). A sportfunkció továbbra is megmarad, ideális esetben további beruházások történnek elsősorban a Vasas székház megépítéséhez kapcsolódóan. Az önkormányzat részére a fő feladat a területi szabályozáshoz kötődik, a két, lakó és gazdasági funkciók szétválasztásának biztosítása és minőségi beruházások érdekében. Ezen kívül az önkormányzat szerepet kaphat a városrészben még elszórtan, meglévő, leromlott lakóépület állomány (önkormányzati és vegyes tulajdonú) megújításában, annak segítségével. Az Országbíró sétány fejlesztésével az agora funkció megerősítése révén a városrész kerületközpont funkciót betöltő szerepe erősödhet.

Belső Angyalföld – A városrész monitoringja

A városrészt két belső főút tagolja négy részre, az egyes részek eltérő karakterrel rendelkeznek. A határoló és belső főutak mentén dinamikus, elsősorban kereskedelmi célú és iroda jellegű fejlődés valósult meg, mely részben húzóerőt gyakorolt a belső tömbök fejlődésére is. **A városrészben található az IVS-ben kijelölt két akcióterület.** A belső területek elmaradt fejlődése, és a hátrányos helyzetű lakosság koncentrációja indokolta, hogy a városrész stratégiájának a társadalmi integrációt hangsúlyozó rehabilitációs programot jelölte meg az IVS.

A városrész népessége 2010-ben 15806 fő, 2012-ben 15420 fő a bejelentett lakcímmel rendelkezőket tekintve. Az adatok enyhe népességcsökkenést mutatnak, mely fakadhat a területen tovább folytatódó bontásokból, illetve az elmaradt felújítások negatív hatásából.

A 2012-es monitoring fő megállapítása, hogy a városrész növekedése nem folytatódott. A válság a gazdasági funkciójú fejlesztéseket (elsősorban iroda) kevésbé érintette, a főútvonalak mentén (Váci út, Lehel út, Dózsa György út, Róbert Károly körút) tovább folytak a fejlesztések, még ha kisebb ütemben is, mint a korábbi időszakban. Megépült egy irodaház a Dózsa György úton, egy másik fejlesztési terv pedig építési engedéllyel rendelkezik. Ez utóbbi tulajdonképpen Váci úti fejlesztést jelent, illetve több egyéb fejlesztés a Váci úti tömbök „hátsó” oldalát jelenti, illetve szorosan a Váci úti irodasávhoz kapcsolódik, mint pl. az Angyalföldi úti két és a Bulcsú utcai építési engedéllyel rendelkező fejlesztés. Új súlypontja lett az irodafejlesztéseknek a Kassák Lajos és Tüzér utca déli része, mely közel esik a Lehel térhez és így a metróhoz is (ez a rész két metró megállótól is könnyen megközelíthető). Itt történik a már említett Lőportár utcai kivitelezés alatt álló projekt, de két másik iroda projekt is építési engedéllyel rendelkezik. Ezek közül egyet érdemes kiemelni, mely kerületi léptékben is jelentős projekt: a Dózsa György úti irodaház projekt tervezetét. A brit Foster építésziroda által tervezett irodaház együttes a teljes tömböt kitölti, vegyes funkcióval rendelkezik (alul üzletek, felül irodák), különlegessége pedig, hogy az építések a tömb belseje felé fordították a

három elemből álló épületegyüttest, egy igazi zöld agórát hozva létre a tömb belsejében, mely szabadon megközelíthető minden irányból. Ez egyszerre teszi közterületté és intim térré a tömbbelsőt. Az irodaház zöld jellegét hangsúlyozza az is, hogy a „főbejárat” a Kassák park felőli oldalon van és nem a forgalmas főútra néz. A fejlesztés alapját megint csak az önkormányzat új szabályozási terve tette lehetővé, ami egy újabb példája annak, hogyan segíti szabályozási eszközökkel az önkormányzat a kerület minőségi megújítását. Az új fejlesztések ugyanakkor az eddig „eldugottnak” számított területnek (eddig inkább lakófejlesztések történtek itt) a városi vérkeringésbe való bekapcsolódását is jelentik. A terület presztízsét, vonzerejét növeli a Kassák Lajos utcai fasorok árnyékában már korábban megtörtént kerékpárút-fejlesztés.

49. ábra: Kassák-Taksony-Tüzér utcák és a Dózsa György út által határolt tömbbe tervezett irodaház együttes

(Forrás: <http://m.mno.hu/belfold/barhol-is-epul-meg-az-első-budapest-ekkové-lesz-1044643>)

A lakócélú fejlesztések azonban teljesen leálltak a városrészben. Korábban elindult két projekt, mindkettő a Mohács utcában, mely 2010 folyamán leállt, illetve a Dévai utcában jelezték az építkezés megkezdését, ami azonban ténylegesen nem indult el. A három projekt összesen 451 lakás építését jelentette volna. Két építési engedély hatályát veszítette az adott időszakban (összesen 234 lakás a Szabolcs és a Tüzér utcákban). Ezen kívül három projektnek van érvényes építési engedélye (422 lakás). A fenti adatokból jól látszik, hogy a válság hatása erőteljesen érződik a területen.

A városrészben lévő, az IVS által kijelölt két akcióterületen is szinte teljesen megtorpant a fejlődés. A Kassák Lajos utcai akcióterületen jelenleg a Váci út közelsége miatt az irodafejlesztések kerültek előtérbe. A Vágány utca menti akcióterületen is csak a főutak mentén van elmozdulás. A fejlesztői érdeklődés megszűnése miatt az önkormányzati mozgástér is beszűkült, a korszerűtlen ingatlanok fejlesztő bevonásával történő szanálásának korábbi gyakorlata a városrészben jelenleg nem kivitelezhető. A Szabolcs utcában az önkormányzati tulajdonban lévő épületek szanálása befejeződött. Más külső, rehabilitációs pályázati forrás bevonása nem történt meg. A Vágány utca menti akcióterület északi részén, az állami tulajdonú volt kórház-tömbben sem történt előrelépés. 2012 végére körvonalazódhatnak azon állami fejlesztési elképzelések, melyek egy új szabályozási terv programját adhatják.

Belső Angyalföld – A városrész felülvizsgálata

A városrész városszerkezeti pozícióját tekintve kedvező helyzetben van, azonban a jelentős arányú leromlott lakásállomány megújításához nagyarányú tőkebevonására van szükség. A jelenlegi

gazdasági és ingatlanpiaci válság elhúzódása ennek várhatóan középtávon sem fog kedvezni. Ennek ellenére a városrészben a gazdasági célú, főként irodafejlesztések tovább folynak, melyek elsősorban két területre fognak a jövőben is koncentrálni: egyrészt a fejlesztések a főútvonalak mentén továbbra is vonzóak maradnak a befektetők számára, másrészt a Váci út mögötti háttér területek folyamatos felértékelődése is folytatódni fog a kedvező környezeti és közlekedési kapcsolatoknak köszönhetően. A leromlott lakóterületek megújítására, elsősorban a vegyes tulajdonú lakóépületek vonatkozásában az uniós rehabilitációs pályázati források szolgálhatnak a jövőben forrásul. Az állami tulajdonú területek fejlődésének megindulása csak akkor várható, ha a szomszédos MÁV tulajdonú vasúti területek fejlesztése megindul. Ez valószínűleg csak hosszabb távon reális lehetőség.

Margitsziget – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: rekreációs funkciók megtartása és a zöldfelületi rendszer fejlesztése a további beépítések elkerülésével.

A Margitsziget, nem csak a kerület, de a Főváros számára is kiemelkedő értéket képvisel, mely műemlék jellegű területnek nyilvánított zöldterület, s mely egyben a főváros legnagyobb közösségi használatú, rekreációs célú közparkja. Fenntartása és kezelése ugyan a Fővárosi Önkormányzat feladatkörébe tartozik, ennek ellenére földrajzi elhelyezkedése révén a XIII. kerület szerves része, a kerületi lakossági szabadidős és rekreációs célú igények kielégítésének egyik legfontosabb célterülete, így a kerület elkötelezett a Margitsziget védelme iránt.

Ahogy az a 2010-es monitoring és felülvizsgálati tanulmányban már szerepelt, a területre a Kerületi Szabályozási Terv tervezete (KSZT) – mely magában foglalja a sziget és a Dráva utca közé tervezett gyalogos hidat is – a kerület elvárásaival összhangban készült el, azonban a terv fővárosi egyeztetése 2010 júniusában megállt a Fővárosi Önkormányzat döntése alapján. A kerületi szándék és akarat ellenére a Margitsziget ügyének fővárosi szintű, a Fővárosi Szabályozási Terv (FSZT) módosítási igények rendezése egyelőre nem ismert. Bár a Margitsziget zöldfelületeinek, útjainak fenntartási színvonala a monitoring által vizsgált időszakában nőtt, a városrészhez kapcsolódó fejlesztési potenciál kiaknázásában a fent említett fővárosi kompetenciák következtében érdemi előrelépés nem történt.

Margitsziget – A városrész felülvizsgálata

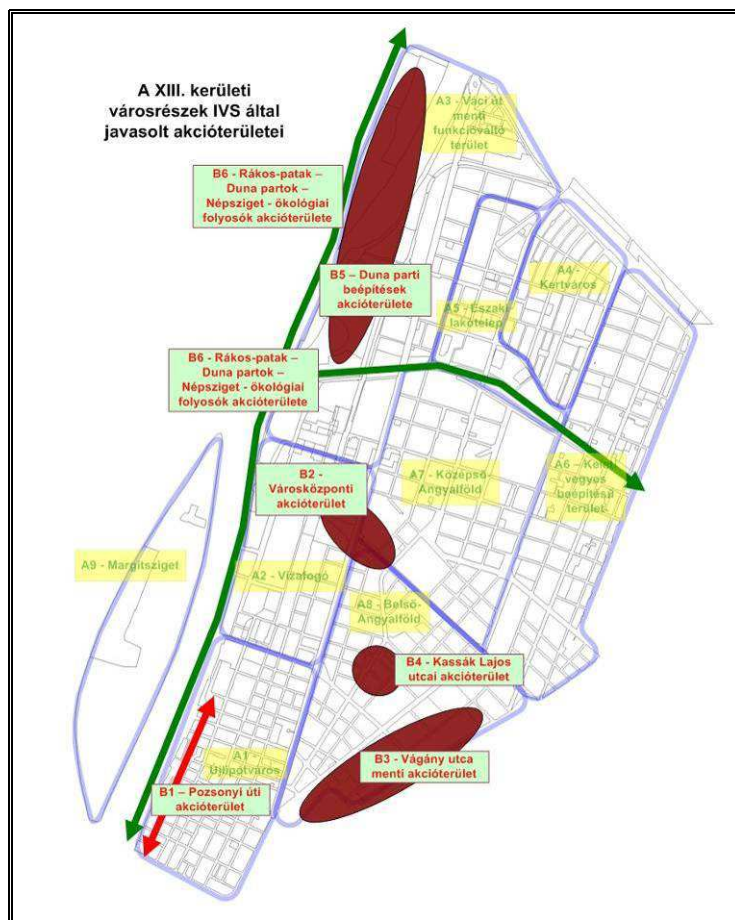
A területre készített KSZT fővárosi jóváhagyását követően továbbra is stratégiai célt képeznek a zöldfelületek fenntartási színvonalának, védelmének javítását célzó fejlesztések, a meglévő ökológiai adottságok jobb kihasználásának támogatása, – beleértve a közparki területhasználathoz tartozó avult épületállomány felújítását is a beépítések, telekalakítások elkerülésével. A kerület és a Margitsziget kapcsolatának erősítése a Dráva utca irányába tervezett gyalogos híd majdani létesítésével valósulhat meg hosszútávon.

Az akcióterületi programok monitoringja és felülvizsgálata

A 2008-ban elfogadott IVS meghatározta a kerület akcióterületeit, melyek térszerkezeti beágyazódásukat tekintve, illetve nyomvonalas létesítményi jellegűkből adódóan, speciális, összetett fejlesztési megközelítést igénylő kiemelt területek.

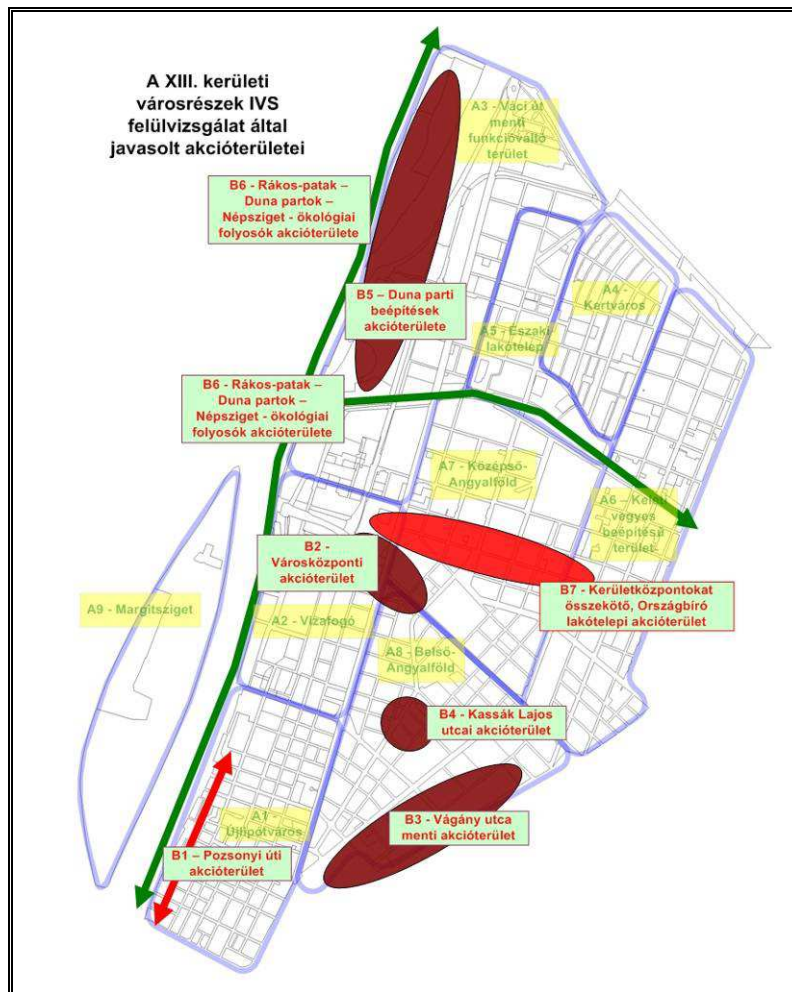
Az IVS 2008-as akcióterületei:

- Pozsonyi úti akcióterület (B1)
- Városcsözponti akcióterület (B2)
- Vágány utca menti akcióterület (B3)
- Kassák Lajos utcai akcióterület (B4)
- Duna parti beépítések akcióterülete (B5)
- Rákospatak – Duna partok – Népsziget - ökológiai folyosók akcióterülete (B6)

50. ábra: A 2008-as IVS akcióterületei

A 2010-es akcióterületi monitoring és felülvizsgálat eredményeként az IVS eredeti akcióterületi rendszere tovább bővült az B7 jelű, Kerületközpontokat összekötő, Országbíró lakótelepi akcióterülettel (lásd következő ábra).

51. ábra: A 2010-ben felülvizsgált akcióterületi rendszer az új, B7 jelű, kerületközpontokat összekötő akcióterülettel

Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület monitoringja

Az IVS értelmében a Pozsonyi úti akcióterület a belvárosi övezet meghosszabbításaként Újlipótváros és az egész kerület egyik központi magja kíván lenni. A 2008-ban elfogadott IVS elsősorban:

- valódi főutcat kívánt adni az Újlipótvárosnak a Jászai Mari tér és a Szent István park között,
- meg kívánta erősíteni a terület már létező kulturális és kereskedelmi vonzerejét,
- klasszikus városi agorát kívánt létrehozni,
- valamint segíteni kívánta a környék vonzerejének további növekedését, hogy az a pesti belváros meghosszabbításává váljon.

52. ábra: A Pozsonyi út átépítése első ütemének helyszínrajza¹⁶

A Pozsonyi úti akcióterület programjának első üteme 2011-ben megvalósult a Jászai Mari tér és a Radnóti Miklós utca között. A humanizált léptékű, közterület megújítással kapcsolatos monitoring Újlipótváros városrész leírásánál olvasható. Jelentős előrelépés a közterületek újraosztására való törekvés. A néhány éve még városi tranzit és menekülőútként használt Pozsonyi út több lépésben vált egyre inkább forgalomcsillapított és tudatosan szabályozott, visszafogott közlekedési tengellyé. Noha a parkolás és közterület-használat egyéb formáinak (pl. kiülős teraszok, gyalogos zóna, stb...) aránya ma még a motorizált közlekedési módok előnyben részesítésének irányába mutat, előrelépés a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása mellett az egyirányúsítás.

A Pozsonyi út kísérlet is annak a forgalomcsillapítási sémának a kialakítására, amelyben a különböző városi és városi mobilitási funkciók és szükségletek a szerény gazdasági lehetőségek mellett is kielégíthetők. Ennek ára viszont a kompromisszumok rendszere, amelyben minden megjelenik egy kicsit, de minden korábbi funkció meg is marad valamennyire.

53. ábra: A városi és városi mobilitási igények és területek kompromisszumos együttélése a Pozsonyi úton: egyirányúsítás, áruszállítás és rakodás, közösségi közlekedés és kiülős teraszok.

Az agora funkciókat ugyanakkor kiválóan erősítik azok a kulturális események és rendezvények (nyári esti koncertek a Szent István Parkban, Pozsonyi Piknik), a gasztronómiai kínálat bővülése és a kiskereskedelmi helyiségek színvonalának tudatos fejlesztése, amelyek a Pozsonyi út vonalában évről-évre jobban kitapinthatóvá válnak.

A Pozsonyi út átépítése és közterületi arculatváltása előtt arculatterv készült, amely javaslatot adott a különböző épületek forma- és színmegjelenéséhez kapcsolódó út és térburkolatokra, a városi mikroarchitektúra elemeire, az utcabútorokra, az információs rendszerelemeire és a művészeti alkotások, szökőkutak, vízfelületek elhelyezésére.

¹⁶ Pozsonyi út humanizálása 2011. www.bp13.hu

A felújítás során az alábbi szempontok érvényre jutását kiemelten kezelte az Önkormányzat:

- a gyalogosok számára esztétikus környezet kialakítása;
- a gyalogosfelületek bővítése;
- áthaladó gépjárműforgalom csökkentése;
- sebességcsökkentés;
- közösségi közlekedés fenntartása;
- közterület minőségének javítása¹⁷.

Az átépítés előtt és alatt kiemelt kommunikációs folyamat zajlott a lakosság tájékoztatása és a beruházás megfelelő társadalmasítása érdekében.

Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

A Pozsonyi úti akcióterület további átalakítása és az agora sáv kialakítása kapcsán fontos, hogy olyan, emberléptékű városi közterületi és mobilitási intézkedések szülessenek, amelyek az élhetőbb és zöldőbb Újlipótváros irányába hatnak. Kezeleni kell az első ütem során érzékelt, akár túlzó kompromisszumokat, amelyek a motorizált közlekedés helyben tartását, a parkolási felületek kismértékű csökkentését eredményezték. A parkolási felületek csökkentése azonban akkor járható út, ha mennyiségileg visszapótolható közterületen kívül (ami jelenleg nem megoldható), vagy a pesti alsórakparton mennyiségileg és közbiztonság terén is kielégíthetőek az igények és elvárások.

Az agora felületek ugyanis nem élhetnek együtt a nagy alapterületű és állandó járműtárolási igényekkel. Az elmúlt évtizedek példája bemutatta a gépjárművek uralta Pozsonyi utat, jelenleg pedig a kompromisszumos, átmeneti közterület-újraosztás időszaka van. Fontos azonban rövidtávon megtalálni azt a vonzó közterületi egyensúlyt, amelyben a parkolók és útpálya felületek helyett a közösségi és köztéri, zöldfelületi funkciók az irányadók.

Mivel a kiskereskedelmi és gasztronómiai funkciók erősödnek, idővel akár a Pozsonyi út és környékének lakossága autót használó része is kezdi jobban igényelni és birtokba venni a közösségi felületeket, így társadalmilag alulról építkezve is meg fog erősödni az agora iránti igény. Ehhez azonban fontos továbbra is a lakosság bevonása a tervezés, előkészítés folyamatába, megismertetve a tervek mögötti szándékokat, és azt a jövőképet, amely az újlipótvárosi és Pozsonyi úti agora élhetőségére és funkcióváltására alapoz.

Azzal, hogy a Jászai Mari tértől a Szent István parkon át a Wahrmann Mór köz végéig egységes, humanizált arculat jön létre, egyre nagyobb igény lesz a folyamatos, végigjárható, csillapított forgalmú közterületekre. Érdemes a következő években a még intenzívebb közterület humanizálás irányába mozdulni, amely akár a mai Pozsonyi út közútfelületét még erősebb közösségi felületekké alakítaná.

Megerősítve a 2010-es felülvizsgálat során megfogalmazottakat, fontos, hogy **a csillapított forgalmú területek, a szolgáltatások és a vendéglátáson alapuló létesítmények (teraszok, utcabútorok, stb.) jelenléte igényes kialakítás és egységes arculat mentén növekedjen a Pozsonyi út humanizálásának**

¹⁷ A VIT kapcsolódó dokumentációja alapján

második üteme során, illetve a jövőben is, az autóhasználathoz kötődő funkciók térhasználata pedig jelentősen csökkenjen. Mindezt azzal a közösségépítési céllal erősítve, amely felhívja a figyelmet a sűrűn beépített városrész közterületeinek közlekedési funkcióin túli használatára és a fenntartható városi környezet és városi mobilitás újjászülető feltételrendszerére.

Városmagközponti akcióterület – Az akcióterület monitoringja

A városmagközponti területre vonatkozó legfontosabb célkitűzés volt 2008-ban, az IVS készítésekor, hogy **európai szintű multifunkcionális városmagközpont** jöjjön létre a Dunavirág utca - Esztergomi út - Árboc utca - Déryné köz - Angyalföldi út - Teve utca - Petneházy utca - Váci út - Dagály utca - Népfürdő utca által határolt területen. A gazdasági folyamatok átrendeződése a nagy volumenű beépítési szándékokat részben spekulációs szándékokká, részben az építéstől való elállás irányába mozdította. A városmagközponti terület észak-kelet Budapest egyik legértékesebb csomóponti és alközponti területe, amely közlekedési, lakó és irodafunkciók eklektikus rendszeréből, vagy rendszertelenségéből áll össze.

54. ábra: Városmagközponti akcióterület egyelőre funkcióhiányosan. A metrótól munkába tartók az egyik leendő beépítés területén vágnak át átlósan.

A jelentősebb beruházások megvalósulása nem történt meg sem a Róbert Károly körüttől északra, sem az attól délre eső részeken továbbra sem. A válság okozta ingatlanfejlesztési visszaesés e területet is jelentősen sújtja. A nagyléptékű fejlesztések kivitelezése, egy valóban összvárosi szinten jelentős városmagközpont kialakítása nem kezdődött meg.

Az akcióterületként való korábbi meghatározás céljai 2008-ban az alábbiak voltak:

- A terület egységes egészként való kezelése a Teve utca vonalától a Népfürdő utcáig
- A területnek egyszerre kell a nagy intenzitású, meglévő elemeket adottságként kezelni, elfogadni az alapvetően közlekedési dominanciát a maga korlátaival, és figyelembe venni az egyéb funkciókat, mint a lakó, vagy a kulturális funkció.
- Cél a terület élhetőségének fokozása, ahol a közterületek rendezettsége és a szintek elválasztottságának megszüntetése, vagy átjárhatósága révén (aluljáró–utcaszint–felüljáró) önmagától lesz vonzó a környezet gyalogos közlekedésre is.
- Mivel e terület a pesti városrész egyik kapuja, vizuálisan is értéket kell megjelenítenie az építészeti minőség előtérbe helyezésével és a funkciók esztétikus megosztásával.
- Javasolt a terület fővárosi térként való elnevezése.

Az elmúlt időszakban a beruházások előkészítése kapcsán történtek előrelépések: 2012 tavaszán elfogadták a szabályozási tervet a Volánbusz pályaudvar és az egykori Sconto területére, amely jelentős mértékben tartalmazza a Főváros, a kerület és a fejlesztő között létrejött településrendezési szerződésben meghatározott elemeket. Ez alapján a meglévő aluljáró be lesz kötve a leendő épületbe, illetve sor kerül az aluljáróból az épület irányába vezető természetes gyalogostengely rendezett kialakítására is. A fejlesztés eredményeként továbbá jelentős agora jellegű közhasználatú közterületek, zöldfelületek jönnek létre az irodai és kereskedelmi funkciókat magában foglaló épületben. Az építészeti tervek készítése folyamatban van. Az egykori Szikra nyomda területe továbbra is üresen áll, a beépítésre vonatkozó elképzelések nem körvonalazottak.

55. ábra: A Volánbusz pályaudvar kapacitása jelentősen csökkent

A városközponti terület észak-keleti oldalán jogerős építési engedély van a beruházásra, de a kivitelezés egyelőre a gazdasági bizonytalanság miatt nem kezdődött meg. Az fejlesztés révén a főváros legmagasabb épülete jönne létre.

Városközponti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

Az akcióterület e státuszban történő megtartása továbbra is indokolt, hiszen mindazon feladatok és folyamatok, amelyekre a 2008-as IVS javaslatot tett, időtállóak és lényegesek annak ellenére is, hogy a gazdasági környezet változásai a fejlesztések megkezdését nem segítik elő.

Elsőként jöhet létre olyan budapesti valódi multifunkcionális és magas közterületi minőséget jelentő alközpont, amely nem pontszerű, hanem két fejlesztési tengely (Váci út – Róbert Károly körút és hídi felhajtó) metszéspontjában valósul meg. A beruházások jelenlegi stagnálását követően középtávon már reális lehet a meglévő településrendezési szerződéseket is betartó megvalósítás, amely, ahogy a

2010-es felülvizsgálat is fogalmaz, a főváros egyik legkomolyabb és legimpozánsabb központi területévé válhat.

Az 1-es villamos pályájának felújítása, a megállók arculatváltása valamelyest katalizálhatja a Róbert Károly körüti irodafolyosó megindulását, miközben a Váci úti térség felértékelődése tovább folytatódik. A két tengely metszésében tehát olyan fejlesztési potenciál jön létre, amely a gazdasági környezet kiszámíthatóbbá válásakor rajtra készen várhatja a megvalósítást. A városközpont területének rendezésével élő kapcsolat alakulna ki Vízafogóval.

56. ábra: az 1-es villamos felújítása segíthet a városközponti akcióterület erősödésén és a második budapesti irodafolyosó kialakulásán

Vágány utca menti akcióterület – Az akcióterület monitoringja

A Vágány utca menti akcióterületet a Dózsa György út két élesen elkülönülő karakterű részre osztja, melyeknek fejlesztési céljait az IVS következőképpen határozta meg:

- Az északi rész elsősorban a megszűnt egészségügyi és honvédségi intézmények területeinek fejlesztésére, funkcióváltására koncentrál.
- A déli akcióterületi rész programja az elavult lakásállomány megszüntetését, a hátrányos helyzetűek integrált elhelyezését és új minőségi fejlesztések létrehozását tűzi ki célul.

A 2010-2012-es időszakban az akcióterület alapvetően tovább stagnált. Az akcióterület fejlődése továbbra is a környező vasúti és magántulajdonban lévő fejlesztési területek jövőjétől függ, ha a jelzett területeken megindulnak a fejlesztések, az akcióterület akkor válik vonzóvá a befektetők számára. Azonban sem a West End II, sem a MÁV területek fejlesztése nem várható a közel jövőben, a Szabolcs utcai egészségügyi tömb jövője pedig szintén nem ismert, átmeneti hasznosítása kérdéses. Az **északi terület**, mely az állam tulajdonában van, tekintetében a tulajdonosi szándékok nem váltak világossá, hogy milyen típusú fejlesztéseket, milyen forrásból és mikor kívánnak megvalósítani. Előre lépésként a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. idén nyáron jelezte, hogy az állami ingatlanok értékesítését készítik elő, az önkormányzat kérésére az értékesítést KSZT készíti elő majd. Az új KSZT-

ben lehetőség nyílik a jelenlegi egészségügyi övezet helyett intézményi övezetbe való besorolásra, mely lehetőséget adhat vegyes városi funkciók létrehozására. A folyamat azonban nem haladt érdemben előre, az egészségügyi tömb értéke miatt várhatóan kizárólagos állami döntéshozatal várható.

57. ábra: A Vágány utca vonala az egykori Szabolcs utcai egészségügyi tömbben létesítendő hajléktalan kórháznál

A Vágány utca északi sarkán az elővárosi vasút állami fejlesztése hozhat pozitív változást. A beruházás egy közvetlen vasút és 1-es villamos átszállást lehetővé tevő új vasúti megálló (Lőportárdűlő a Rákosrendező áthelyezésével) kialakítását célozza, mely a környék felértékelődését jelentheti. Kedvezőtlen változás azonban, hogy a főváros az egyik tulajdonában lévő épületben hajléktalan szállót kíván létrehozni. Tekintve, hogy az akcióterületen, annak déli részén, illetve a környékén így magas a társadalmilag hátrányos helyzetű lakosság aránya, ez a városrész státuszának további romlását, a sérülékeny csoportok magasabb koncentrációját idézné elő.

Az akcióterület **déli része**, a több mint egy évtizede tartó fejlesztések ellenére a kerület **társadalmilag** egyik **leghátrányosabb helyzetű területe**. Az önkormányzat alapvetően a felszámolás stratégiáját követte a területen, a kezdeti néhány önkormányzati épületre kiterjedő lakóépület rehabilitáció után. Az elmúlt 10 évben a területen lévő önkormányzati épületek szinte teljes egészében bontásra kerültek. Jelen vizsgálati időszakban a Szabolcs utca XX. szám alatti házak bontása történt meg, a telkek a jövőben értékesítésre kerülnek. Az akcióterületen jelentős volt azonban az önkormányzati bérlakás építés is.

Jelenleg az akcióterület legnagyobb kihívása, illetve dilemmája az, hogy mi történjen a rossz állapotban lévő társasházi épületekkel. Ezekben az épületekben egyrészt magas az önkormányzati tulajdon aránya, másrészt a lakók között **magas a szociálisan sérülékeny családok, emberek aránya**. A jelenlegi viszonyok között nem várható, hogy a közel jövőben a terület annyira felértékelődik, hogy a fejlesztő bevonásával lehessen felszámolni ezeket az épületeket. A lakók önerőből a felújításokat nem tudják elvégezni. külön társadalmi felzárkóztató program nem került kialakításra az akcióterület vonatkozásában. A szolgáltatások eléri a területet, de ezek mennyisége nem elegendő a felhalmozódott problémák kezelésére. A helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat tanoda programja, melyet az önkormányzat két közmunkással támogat, folytat felzárkóztató tevékenységet, bár nem

kizárólag az akcióterületen élők számára. A Prevenció Központnak a Tüzér utcába való költözése elérhetőbbé teszi a szociális és gyerekjóléti szolgáltatásokat az akcióterületen és környékén (pl. Mohács utca) élő hátrányos helyzetűek számára. Az központ új épülete a szolgáltatások szélesítését is lehetővé teszi (pl sport és szabadidős programok hátrányos helyzetű gyerekek, fiatalok számára). Ennyiben javulni fog, elérhetőbbé válnak számukra a felzárkóztató programok.

Vágány utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

Az akcióterület stagnálása, a fejlesztések további elmaradása várható középtávon az elhúzódó válság hatásaként, így akcióterületként való megtartása középtávon nem indokolt. Azonban a terület hosszabb távon jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik, éppen ezért a kerületnek figyelnie kell, és amennyiben lehetséges befolyásolnia kell a területre kiható változásokat, fejlesztési szándékokat, különösen annak fényében, hogy a Szabolcs utcai lakóterület régi beépítésű része még ma is a kerület társadalmilag egyik legleromlottabb területe. Éppen ezért **az itt lakók társadalmi felzárkóztatása, lakhatási körülményeinek javítása hosszabb távon is meglévő felelőssége az önkormányzatnak.**

Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület monitoringja

Az IVS az akcióterület beavatkozási stratégiájában egyenlő súllyal határozta meg a terület ingatlanpiaci potenciáljának növelését és a szociális problémákat kezelő társadalmi programot. Az ingatlanfejlesztéseknél a terület kisvárosias beépítési jellegének, hangulatának megőrzését tűzte ki célul. A társadalmi program célként, vegyes társadalmi szerkezet kialakítását határozta meg az itt élő hátrányos helyzetűek jelentős részének a területen maradásával. Az alábbi eszközök alkalmazása jelenik meg az IVS-ben az akcióterületi célok elérésére:

- ingatlanfejlesztések révén a terület presztízsének növelése
- társasházak felújítása révén a terület vonzerejének növelése, a régi lakóépületek élhetőbbé tétele
- Önkormányzati beavatkozások: ingatlanfejlesztések ösztönzése, társasház felújítások fokozott támogatása
- közterületek felújítása, különös tekintettel a Kassák Lajos utcára, elsősorban a templom környékére
- társadalmi program: a hátrányos helyzetűek beilleszkedését, életkörülményeit, esélyeit javító, a helyi közösségfejlesztést elősegítő, területileg célzott programok

A 2008-2010 között az önkormányzat elkészítetett egy megvalósíthatósági tanulmányt, mely annak a lehetőségét vizsgálta, hogy egy esetleges szociális város-rehabilitációnak milyen lehetőségei vannak a területen. A megvalósíthatósági tanulmányban megfogalmazott projekt végül nem került megvalósításra, az önkormányzat úgy döntött, hogy nem ad be uniós pályázatot a területre, elsősorban azért, mert az gátolta volna az akcióterületre irányuló egyéb ingatlanfejlesztéseket.

Ehelyett egy előzetes akcióterületi tervet fogalmazott meg az alábbi három fő pillérrel:

- Kassák utcai szolgáltatóház megújítása: az önkormányzati tulajdonú ingatlan bontása és új létesítmény építése.
- Rózsafa – Kassák Lajos – Huba utcák találkozásánál, a templom előtt lévő tölcser alakú kiteresedés közterületi megújítása, agora funkció telepítésével.

- Malomházak projekt: ingatlanfejlesztési pályázat kiírása, rögzített peremfeltételekkel, melyek egy épület megtartását (Hun – Tüzér utca sarka), közösségi célú felújítását, egy 40 lakásos önkormányzati bérház építését és új társasházak építését tartalmazzák.

Az előzetes akcióterületi tervből a Kassák utcai szolgáltató ház terén történt előrelépés. Még az elmúlt időszakban történt közvélemény-kutatás és üzleti terv alapján kiírásra került az építészeti tervpályázat, mely sikeresen lezárult. Ennek eredményeként a nyertes terv magas színvonalú, a modernkor követelményeinek megfelelő építészeti értéket hoz létre. A terv külön jelentősége, egyrészt hogy a lakótelepi és kisvárosias területek határán megvalósítani kívánt létesítmény mindkét beépítés típushoz megfelelően illeszkedik, másrészt az építészeti tervben meghatározó és újdonságot jelent a zöld jellegű építészeti felfogás, a zöldtetők jelenléte.

58. ábra Klapka Szolgáltató Ház nyertes építészeti terve¹⁸

Az előzetes akcióterületi terv másik fontos ingatlanfejlesztése a Malomházak projekt volt. Ebben a válság hatására megcsappant beruházási érdeklődés miatt nem történt előrelépés, hasznosítási pályázat nem került kiírásra. Ugyanakkor a területet érintő közterület fejlesztés ez idáig még nem valósult meg.

Mint azt már említettük a városrész leírásban, magánbefektetői fejlesztések az akcióterület nyugati peremén kezdődtek meg, vagy vannak tervbe véve. Ha ezek megvalósulnak a későbbiekben az akcióterület belső területére is hatást gyakorolhatnak. Az akcióterületen az önkormányzati ingatlanok tervezett bontása nem történt meg.

Az akcióterületet az elmúlt két évben tehát alapvetően a stagnálás jellemezte, a terület ingatlanpiaci típusú fejlesztése nem haladt előre. A társadalmi beavatkozások terén az ellátó rendszer szolgáltatásai elérik az akcióterületet. Jelentősen kedvező változást hozhat, hogy a Prevenációs Központ az akcióterületre költözik a közeljövőben a megszűnt Berzeviczy Általános Iskola helyére, így a szolgáltatások az itt élők számára elérhetőbbé válnak és lehetőség nyílik az igényeikre megfelelő szociális és közösségi programok kialakítására.

¹⁸ <http://www.budapest13.hu/galeriak/klapka-szolgáltato-haz---kiallitas-megnyitoja/1>

Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

Az elmúlt időszak stagnálásából az akcióterület középtávon kitörhet. A megvalósulni készülő környékbeli fejlesztések (Angyalföldi úti, Kassák Lajos utcai stb. irodafejlesztések, illetve a Kassák Lajos utcai Szolgáltató Ház) a területet felértékelhetik és vonzóbbá tehetik. Várhatóan a tervezett környékbeli fejlesztések hatással lesznek majd és maguk után vonják az érintett közterületek fejlesztését is.

A kisvárosias jelleg megőrzése hosszú távon biztosítja a terület vonzerejét, melyet a templom előtti, korábban tervezett közterületi rehabilitáció csak növelhet. Az alacsony státuszúak által lakott társasházak, ahol továbbra is magas az önkormányzati tulajdon, megújítására az uniós rehabilitációs pályázati lehetőségek segíthetnek várhatóan a jövőben is, érdemes ezt megfontolni. A társadalmi megújítás, helyi közösség fejlesztésének jó alapot jelenthet a szociális és gyerekjóléti szolgáltatásokért felelős Prevenációs Központnak a területre való költözése.

Duna-parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület monitoringja

Megerősítve a 2010-es monitoring állításait, az IVS a kerület 2008-ban még legdinamikusabban és volumenében leglátványosabban fejlődő területét, a Duna-parti területeket akcióterületként javasolta, stratégiai célként **funkciógazdag közterületekkel tarkított új északi belvárost** fogalmazott meg.

Az akcióterület kijelölésének céljai az alábbiak voltak:

- A kialakuló új lakózóna a számtalan érintett fejlesztő és az önkormányzat(ok) együttes jelenlétében egységes stratégiát, a területen messze túlmutató figyelmet kapjon.
- Azon közösségi és közszolgáltatási feladatok, intézményi igények meghatározása, amelyek a nagyvárosi kisváros mindennapjaiban helyhez kötötten szükségesek.
- Zöldfelületi és vizuális – arculati szempontok messzemenő érvényesülésének szavatolása.
- Önkormányzati feladatként a térség hosszú távú fenntarthatóságát szem előtt tartva kontroll gyakorlása a fejlesztői érdekek felett a településrendezés arra alkalmas eszközeivel.

59. ábra: A beépítés irama megtorpan, építési telkek és sűrű beépítések mozaikossága jellemzi a part menti sávot

A legjelentősebb változásokat a Váci út menti funkcióváltó területek városrész monitoringja részletezte. A part menti területek változása érdemben a Foka-öböl menti sportcentrum

klubépületének megépítését és megnyitását, valamint a legdélebbi, szerkezetkész lakóépület (Kelén utca 1-3, 50 körüli lakásszámmal) továbbépítésének megkezdését jelenti. A Danubius utca, illetve Meder utca térségének beépítésre váró területein, mint ahogy a Foka-öböl mentén sem történt gyakorlatilag építés 2010-óta. 2011-es adatok alapján, a területen új építései engedély nem került benyújtásra. A 25903/1. hrsz.-ú, 3,6 hektáros, közpark besorolású part menti terület az erre vonatkozó megállapodás értelmében 2012-ben kerül önkormányzati tulajdonba. Továbbra is jellemző a tervezett fejlesztések későbbre tolódása, a beruházások átütemezése, elállás, vagy az ingatlanfejlesztők portfólióinak cseréje. Egyes fejlesztők a beruházásaik meg nem valósulását követően felszámolták érdekeltségeiket, hátrahagyva településrendezési szerződésekből vállalt kötelezettségeket, illetve állagmegóvási feladatokat.

60. ábra: Állagmegóvás nélkül maradt, megbontott műemléki épület a Meder utcában

A kerület kompetenciáján túlmutató közösségi közlekedési hiányosságok 2010-óta sem változtak meg, a hajójáraton kívül elérhető közösségi közlekedés nincs a part menti beépítések területén. A hajójárat a Meder utcát a Nagykörút déli oldaláról (Boráros tér) másfél, a Jászai Mari tér felől több mint negyven perc alatt éri el, így valódi versenyképes közösségi közlekedésként egyelőre nem fogható fel.

61. ábra: A Meder utcai hajóállomás mellett a XIII. kerület üdvözlő táblája fogadja az érkezőket

Tovább bővült a rekreációs felületek aránya, a Marina-parton: új játszótér épült, fásítás és erőteljesebb zöldfelületek jellemzik a part menti sávot.

62. ábra: Új játszótér a Marina-parton

A belváros, Újlipótváros, az Árpád híd környéke és a Marina-part közterületei, gyalogos- és kerékpáros zónái továbbra sem jelentenek folytatólagos, egybefüggő hálózatot, amely leginkább a nem megvalósult ingatlanfejlesztések és elmaradt infrastruktúra létesítések következménye.

Duna parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata

A fejlesztések elhúzódása, átütemezése, esetleg teljes elmaradása minden kára mellett új lehetőségeket nyit meg. Éppen e lehetőségek miatt is érdemes az akcióterületet megtartani e státuszában. A terület felértékelését a közeljövőben részben az adhatja, hogy a korábbi, rendkívül sűrű beépítést lazább, többfunkciós épületek, rekreációs zónák és további közösségi célú területek oldhatják valamelyest fel. Szükséges továbbra is a közösségi infrastruktúrák ki- és átépítése (Cserhalom utca), a közösségi közlekedés bevezetése (nem kerületi feladatként).

63. ábra: Erős kontraszt a Cserhalom utcában

Meg kell találni a reális forgatókönyveket a terület fejlesztésére. A kivárás, ingatlan- és telekspekuláció éppúgy kedvezőtlenül hat a terület következő éveinek alakulására, mint egy esetleges, a korábbi tervek alapján történő intenzív (de az első ütemeknél oldottabb) beépítés. A monofunkcionális lakóterületek többcélú hasznosítása kitörési pont lehet. Mindez ugyanakkor felveti a tulajdonosok és fejlesztők szándékaival való esetleges konfliktusokat, de érdemes elmozdulni egy lazább, töredezetebb térszerkezet és beépítési mód irányába. A területet érintő befektetői szándékok és fejlesztési hozzájárulások elmaradását ellensúlyozandó az önkormányzat számára megoldandó feladatot jelent továbbra is a közösségi célú, élhetőbb lakókörnyezet megteremtését szolgáló, jelenleg hiányzó infrastruktúra kiépítése (pl. Cserhalom utca megépítésével a közösségi közlekedési kapcsolat biztosítása), illetve a nem megfelelő közmű (120 kV-os kábel) kiváltása.

A Népszigettel való kapcsolat erősítése, a kis bejáró híd akadálymentesítése (lifttel történő ellátása) átjárhatóvá teszi a XIII. kerület észak-déli rekreációs zónáit.

64. ábra: A Népsziget déli kapcsolata jelenleg. Akadálymentes átjutás mellett a rekreációs felületek összekapcsolására nyílna lehetőség

Rákos patak – Duna partok – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosó – Az akcióterület monitoringja

A kerület észak-déli és kelet-nyugati ökológiai folyosóinak tekinthető a Duna-parti területek, a legnagyobb összefüggő zöldfelületek, a Margitsziget és a Népsziget, valamint a Rákos-patak Duna és kerülethatár közötti szakasza által alkotott zöldfolyosók, zöldsétányok rendszere. A fővárosban egyedülálló módon létrejött fenntartható zöldhálózat-fejlesztési program, az AngyalZöld stratégia mind a 2008-2010-es, mind a 2011-2014-es időszakra vonatkozó programterve jelen akcióterületet érintő céljai és fejlesztési elképzelései szorosan illeszkednek az IVS által felvázolt célrendszerhez. Az IVS által megfogalmazott fejlesztési célok a következőképpen alakultak elmúlt 2010-2012 között:

A **Rákos-patak** revitalizációjának jól ütemezhető tervét 2010-ben készítette el¹⁹ az Önkormányzat, mely a 2000-ben, a patak Váci út és Budapest közigazgatási határa közötti szakaszára elkészült vízjogi létesítési engedélyezési tervvel ellentétben, már a táj-és kertépítészeti szempontok érvényesülésével került kidolgozásra, a Rákos-patak a Dunától Zuglóiig tartó szakaszára, de kitekint a fővárosi és térségi szakaszra is. A Fővárosi Szabályozási Keretterv a XVII. és X. kerületekben jelentős kiterjedésű erdő és közparki területeket határoz meg. Továbbá a patak XIII. kerületi szakaszán, a XIV. kerulettől eltérően, szélesebb zöldterületi szegélyt jelöl ki, ennek megfelelően a kerületi partszakasz egy a vízfolyás revitalizáció területi tartalékai közül.

65. ábra: Közvilágítás hiányos, funkciószegény, de kiváló fejlesztési lehetőségekkel bíró Rákos-patak szakasz

A Rákos-patak revitalizációjának legnagyobb problémája továbbra is, hogy mint tulajdont, mint fenntartást tekintve a Főváros feladatkörébe tartoznak a patak, illetve a patak menti közterületek. A kerület jövőbeni szándékát képezi továbbra is e területek kerületi fenntartásba és/vagy tulajdonba vonása. A 2010-es terv három koncepcionálisan eltérő, de egymást nem kizáró közterület-fejlesztési változatot vázolt fel:

- Funkcióbővítő revitalizáció, mely a patak medrén és a töltéseken kívüli közparki területek jelenleg funkciószegény jellegének javítását célozza rekreációs-, sport-, gyalogos és kerékpáros, valamint ökológiai funkciók bővítése révén.
- Amennyiben a patak menti közterület-fejlesztés a patak nyomvonalának alakítását, töltésrendszerét, közműhálózatát nem érintve a vízfolyás vízminőségének, a patak menti élőhelyek, biokultúrák javítását célozzák, akkor ún. mérnökbiológiai medermegújításra van lehetőség.
- A Rákos-patak menti zöldterület komplex fejlesztését, az *ún. meanderező rehabilitáció* jelentené, mely a patak természetes állapotához leginkább közelálló kialakítást tenne lehetővé az igen költségigényes közműkiváltás, mederrendezés révén.

A XIII. kerület a leghosszabb **Duna-parttal** rendelkező kerület, melynek komplex, közel 8,5 km-es Duna-parti sétány városrendezési tanulmányterve már az első monitoring időszakában, 2009-ben elkészült. Ehhez kapcsolódóan az Önkormányzat 2011 végén elkészíttette a Népszigeti híd és a Meder utca közötti tér területhasznosítási tervét, mely a terület tájépítészeti rendezésére ad javaslatot egy

¹⁹ Forrás: A Rákos-patak XIII. kerületi szakaszának revitalizációs tanulmányterve, térségi összefüggések , fejlesztési alternatívák, Zöldfa Stúdió Kft. 2010

multifunkcionális (a KSZT-nek megfelelő vendéglátás, sport és rekreáció funkcióknak helyet adó), környezet közeli tér létrehozása révén, továbbá vizsgálja a terület közlekedési kapcsolatait. A Duna-parti fejlesztések vezérmotívuma, a főváros leghosszabb vízparti sétányának megteremtése, mely tovább erősíti a kerület természetközelségét, élhetőségét.

66. ábra: Az összefüggő Duna-part sétány megvalósításának potenciális első fejlesztési elemének tervei – a Népszigeti híd és a Meder utca által határolt terület minőségi, funkciógazdag fejlesztése

(Forrás: VÁR-KERT MŰSZAKI TERVEZÉSI Kft., FBI Stúdió Építésműterem Kft.)

A Marina-sétány közhasználatú célra történő megnyitása hűen tükrözi a kerület azon törekvéseit, miszerint nem csak az önkormányzati tulajdonú közterületek, közkertek és közparkok legyenek szabadon elérhetők, használhatók a kerületi lakosság egésze számára, hanem a magánérős beruházások során is, legyenek azok ingatlan- vagy irodaház-fejlesztések, mindig érvényesüljön a közösségi célokat szolgáló fenntartható környezeti minőség összkörületi szintű jelenlétének megteremtése, erősítése.

A **Népszigeten** elhelyezkedő, ma igen rossz állapotban, közel 70%-ban kipusztult faállománnyal rendelkező, de potenciális rekreációs célú erdőterület MÁV tulajdont képez. A Rákos-patak menti közterületek rendezéséhez hasonlóan, itt is fennáll az önkormányzat azon szándéka, miszerint, a MÁV fogadókészségével megegyező módon, átvenné hasznosításra a területet. A Népsziget hatályos KSZT-je, még a Kerületi Városrendezési Szabályzat (KVSZ) hatályba lépése előtt került elfogadásra. A terület szabályozási tervének kidolgozása, egy igen alapos vizsgálati munkarész dokumentálását követően 2010 őszén leállt. A szabályozási háttér hiányosságai ellenére 2010-ben megkezdődött a sziget spontán rendbetétele civil lakossági kezdeményezés révén.

A Népsziget esetében is jól látható a kerület kezdeményező és együttműködési készsége, miszerint a Népsziget erdő területére parkerdő építési terv készítése van folyamatban erdőtelepítéssel, felújítással.

A **Margitsziget**, mint az akcióterület legnagyobb összefüggő, biológiailag aktív zöldfelületének 2010-2012 közötti helyzete a Margitsziget esetében már ismertetésre került.

Rákos-patak – Duna partok – Népsziget – ökológiai folyosók akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata

A **Rákos-patak** vonatkozásában hosszabb távú cél továbbra is a vízfolyás komplex természetközeli revitalizációja, mely azonban fővárosi, kerületközi együttműködést igényel. A patak menti közterületek önkormányzati tulajdonba és/vagy fenntartásba kerülése esetén biztosított lenne a tulajdonjogi háttér rendezése, mely jelenleg a tervezés és megvalósítás egyik legnagyobb akadályát jelenti. A terület fejlesztését szolgálja közép, ill. hosszú távon a teljes körű ökológiai rehabilitációt elősegítő megfelelő pályázati források megléte és kiaknázása.

Az elkövetkező időszak potenciális fejlesztési lehetősége, hogy a monitoring során említett 2010-es tanulmányt alapul véve a közmű szempontjából nem érintett, a Madarász Viktor – Göncöl utcák közötti jobb parti partszakaszon, mintaprojekt jelleggel elsőként valósuljon meg - jelentősebb fizikai beavatkozás és anyagi ráfordítás nélkül - a patak természetközeli revitalizációja. A fejlesztett szakasz minta- és monitoring-területként szolgálhatna egy későbbi, átfogó természetközeli revitalizációhoz, mely a környezetminőség javulását, a közterület-használat erősödését eredményezné. Az elkövetkező évek feladatai között szerepelnek a szakhatósági egyeztetések (Fővárosi Csatornázási Művek, Fővárosi Közmű, zöldhatóság, stb.) lefolytatása, ezt követően ütemezett formában és területileg differenciáltan valósulhat meg a patak-menti közterületek arculatának javítása, valamint a rekreációs funkciók megújítás és erősítése révén a patak komplex ökológiai, természetközeli helyreállítása.

Fontos cél még a Rákos-patak és a környező utcaserkezet összekapcsolása, pl. Bence utca patak felé történő kinyitása, illetve a Váci Greens zöldsétányának patakig történő leviteléve.

A **Duna-partok** tekintetében továbbra is cél a kerület és a Duna közelsége miatt a vízparthoz való élő kapcsolat megtartása, jobb kihasználása, a partmenti közterület-fejlesztés összehangolása a Duna-part menti új, ill. meglévő beépítésekhez igazodó építészeti és tájépítészeti minőség javítása révén. Továbbá középtávon a kerületet érintő, mint a leghosszabb fővárosi Duna-parti sétány megvalósításának fokozatos, szakaszonkénti megterveztetése és kiépítése reális

A **Népsziget** szabályozási tervének elkészítését, valamint a területet érintő telekalakítás megvalósítását, gerincút kialakítását készíti elő a kerület.

Amennyiben a jelenleg MÁV tulajdonú közel 4 hektáros zárt erdőterület hasznosítási jogát megkapná a kerület, parkerdőként a nagyközönség általi használatra költségtakarékos módon alkalmassá lehetne tenni. A jól kommunikálható átadás a jelenlegi tulajdonviszonyok esetén is javasolható, elemzésre érdemes. A parkerdő létesítésével tovább növelhető a területre jelenleg is jellemző, szabályozott tájépítészeti beavatkozásoktól mentes, természeti környezet közhasználat.

A **Margitszigetre**, mint az akcióterület egyik legmarkánsabb zöldhálózati elemére, a városrésznél korábban megfogalmazott felülvizsgálati megállapítások szintén helytállóak. Továbbra is követendő cél a sziget zöldhálózati szerepének erősítése, rekreációs és kulturális funkciójának kerületi és fővárosi szintű erősítése, vízi megközelíthetőségének, illetve a kerülettel való kapcsolatának javítása. A két éve készített KSZT elfogadására várhatóan 2012 végéig kerül sor.

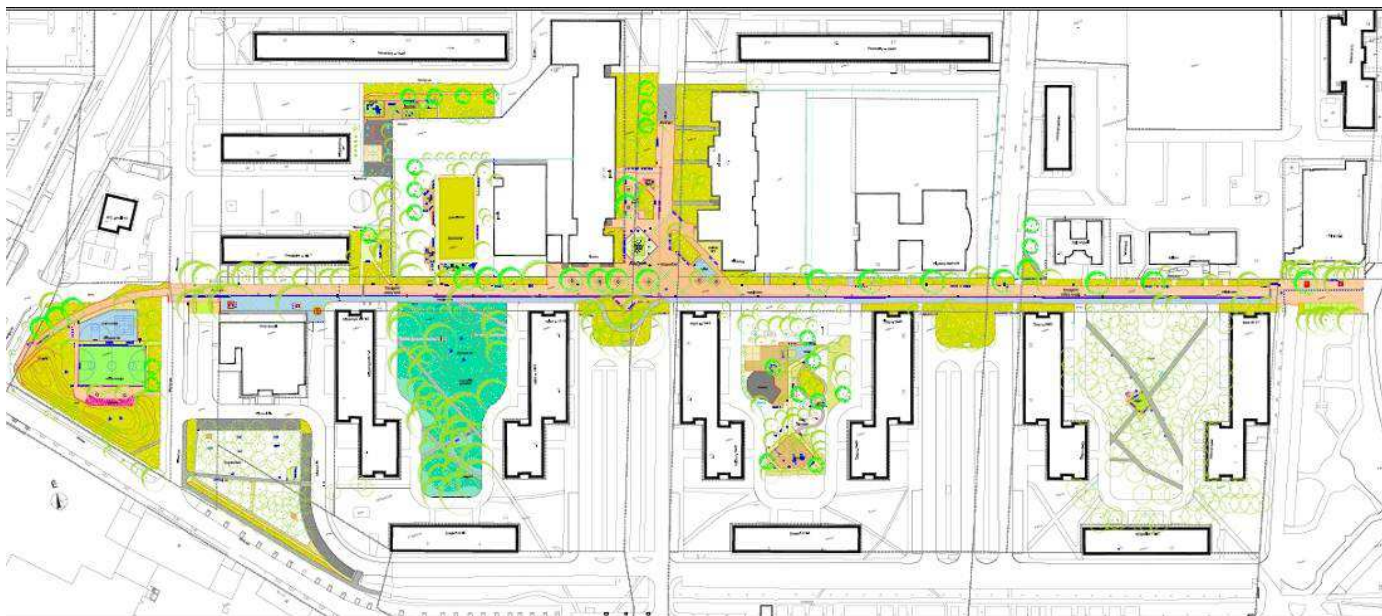
Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület monitoringja

A 2010-es monitoring és felülvizsgálat a már korábban említett módon, új akcióterületet jelölt ki, a B7 jelű, kerületközpontokat összekötő, Országbíró lakótelepi akcióterületet. Az akcióterület központi fejlesztését jelentő Országbíró sétány felújítását és funkcióbővítését a kerület koncepciótervben határozta meg még 2010-ben közösségi programalkotás, -tervezés keretében. A komplex fejlesztési beruházás két év alatt valósult meg, melynek első eleme az Országbíró sétány nyugati részének 2011 év végi átadása volt, míg a keleti szakasz, a Hajdú utca és az Országbíró sétány találkozásánál található központi tér, ez év júliusában a Lakótelepi Napok alkalmával került átadásra.

A fejlesztés során teljes burkolatcserére, játszótéri fejlesztésekre, új padok, szeméttárolók, a kétkerekűvel közlekedő számára kerékpártárolók kihelyezésére, mediterrán és más növényzet,

valamint faterületekre került sor, továbbá új szökőkutakat kaptak itt lakók, illetve a terület más részeiről érkezők. **A projekt egyrészt illeszkedik a terület közterületi-fejlesztési stratégiájába, melynek célja a közösségi életterek humanizálása, másrészt szervesen beágyazódik a lakótelep-felújítási programba,** amelynek részeként, elsőként a Gyöngyösi sétányi lakótelepet és környezetét újította meg az önkormányzat, továbbá átfogó felújítást valósított meg a Vízafogó lakótelepen is.

Az Országbíró sétány számos különleges fejlesztési elemet hordoz magában, ide tartozik a zöldterületek gazdaságos fenntartását, öntözését célzó talajvízkút létesítése, illetve a minden korosztály igényeit kielégítő rekreációs felületek létrehozása: pl. a Sportudvar nagy gyepfelülettel és kültéri fitness eszközök elhelyezésével. Továbbá kialakításra került a sportpályák melletti pihenő zónában egy szabad terület is, amelyet a graffitizók használhatnak, s melynek tisztításáról évente egyszer gondoskodnak majd, így újra és újra birtokba vehető terület marad.

67. ábra: Az Országbíró sétány komplex fejlesztési terve

(Forrás: www.angyalzold.hu)

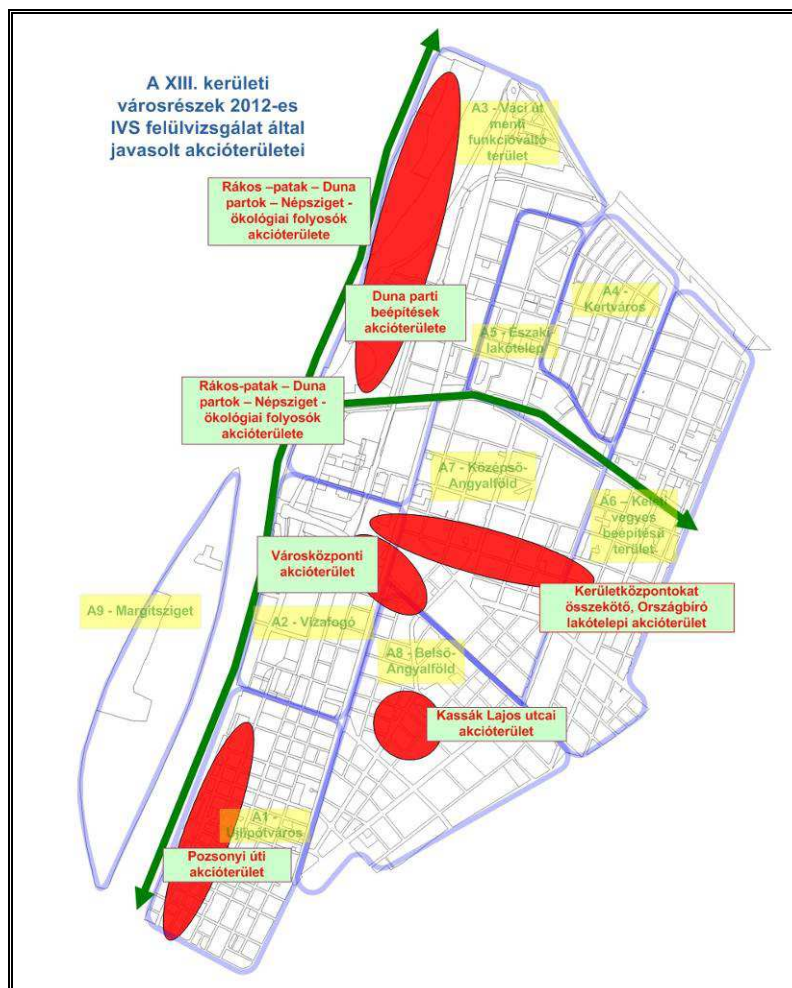

68. ábra: A felújított Országbíró sétány színvonalas és újszerű kertépítészeti elemei

Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

Az Országbíró sétány, mint a lakótelepi környezet felértékelődését eredményező komplex fejlesztési beruházás ugyan ebben az évben fizikai értelemben végleg lezárul, de fenntartása, a teremtett közösségi értékek megőrzése, a létrejött zöldfelületi rendszer minőségi színvonalának folyamatos biztosítása továbbra is állandó feladatot jelent és figyelmet kíván. A projekt során létrejött fejlesztések nemcsak fizikai értelemben teremtettek élhetőbb életfeltételeket közel három és félezer itt lakó számára, hanem közösségteremtő erővel is bírnak, melynek megőrzése, ápolása nem csak fenntartói, hanem közösségi feladat is. Az akcióterület távlati célja tehát a minőségi szabadidő eltöltését szolgáló fizikai feltételek meglétének konstans fenntartásával, az agora funkció, a terület további térszerkezeti pozíciójának erősítését, a lakótelep teljes egészének megújulásának lehetőségét is jelenti. A monitoring során feltárt eredmények tekintetében, az Országbíró sétány, mint komplex fejlesztési projekt három elemét tekintve, kettő valósult meg (1) *a közterületi* és (2) *az intézményi felújítások* következtében, azonban (3) *a házigyári technológiával épült lakások korszerűsítése* továbbra is az akcióterület egy kiemelt célja marad, melynek megvalósítása a pályázati források jövőbeni alakulásának függvénye.

Összegzőként a fentiekben vizsgált, valamennyi akcióterületet érintő felülvizsgálat értelmében az alábbiak szerint módosul a **2012-es monitoring és felülvizsgálat eredményeként az akcióterületek rendszere:**

Az antiszegregációs terv monitoringja

Az antiszegregációs terv célja, hogy csökkentse a hátrányos helyzetű csoportok területi koncentrációját, hozzájáruljon a hátrányos helyzetűek életesélyeinek és társadalmi státuszának növekedéséhez a XIII. kerületben. Az antiszegregációs terv helyzetelemzése 2008-ban az alábbi megállapításokat tette:

- A kerületben nincsen a 2008-as szabályozásnak megfelelő szegregátum, mely végletesen leromlott telepet jelentene.
- Vannak viszont olyan szegregációval erősen veszélyeztetett társadalmilag és fizikailag leromlott területek, ahol magas a hátrányos helyzetűek, köztük is a roma lakosság aránya. Ezeken a területeken jellemzően magas az önkormányzati lakások és épületek aránya, mely az önkormányzatnak közvetlenebb beavatkozásra nyújt lehetőséget. A **legleromlottabb területeket** az alábbiak szerint azonosította az antiszegregációs terv:

- o Szabolcs utca déli része és a környező utcák, különösen a vasút felé eső tömbök
 - o Mohács utca és mellékutcai
 - o Kassák Lajos utca és környéke
 - o Jász és Szent László utca környékének egyes területei
 - o Teve utca mentén pontszerű gócok
- A leromlott területekre az önkormányzat évek óta koncentrálja városmegújító tevékenységét, melynek során törekszik arra, hogy az ott élőket jobb lakáskörülményekhez juttassa. A leromlott területeket érinti két akcióterület is, továbbá a bérlakásállomány folyamatos megújítására irányuló program is elsősorban ezeken a területeken zajlik. Ezenkívül az önkormányzati szociális és oktatási politikák fontos célcsoportját alkotják a hátrányos helyzetűek, több program is koncentrál rájuk.

A 2010-es IVS felülvizsgálat megállapította, hogy a leromlott területek megújítása 2008 óta tovább folytatódott elsősorban a lakásállomány, azon belül is a bérlakásállomány tekintetében. Az önkormányzat a saját tulajdonú épületállományát folyamatosan megújította, a leromlott lakóépületek szanálása és új bérlakások építése révén. A vegyes tulajdonban lévő társasházak vállalkozófinanszírozással történő szanálásának folyamata a 2008-2010 évi időszakban megtorpant.

A 2010-2012 időszakban a leromlott területek átalakítása stagnált, a befektetői érdeklődés ezen területek iránt egyelőre nem mutatkozik, a kerületben is csak a legfrekvenciáltabb területeken folynak beruházások. Ennek ellenére az önkormányzat a saját tulajdonú lakóépületek szanálását folytatja, illetve további bérlakásépítést tervez.

A **Szabolcs utcai területen**, mely fővárosi szinten is társadalmilag az egyik legkedvezőtlenebb összetételű terület, az önkormányzati bérházak szanálása befejeződött, a vizsgált időszakban a Szabolcs utca 22-24. került bontásra, ami az utolsó bontásra ítélt tisztán önkormányzati tulajdonú épület volt. A területen így a leromlott épületállomány társasházakból áll, bár az önkormányzati bérlakások aránya ezen épületekben továbbra is magas. A korábbiakban elsősorban a Szabolcs utca páratlan oldalán elhelyezkedő társasházak ingatlanjai iránt volt jelentős befektetői érdeklődés, mely azonban a válság hatására megszűnt, mivel leállt a környező területek fejlesztése (Kormányzati Negyed kiépítése, West End II, vasúti területek fejlesztése). Jól mutatja a terület stagnálását a Szabolcs utca 9. ingatlanjának helyzete, melyet még a válság előtt értékesített az önkormányzat és ahol azóta sem valósult meg fejlesztés. A jelzett terület befektetői fejlesztése középtávon sem várható, a leromlott társasházak felújítása pedig a lakóközösségek önerejéből nem reális alternatíva. A területen az önkormányzati lakásokra érvényben lévő elidegenítési tilalmat részben feloldották. (A feloldás a Dózsa György úti, Lehel, Bulcsú és Lőportár utcai társasházakra érvényes, a Szabolcs utca jelzett társasházait azonban nem érinti.)

További szanálások elsősorban a Váci út mentén lévő még megmaradt - a lakhatás szempontjából kedvezőtlen - lakóépületeket érintették, és érintik, melyek nem csupán önkormányzati, hanem társasházi épületek is (Váci út 121, 129, 171). Lebontásra került ezen kívül a Róbert Károly körút 50-52, és a Mohács utca 10. szám alatti önkormányzati épületek, illetve a tervezett önkormányzati 100 lakásos „passzív” bérház építésének ingatlanjai (Jász utca 89-91, Zsinór utca 23-25). A 2011-2014-es időszakra tervezett szanálások így részben már megvalósultak, az elkövetkező időszakban a tömbszerű szanálások elvét követve a Dagály-Karikás utca projekt (96 db önkormányzati lakás) élvez prioritást, melynek fejlesztése a Váci út menti elhelyezkedés miatt reális lehetőségnek mutatkozik. A szanálási tervben szereplő további épületek kis lakásszámúak.

A fentiekből következően a Mohács, a Kassák Lajos és a Teve utcai leromlott területek átalakulása is lelassult, a Mohács utca és a Kassák Lajos utca környékén is már a társasházak vannak túlsúlyban, a Teve utcában bár még vannak nagyobb önkormányzati épületek, ezek szanálása a jelzett időszakban nincsen tervbe véve. A területeken lévő társasházak felújításában nem történt jelentős előrelépés. Ugyanakkor a Jász és Szent László utcák környékének fejlesztése tovább folyik, a felülvizsgálat időszakában ez a területet jellemezte a legintenzívebb lakásfejlesztés a kerületben, a társadalmi összetétel jelentősen javult.

Az antiszegregációs program az alább bemutatott beavatkozásokat jelölte meg, melyekhez kapcsolódóan megjelöljük a 2010 óta megvalósult tevékenységeket:

- Új szegregátumok kialakulásának megelőzése érdekében a leromlott önkormányzati tulajdonú épületek szanálásához kapcsolódó **költöztetések térbeli vizsgálata**. Monitoring rendszer kialakítása a hátrányos helyzetű bérlői háztartások térbeli eloszlására.

Teljesülés: a szanálások és a bérlők elhelyezése a Közszolgálati Zrt. Ingatlangazdálkodó Divíziójának (a Vagyonkezelő Zrt. utódja) feladata. A divízió a korábbi gyakorlatot követve továbbra is ügyel arra, hogy ne koncentráltan helyezze el a bérlőket. A szanálások során a pénzbeli kártalanítás, melyre csak a határozatlan idejű szerződéssel rendelkezők jogosultak, minimális mértékű (10% alatti). A cserelakások biztosítása során a lakásmobilizációs program részeként arra törekcszenek, hogy az előzőnél jobb minőségű lakásba kerüljenek a bérlők, így sok család lakáshelyzetén sikerült javítani. A cserelakások elsősorban az önkormányzat saját meglévő állományából kerülnek ki, részben a 2008 óta elkészült új építésű állományból, részben a megüresedett és erre a célra tartalékolt régi állományból. A piacról egyre kevesebb lakást vesznek (évi 7-8 lakás) és csak komfortos lakásokat vásárolnak. Külön monitoring rendszert nem hoztak létre a bérlői elhelyezések térbeli követésére.

- A bérlakásállomány minőségi átstrukturálódásával a bérlakások hosszabb távon is megfizethetők maradjanak a hátrányos helyzetű bérlőknek, különös tekintettel a jelenlegi leromlott területek fejlesztésével érintett bérlőknek. Ennek érdekében az antiszegregációs program egy **megfizethetőségi vizsgálatot** tartott szükségesnek, mely hosszabb távon vizsgálja, hogy a jelenlegi folyamatok folytatódásával hogyan alakul a szociális bérlakások aránya a szektoron belül és szükség lehet-e a megfizethetőség növelésére.

Teljesülés: A szociális bérlakások aránya a lakott állományon belül 73-72% a vizsgált időszakban (enyhén csökkent), míg a költségalapú lakbérrel rendelkezőké 15%, a piaci lakbérűeké pedig 13%. A bérbe adásnál az önkormányzat jövedelem szerinti lakbér megállapítás elvét követi, miszerint az adott háztartás jövedelem szintje határozza meg, hogy milyen lakbéren kerül bérbe adásra a lakás. Ugyanakkor a háztartás jövedelmének változásával a lakbér kategória változhat, így ha a háztartás jövedelme csökken, akkor pl. költségalapú lakbér kategóriából szociálisba kerülhet át, de ennek a fordítottja is igaz. Kivételt képeznek ez alól az újonnan épített bérlakások, melyek szociális lakbéren nem adhatók bérbe, jövedelem csökkenés esetén az itt élő bérlők lakásfenntartási támogatást kaphatnak. Az önkormányzat általános tapasztalata, hogy a válság hatására nőtt a hátralékosok aránya, ezt a rendelkezésre álló lakásfenntartási támogatással és adósságkezelési programokkal próbálja kezelni.

- A leromlott területek felszámolásával, rehabilitációjával érintett lakók integrált lakókörnyezetbe való beilleszkedésének segítése **aktív szociális munka révén**.

Teljesülés: a Prevenció Központ feladata a családsegítés, ennek keretében egyre inkább próbálnak a hátrányos helyzetű családok problémáira programokat kialakítani. A hátrányos helyzetű családok esélyeit a válság különösen negatívan érintette, a szociális támogatási rendszerek, közfoglalkoztatási programok kormányzati szinten történő átalakítása révén csökkent az elérhető támogatások, jövedelmek nagysága, míg a válság hatására tovább romlottak a munkaerőpiacra való visszatérés esélyei, különösen az alacsonyan képzettek számára. Az önkormányzat jelentős erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy ezeket a negatív hatásokat saját támogatási és szolgáltatási rendszerén belül ellensúlyozza. Területi alapon továbbra sem történt meg állandó szociális „jelenlét program” kialakítása (állandó szociális és közösségfejlesztő munka). Pozitív kezdeményezés voltak a Szabolcs utcai leromlott területet érintő kétszeri alkalommal megrendezett közösségfejlesztő akciók, melyeken a szociális ellátórendszer, a rendőrség munkatársai védőnők, a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a lakók közösen vettek részt. Az akciók során gyerekeknek játszótér, utcakarítási, fa- és virágültetési programok kerültek megrendezésre. Az akciók pozitív eredménye jelezte, hogy van létjogosultsága az ilyen fajta programoknak és pozitív eredmények érhetőek el a közösségfejlesztés terén. A Prevenció Központ új, Tüzér utcai helyszíne a jövőben lehetőséget teremt arra, hogy egyrészt a szolgáltatások, közösségfejlesztő programok elérhetőbbek legyenek a leromlott területen élő hátrányos helyzetű csoportok számára, másrészt, hogy diverzifikáltabb programok kerüljenek kialakításra. A helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal tovább erősödött az együttműködés.

- Együttműködés és partnerség erősítése a **lakhatás biztonságának** növelésére.

Teljesülés: a válság hatására a lakhatás biztonságával kapcsolatos problémák elmélyültek és egyre több háztartást érintenek, már az alsó középosztályból is. Az önkormányzat ennek hatására növelte a lakhatási támogatásra fordított összeget és az adósságkezelő programba is több háztartás került bevonásra. A Közzolgáltató Zrt. Ingatlankezelő Divíziójával a szoros együttműködés fennmaradt a hátralékos bérlők megsegítésének érdekében. A divízió az egyes esetek peresítése előtt értesíti a családsegítőt, amely megkeresi az érintett háztartásokat, illetve háztartásoknak még a per alatt és a jogerős ítélet megszületése után is van lehetőségük az adósságuk rendezésére.

- Hátrányos helyzetű gyerekek **óvodáztatásának** minél korábbi megkezdése.

Teljesülés: az önkormányzat felkészült a 3 éves kortól való kötelező óvodáztatás férőhely szükségleteinek biztosítására. Már a korábbiakban sem utasítottak el senkit férőhely hiány miatt, a férőhelyeket folyamatosan bővítették (idén 4 új csoportszobát adtak át) és ha szükséges a jövőben is további férőhelyeket tudnak kialakítani. Az önkormányzat az óvodáskorúaknál fiatalabb gyerekek napközbeni elhelyezését is fontosnak tartja, egyrészt annak érdekében, hogy a szülők képesek legyenek munkát vállalni, másrészt hogy a hátrányos helyzetű gyermekek korai szocializációját segítse. Ennek érdekében tovább bővítette a bölcsődei férőhelyeket és létrehozta a családi napközik hálózatát, mely szolgáltatásokat a kerület lakói térítésmentesen vehetik igénybe. A védőnőkkel való szoros együttműködés továbbra is jellemző, annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetűek bekerüljenek az adott ellátásokba. Az önkormányzat új Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve (2012) azonban problémaként jelöli meg azt, hogy az óvodáskorú HHH gyerekek nyilvántartása alacsony szintű.

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolai eredményességének további javítása, ennek érdekében a **HH/HHH és SNI-s gyerekek integrált oktatásának további megteremtését, illetve iskolai eredményességük követése.**

Teljesülés: az iskolákban már korábban általánosan integrált osztályok kerültek kialakításra (felmenő rendszerben) az SNI-s tanulók tekintetében. Az új Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv megállapítja, hogy sem az iskolák között, sem az egyes iskolákon belül az osztályok között nincs szegregáció. Ugyanakkor problémaként jelöli meg, hogy a HHH regisztráció nem teljes körű, a HH gyerekek egyenlőtlen megoszlása az egyes iskolák között, az iskolák közötti jelentősebb különbségekre hívja fel a figyelmet a társadalmi összetétel szempontjából, továbbá azt is kiemeli, hogy viszonylag alacsony a HH és HHH gyermekek aránya a nívócsoportos, tagozatos osztályokban. Az oktatási esélyegyenlőséget biztosító szakszolgáltatások rendszere a kerületben jól kiépített. A tanodai szolgáltatást a Roma Nemzetiségi Önkormányzat továbbra is működteti, melyhez az önkormányzat közfoglalkoztatás keretében biztosítja a munkatársakat. Az állami irányítás eszközeinek változása új, nem belátható helyzetet teremt e téren is.

- A leromlott területeken koncentráltan élő **hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci pozíciójának** javítása.

Teljesülés: az előző időszakhoz képest a közfoglalkoztatási programok rendszere kedvezőtlen irányba alakult át, csökkent a közfoglalkoztatás óraszámja és így az program keretében elérhető jövedelem, mely egyben azt is jelenti, hogy a programban résztvevő hátrányos helyzetűek kevésbé képesek stabilizálni szociális helyzetüket. 2011-ben jelentősen csökkent a közfoglalkoztatásban résztvevők száma is a központi program beszűkülése és a kialakított új adminisztrációs rendszer miatt. Bár várhatóan 2012-ben a közfoglalkoztatottak száma nőni fog, mind a foglalkoztatás ideje, mind a napi óra száma alatta marad a 2010-es évinek az új központi szabályozás miatt. Ennek ellenére az önkormányzat olyan rendszer kialakítására törekszik, melyben a munkanélküliek képzettségének megfelelő, az elérhető kapacitásokat maximálisan kihasználó foglalkoztatási struktúra jön létre. A családsegítő keretében pedig továbbra is működteti a munkanélküliek álláskeresését segítő szolgáltatásokat. A hátrányos helyzetűek, a tartósan munkanélküliek a programok elsődleges célcsoportját jelentik.

Az Antiszegregációs terv felülvizsgálata

Az elkövetkező időszakban a fő feladat a válság hatására elmélyülő társadalmi marginalizáció megállítása, lehetőség szerint visszafordítása. Az önkormányzat ennek érdekében megerősítette a kompetencia körébe tartozó szociális, lakhatási és foglalkoztatási ellátásokat. Kérdés azonban, hogy a jövőben az önkormányzati feladatkörök elvonásával és a finanszírozási források csökkentésével milyen eszközök állnak majd az önkormányzat rendelkezésére. Az alábbiakban az antiszegregációs terv legfőbb feladatait foglaljuk össze, a teljesítésük azonban nagyban függ az elérhető eszközrendszertől is:

- A leromlott területeken mára a társasházak dominanciája jellemző, melyekben azonban továbbra is jelentős az önkormányzati bérlakások aránya. Ezen területek vonatkozásában a **társasházak felújítását új állami beavatkozások eszközei révén megszerzett támogatással** segítheti az önkormányzat.

A Szabolcs utca környékére - mely továbbra is a kerület legkritikusabb területe társadalmi összetétel és a megmaradó épületek leromlottsága szempontjából - a hosszabb távon való megújítás új koncepcióját szükséges kidolgozni a megváltozott körülmények miatt. A fő kérdés, hogy érdemes-e, ha igen, hogyan a legrosszabb társasházak felújítását támogatni, ha nem pedig milyen stratégia

alakítható ki a szanálásukra hosszabb távon. Amennyiben elérhetőek lesznek a jövőben (2014-2020-as időszakban) uniós támogatású **szociális városrehabilitációs programok** érdemes megfontolni mind a Szabolcs utca, mind pedig a Kassák Lajos utca környékére a program kialakítását, illetve érdemes megvizsgálni, hogy a Mohács utca környéke bevonható-e.

A leromlott területek meghatározása kapcsán a Jász és Szent László utcák környékét indokolt kivenni ebből a kategóriából, hiszen a terület jelentős átalakuláson ment át 2008 óta.

- A bérlakásállomány átstrukturálódásával kapcsolatban a **bérlakások megfizethetőségének** hosszabb távú vizsgálata továbbra is indokolt, különösen, hogy a válság hatására a lakhatási problémák súlyosbodtak, amely fokozottan érinti az önkormányzati bérlakásállományban nagyobb arányban élő hátrányos helyzetű rétegeket.

- Azokon a területeken, ahol legmagasabb a hátrányos helyzetűek koncentrációja **területi alapú szociális, közösségi program kialakítása** szükséges. Ehhez kedvező feltételeket teremt a Prevenációs Központ új helyszíne, mely által elérhetőbbé váltak a szolgáltatások a leromlott területeken élők számára. A központ új épülete alkalmas egy sokrétű program struktúra kialakítására. A programok között külön hangsúlyt kell, hogy kapjanak a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok szocializációját segítő szabadidős és közösségfejlesztési programok. A központ elhelyezkedése a leromlott területekre irányuló koncentrált szociális munkának is megfelelő helyszínt jelent. Megfontolandó további együttműködés kialakítása civil szervezetekkel ezen a téren.

- Az oktatási integrációval kapcsolatban az óvodai nevelés terén az önkormányzat új Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve feladatként jelöli meg az óvodáskorú HHH gyerekek nyilvántartásának javítását, a szülők nyilatkozásának ösztönzését, ennek érdekében új kommunikációs formák kialakítását. Az iskolai oktatás terén az intézkedési terv a **HHH gyerekek teljes körű regisztrációjának elérését**, a HH/HHH gyerekek iskolák közötti egyenletesebb eloszlását határozza meg. Ez utóbbit a kedvezőtlenebb társadalmi összetételű gyerekekkel rendelkező iskolák a magasabb státuszúaknak való vonzóbbá tételével kívánja elérni. A terv szükséges tartja még, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek **nagyobb arányban kerüljenek be a tagozatos osztályokba**, illetve hogy a jelenleginél nagyobb arányban vegyenek részt a napközis, tanulószobai foglalkozásokban. Továbbra is szükségesnek tartja a HH/HHH tanulók **kompetencia mérésének** javítását. Ugyanakkor az oktatási rendszer központi átalakítása miatt az elsődleges kérdés, hogy az önkormányzatnak milyen ráhatása lesz egyáltalán a kerületi oktatási rendszer alakítására, az esélyegyenlőség terén eddig elért eredmények megőrzésére.

- A **partnerség** tekintetében az együttműködés tovább erősödött több civil szervezettel, így a helyi **Roma Nemzetiségi Önkormányzattal**. Érdemes felmérni, hogy milyen területen szükséges további együttműködés kialakítása, illetve erősítése a területi szociális programok, gyermek és ifjúsági programok, közösségfejlesztési programok révén.

A partnerségi feladatok és az IVS eljárásrendjének monitoringja

A 2008-ban elfogadott IVS nagy hangsúlyt fektetett a kerületfejlesztési tevékenység partnerségi vonatkozásaira, valamint a fejlesztések alakulásában való mindenkori részvétel biztosításának

fontosságára. Ennek megfelelően az IVS eljárásrendjének is fontos eleme a *kerületen belüli városfejlesztési szereplők*, úgy, mint az önkormányzat, a lakosság, illetve a civil szervezetek, valamint a befektetői szféra együttműködésének, ezen felül a *kerületközi és a fővárossal folytatott kooperáció* folyamatos fenntartása, erősítése. Az IVS meghatározta a kitűzött célrendszer leghatékonyabb megvalósulását szolgáló szervezeti struktúrát és eljárásrend alapjait, így a két évenként elvégzendő monitoring és felülvizsgálat szükségességét is, melynek következetes megvalósulásként született jelen dokumentum.

Az IVS végrehajtásában kulcsfontosságú szereppel bír a már többször említett **Városfejlesztési Irányító Testület (VIT)**, melynek létrejötte megteremtette a fejlesztési prioritások és potenciálok, illetve a különböző ágazati érdekek összehangolásának lehetőségét, továbbá az integrált városfejlesztési szemlélet rendszerszintű érvényesüléséből fakadó szinergiák kiaknázását. A VIT 2010-2012 közötti tevékenységének összefoglalását a következő fejezet taglalja. A szervezet működése szempontjából 2010 óta változás nem következett be, jelenleg is a Polgármesteri Hivatalon belül folytatja tevékenységét. A testület jövőbeni Városfejlesztési Társasággá alakulása jelenleg nincsen napirenden, egy ilyen típusú szervezet létrejöttének indokoltsága, szükségessége a kerület fejlődését meghatározó tényezők (gazdasági, befektetői környezet, kormányzati szándékok, stb.) jövőbeni alakulásának függvénye.

A 2008-ban megalakult VIT fontos szereplője a partnerségi kapcsolatok kialakításának, mivel tevékenysége révén kapcsolatot teremt a fejlesztések különböző szereplői, az ágazatok, a lakosság és a civilszervezetek, a képviselő-testület és a városfejlesztési aktorok között.

Ahogy az a kerület 2011-2014 közötti időszakra vonatkozó programjában is szerepel, az önkormányzat kiemelten fontosnak tekinti a lakosság bevonását a döntési folyamatokba. Ezt erősítendő a **lakossági partnerség** igénye és elvei beépültek az AngyalZÖLD program megvalósulását szolgáló alprogramokba, projektekbe is. Többek között a Lakossági Zöldfelületi Védnökségi Pályázat, a Társasház udvar program, Zöldhomlokzat program, valamint a Közösségi kertprogram keretében érvényesülnek a participáció elvei.

A partnerségi együttműködés kettős célt szolgál; egyrészt a lakosság minél nagyobb mértékű tájékoztatását, másrészt a közösség igényeinek, elvárásainak figyelembevételét, együttműködését jelenti a fejlesztési tevékenységek megvalósítása és azok eredményeinek fenntartása során.

A lakossági partnerség legfontosabb eredményei a monitoring által vizsgált időszakban egyrészt a lakosság bevonásával megvalósított közösségi tervezés a Pozsonyi út felújítása, továbbá az Országbíró sétány komplex fejlesztése kapcsán is, másrészt – kifejezetten a közművelődés és sport területén – a civil szervezetekkel való aktív kapcsolattartás. Éves szinten pályázati forrásokat különítenek el a civil szervezetek támogatására, illetve igyekeznek más módon is támogatni a működésüket. Az utóbbi években több civil kulturális kezdeményezést támogatott az önkormányzat (Szekszárdi úti Vigasságok, Koma utcai Napok stb.), melyek közül kiemelkedik a 2012-ben negyedik alkalommal megrendezett Pozsonyi Piknik sikere.

A **Fővárosi Önkormányzattal** folytatott együttműködés továbbra is meghatározó eleme kell legyen a kerület fejlesztési, településirányítási munkájának. Ennek révén újulhatott meg a Szent István park kutyafuttatója, illetve a Pozsonyi úti fejlesztéshez kapcsolódó útpálya is, ezzel szemben a szomszédos kerületek közötti együttműködés területén jelentős eredmények nem történtek. A Körvasútsori körút és a Szegedi úti felüljáró megépítése, a Rákos patak környezetének megújítása vagy a "dugódíj"

rendszere több kerületet érint, így fővárosi feladatot képez, melynek előkészítésében közreműködhet, kezdeményezéseket tehet az Önkormányzat.

A kerület gazdasági életét meghatározó vállalkozásokkal, cégekkel való intenzív kapcsolattartás gyakorlata a fejlesztési tervekről való konzultációkon és az AngyalZÖLD program keretében is megmutatkozik, mely magában foglalja a vállalkozások általi közterületi szponzorációt, a közterületeken folyamatosan zajló önkéntes munkavégzést, az intézménykertek környezettudatos fejlesztését, a vendéglátó terasz programot, mely az egységes kerületi arculatteremtést célozza meg.

A Városfejlesztési Irányító Testület működésének fontosabb tevékenységei 2010-2012 között

Az IVS 2008-as elfogadása óta, ahogyan az már a 2010-es monitoring és felülvizsgálatban is szerepelt, a kerületfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységet ellátó szervezeti felépítés egy az IVS által javasolt gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokat is integráló külön szervezeti elemmel, az ún. **Városfejlesztési Irányító Testülettel** (VIT) egészült ki a meglévő önkormányzati szervezeti struktúra részeként, mely az integrált városfejlesztési szemléletet ágazatközi és ágazatokon túlmutató együttműködés keretrendszerébe integrálta.

A VIT 2010-ben és 2011-ben az alábbi fejlesztési tématerületeket vitatta meg:

2010. II. felében:

- A VIT megvitatta az IVS időarányos végrehajtásáról szóló beszámolót, valamint javaslatot tett az IVS felülvizsgálatának programjára és menetére;
- továbbá sor került a testület 2010.évi munkájának értékelésére, valamint javaslatot tett a 2011.évi feladatokra.

2011. I felében:

- A VIT elsőként tárgyalta a Rákospatak – Duna-part – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosók akcióterület (B6) helyzetét;
- továbbá elfogadta a Kassák Lajos utcai rehabilitációs projektek ((1.) Közterület-fejlesztés a Kassák Lajos u. – Rózsafa u. találkozásánál lévő területen; (2.) Klapka u. 17.-21. sz. alatti szolgáltatóház és fórumtér kialakítása; (3.) Malom-házak tömb megújítása) helyzetéről szóló beszámolót, és kijelölte a projekteket érintő feladatokat (1. sz. projekt esetében a projekt megvalósítási tervének kidolgozását, a 2. sz. projekt esetében a szolgáltatóház tervpályázatának lebonyolítását, valamint a 3. sz. projekt tekintetében ingatlanfejlesztési pályázat kiírására vonatkozó előterjesztés elkészítését) és felelősöket.
- Elfogadta a Városháza akcióterület (B2) helyzetéről szóló és a kerület közigazgatási határmenti területeinek helyzetéről szóló tájékoztatókat.
- Tárgyalta az Országbíró sétány akcióterület (B7) helyzetéről szóló beszámolót, mely során a ismertetésre került a beruházás koncepcióterve, valamint részletes tartalmi területi bontásban.
- Tájékoztatót kapott a Duna-parti fejlesztések állásáról is.

2011. II. felében:

- Elfogadta a Pozsonyi úti akcióterület (B1) feladatainak (kommunikációs terv, arculatterv) időarányos teljesítéséről, valamint
- az önkormányzati lakóházak és intézményi épületek fejlesztései tekintetében az energiatudatos és „zöld” technológiák alkalmazásában folytatott tevékenységéről szóló beszámolókat.
- Tájékoztatást kapott a Vágány utca menti akcióterület (B3) helyzetéről is;
- továbbá elfogadta a testület 2011-ben elvégzett feladatairól szóló beszámolót, valamint a 2012.évi munkatervét.

2012. I. felében tárgyalta:

- A Rákospatak - Duna-part - Népsziget - Margitsziget ökológiai folyosók akcióterület (B6) helyzetéről szóló beszámolót
- A kerület közigazgatási határ-menti területek helyzetértékelését.
- A városközponti akcióterület (B2) helyzetéről szóló tájékoztatót.
- Az Országbíró sétány akcióterület (B7) helyzetéről szóló tájékoztatót.
- A Duna-parti fejlesztések állásáról szóló beszámolót.
